

PRAHA
PRAHA
PRAHA
PRAHA

POROVNÁNÍ PRAHY SE STŘEDOEVROPSKÝMI MĚSTY

podle vybraných ukazatelů

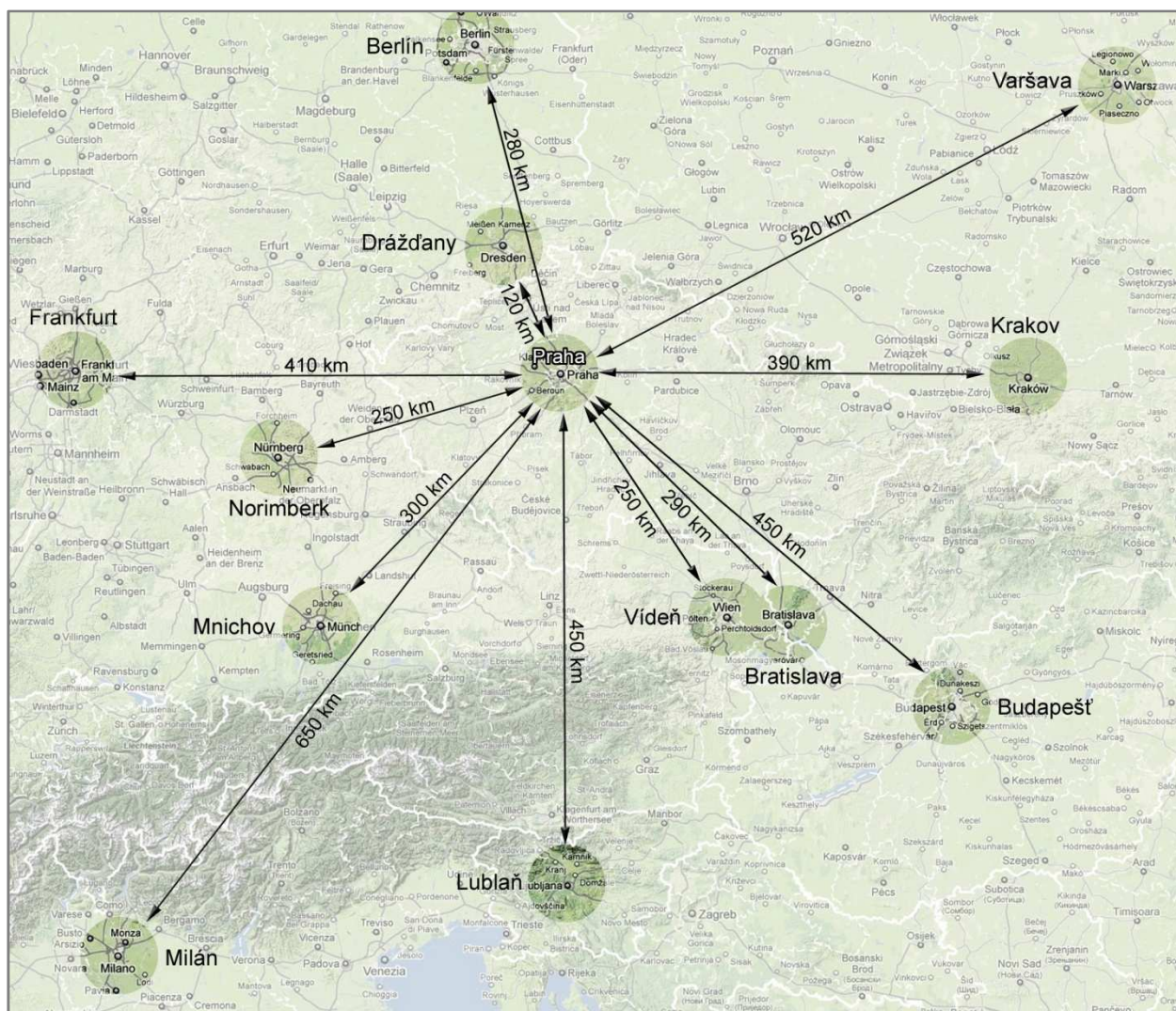
BERLÍN
BRATISLAVA
BUDAPEŠŤ
DRÁŽĎANY
FRANKFURT
KRAKOV
LUBLAŇ
MILÁN
MNICHOV
NORIMBERK
PRAHA
VARŠAVA
VÍDEŇ

ÚTVAR ROZVOJE HL. M. PRAHY
Odbor strategické koncepce

prosinec 2010



Vybraná města střední Evropy a jejich vzdušná vzdálenost od Prahy



OBSAH

Úvod	7
Stručně o vybraných městech	8
Shrnutí	11
Metodika	13
Ekonomika	15
Hrubý domácí produkt na 1 obyvatele za rok (v PPS)	16
Změna HDP na 1 obyvatele v PPS (v %)	17
Porovnání HDP v PPS na 1 obyvatele s ročními průměry EU (v %)	18
Míra nezaměstnanosti podle výběrového šetření pracovních sil (v %)	19
Hospodaření	20
Celkové rozpočtové výdaje na 1 obyvatele (v EUR)	21
Rozpočtové saldo na 1 obyvatele (v EUR)	22
Dluh města (dlouhodobé závazky) na 1 obyvatele (v EUR)	23
Atraktivita	24
Atraktivita měst pro podnikání podle European Cities Monitor (Cushman & Wakefield)	25
Cestovní ruch	26
Počet lůžek v hotelech a podobných ubytovacích zařízeních	27
Počet lůžek v hotelech a podobných ubytovacích zařízeních na 1 tis. obyvatel	28
Počet příjezdů návštěvníků ve všech formách placeného ubytování	29
Počet přenocování cizinců	30
Počet kongresů podle ICCA	31
Kancelářský trh	32
Objem kancelářských ploch (v m ²)	33
Objem kancelářských ploch na 1 obyvatele (v m ²)	34
Nová nabídka kancelářských ploch (v m ²)	35
Nová nabídka kancelářských ploch na 1 tis. obyvatel (v m ²)	36
Objem realizované poptávky (v m ²)	37
Míra neobsazenosti kancelářských ploch (v m ²)	38
Nejvyšší dosahované měsíční nájemné (v EUR/m ²)	39
Obyvatelstvo	40
Počet obyvatel a celkový přírůstek obyvatelstva	41
Přirozený přírůstek obyvatelstva a jeho přepočítání na 1 tis. obyvatel	43
Saldo migrace a jeho přepočítání na 1 tis. obyvatel	44
Počet cizinců a jejich podíl na obyvatelstvu (v %)	45
Index stáří	46

Školství	47
Průměrný počet žáků základních škol ve třídě.....	49
Studenti a studentky vysokých škol	50
Podíl žen na počtu vysokoškolsky studujících (v %).....	51
Bydlení	52
Počet bytů	53
Počet bytů na 1 tis. obyvatel.....	54
Průměrná velikost užitné plochy bytu na osobu (v m ²).....	55
Počet dokončených bytů	56
Počet dokončených bytů na 1 tis. obyvatel	57
Doprava	58
Veřejná hromadná doprava.....	58
Délka sítě metra (v km) a její přepočít na 1 mil. obyvatel.....	59
Délka sítě tramvajových tratí (v km)	61
Délka sítě kolejové veřejné dopravy (v km) a její přepočít na 1 km ² a 1 mil. obyvatel	62
Počet přepravených osob MHD a jeho přepočít na 1 obyvatele.....	64
Automobilová doprava a bezpečnost silničního provozu	66
Počet registrovaných motorových vozidel a stupeň motorizace	67
Počet usmrcených osob při dopravních nehodách a jeho přepočít na 1 mil. obyvatel.....	69
Letecká doprava	71
Počet cestujících využívajících nejbližší letiště a jeho přepočít na 1 obyvatele	72
Technická infrastruktura	74
Voda pro veřejnou potřebu z vodovodu za rok (v mil. m ³).....	75
Denní spotřeba fakturované vody z veřejných vodovodů na 1 obyvatele (v l)	76
Denní spotřeba vody v domácnostech na 1 obyvatele (v l).....	77
Délka veřejné kanalizační sítě (v km)	78
Ovzduší.....	80
Průměrné roční koncentrace oxidu dusičitého (NO ₂)	81
Průměrné roční koncentrace suspendovaných částic PM ₁₀	82
Průměrné roční koncentrace ozonu (O ₃)	83
Zdravotnictví.....	84
Počet lůžek v nemocnicích na 1 tis. obyvatel.....	85
Počet lékařů v nemocnicích na 10 tis. obyvatel	86
Počet lůžek v nemocnicích na 1 lékaře.....	87
Bezpečnost	88
Počet ohlášených trestných činů a jeho přepočít na 1 tis. obyvatel	89
Objasněnost trestných činů	90

Kultura	91
Počet kin a jeho přepočet na 1 mil. obyvatel	92
Počet návštěvníků kin na 1 obyvatele	94
Počet sedadel v kinech na 1 tis. obyvatel.....	95
Počet návštěvníků divadel na 1 obyvatele	96
Počet návštěvníků muzeí na 1 obyvatele	97
Volby.....	98
Volební účast v komunálních volbách (v %)	99
Volební účast ve volbách do Evropského parlamentu (v %).....	100
Použité zkratky	101

ÚVOD

Porovnání Prahy s dvanácti středoevropskými městy poskytuje přehled o postavení hlavního města České republiky v mnoha oblastech sociálního, environmentálního a ekonomického rozvoje měst. Bylo zpracováno na základě dat zjištěných z vybraných statistických zdrojů.

Praha se díky své poloze, kulturně-historickému dědictví, napojení na struktury Evropské unie, ale i dalším silným stránkám zařadila mezi nejvýznamnější metropole Evropy. Její strategií, stejně jako ostatních evropských měst, je zajistit udržitelný rozvoj a konkurenceschopnost, především rozvíjet aktivity pro kvalitnější život obyvatel, zlepšovat podmínky pro podnikání, efektivní hospodaření s majetkem a rozvíjet mezinárodní síť politických a kulturních kontaktů. Praha usiluje o zvýšení respektive udržení zájmu zahraničních investorů a turistů, získávání další kvalifikované pracovní síly i posílení role významného partnera na mezinárodní scéně.

Pro efektivní řízení města je mimo jiné zapotřebí neustále pracovat s aktuálními statistickými daty a sledovat vývoj konkurenčních měst. Tento všeobecný trend přispívá k tomu, že se oficiální datové základny z hlediska rozsahu, validity dat i mezinárodní srovnatelnosti ukazatelů neustále zdokonalují, dostupnost databází se především díky internetu zlepšuje. Významnou roli hraje Evropská unie a zejména její politika soudržnosti. Pro monitorování rozvoje EU spravuje Evropský statistický úřad – Eurostat – řadu obsáhlých databází včetně tzv. Urban Audit zaměřeného právě na města. Urban Audit poskytuje rozsáhlou škálu oborových statistik pro širší městské zóny (Larger Urban Zones), města a městské části. Výhodou této databáze je kromě širokého záběru tematických oblastí i snaha zajistit vysokou metodologickou kvalitu dat, které jsou způsobem sběru, zpracování i prezentace srovnatelné. Do projektu je zapojeno více než 360 evropských měst (včetně 14 českých), která jsou sledována podle několika stovek ukazatelů. U takto rozsáhlé databáze není možné provádět sběr dat každým rokem, data jsou tak k dispozici za čtyřletá období a s několikaletým zpožděním. Kromě Urban Audit existují už jen dílčí statistiky pro omezený soubor měst zpracovávané národními či městskými statistickými úřady (vč. ČSÚ), případně různá šetření a žebříčky měst.

Také Odbor strategické koncepce Útvaru rozvoje města hl. m. Prahy, jedno z koncepčních pracovišť Prahy, sleduje, jak si vede hlavní město České republiky ve srovnání s ostatními konkurenty v Evropě. Pro tyto účely vznikla databáze třinácti středoevropských metropolí, která zahrnuje většinu statisticky monitorovaných oblastí městského rozvoje. Přehlednou prezentaci velké části zjištěných dat formou grafů, tabulek a jejich komentářů nabízí dokument Porovnání Prahy se středoevropskými městy. Účelem je poskytnout zájemcům rámcový přehled o postavení Prahy mezi sledovanými městy. Vzhledem k tomu, že v mnoha oblastech byla data čerpána z více zdrojů a není tedy zaručena úplná metodická shoda jejich sběru či výpočtu, ale také vzhledem k rozsahu jsme upustili od hlubšího rozboru dat. Čtenář by proto měl vzít možné metodické nepřesnosti v úvahu.

STRUČNĚ O VYBRANÝCH MĚSTECH

Praha

Hlavní město České republiky patří v rámci sledovaného souboru do skupiny středně velkých měst. Na území 496 km² žije 1,249 milionů obyvatel. Hustota obyvatelstva 2 518 na 1 km² je relativně nízká. Praha je politickým, ekonomickým, kulturním a vzdělanostním centrem státu. Leží ve středních Čechách na řece Vltavě a nadmořská výška se pohybuje od 177 do 399 m n. m. Je také krajem (NUTS 3) a regionem soudržnosti (NUTS 2).

Berlín

Hlavní město Německa a také spolková země Berlín se rozkládá v Severoněmecké nížině při soutoku Sprévy s Havelou. V Berlíně žije 3,443 milionů obyvatel a jde o druhé největší město Evropské unie. Rozloha Berlína je 892 km² a hustota obyvatelstva je 3 862 na 1 km². Území města je poměrně rovinaté – nadmořská výška se pohybuje od 29,5 do 115 m n. m. Berlín je regionem NUTS 2 i NUTS 3, stejně jako Praha a Vídeň.

Bratislava

Bratislava, politické, obchodní a vzdělanostní centrum Slovenska, je druhé nejmenší sledované město. Žije v něm něco málo přes 431 tisíc obyvatel. Je situováno v Podunajské nížině u hranic s Rakouskem a Maďarskem a je součástí Bratislavského kraje (NUTS 3). Rozkládá se na území o velikosti 368 km² s nadmořskou výškou od 126 do 214 m n. m. Bratislava má nízkou hustotu obyvatelstva – pouze 1 173 obyv./km². Městem protéká Dunaj, druhá největší evropská řeka.

Budapešť

Svou rozlohou 525 km² a počtem obyvatel 1,712 milionů se Budapešť velmi podobá Varšavě. Jde o lázeňské město, které leží na řece Dunaji a je součástí regionu Pešťská župa respektive Střední Maďarsko (Közép-Magyarország). Terén města (zejména západní část) je poměrně členitý – nadmořská výška se pohybuje od 98 do 527 m n. m. Budapešť je z hlediska struktury územních statistických jednotek regionem NUTS 3.

Drážďany

Město Drážďany (NUTS 3) se nachází v jihozápadní části spolkové země Sasko na řece Labi. Jeho funkce jsou spjaté s úlohou hlavního zemského města. Na území o rozloze 328 km² žije přes 511 tisíc obyvatel. Hustota obyvatelstva patří k nejnižším ze sledovaných měst – 1 558 obyv./km². Drážďany jsou významnou dopravní křižovatkou střední Evropy. Nadmořská výška se pohybuje od 101 do 383 m n. m.

Frankfurt nad Mohanem

Frankfurt, multikulturní město známé jako finanční centrum a významný dopravní uzel Evropy, se nachází v jižní části spolkové země Hessensko. Jde o pátou největší metropoli Německa. Rozkládá se na území o rozloze 248,3 km² a žije v něm přes 670 tisíc obyvatel (tj. 2 699 obyv./km²). Jižní polovinou města protéká řeka Mohan, u které se také nachází nejnižší bod v nadmořské výšce 88 m n. m. Nejvyšším bodem je pak Berger Warte - 212 m n. m. Město je regionem NUTS 3.

Krakov

Druhé největší polské město Krakov leží na řece Visle v regionu Malopolské vojvodství. Jde o kulturní, historické a turistické centrum Polska. Rozloha města činí 326,8 km² a žije v něm 755 tisíc obyvatel. Patří k městům s nižší hustotou obyvatelstva – na 1 km² tam žije 2 309 obyvatel. Nadmořská výška území Krakova se pohybuje mezi 188 a 383 m n. m. Jde o region NUTS 3.

Lublaň

Nejmenším městem sledovaného souboru je hlavní město Slovinska Lublaň. Rozloha města je 274 km² a počet obyvatel 278 tisíc. Lublaň má nejnižší hustotu obyvatelstva – 1 016 obyv./km². Leží na řece Ljubljanica v regionu Střední Slovinsko (Osrednjeslovenska, NUTS 3), respektive v regionu Západní Slovinsko (Zahodna Slovenija). Nejnižší bod Lublaně se nachází ve 282 m n. m. a nejvyšší ve 340 m n. m.

Milán

Milán, druhé největší italské město, centrum obchodu, módy, kultury a sportu, patří k nejrozvinutějším městům Evropské unie. Metropole je součástí regionu Milano (NUTS 3), respektive Lombardie. Na poměrně malém území 182 km² žije přes 1,306 milionů obyvatel a hustota obyvatelstva je proto nejvyšší ze sledovaných měst - 7 175 obyv./km². Průměrná nadmořská výška je 120 m n. m.

Mnichov

Bavorská metropole Mnichov leží v jižní části spolkové země v podhůří Alp. Jde o třetí největší město Německa, ve kterém žije přes 1,364 milionů obyvatel. Vzhledem k relativně malé rozloze území 310 km² má Mnichov vysokou hustotou obyvatelstva - 4 401 obyv./km². Městem protéká řeka Isar. Nadmořská výška se pohybuje od 482 do 579 m n. m., nejvyšším místem je hora Warnberg. Mnichov je regionem NUTS 3.

Norimberk

Norimberk je druhým největším městem Bavorska a také ekonomickým, obslužným a kulturním centrem jeho severní části. Na rozloze 186 km² žije téměř 504 tisíc obyvatel. Hustota obyvatelstva na 1 km² je 2 703. Městem protéká řeka Pegnitz, která dělí území města na severní a jižní část. Uváděná nadmořská výška je 284 až 407 m n. m. Norimberk je regionem NUTS 3.

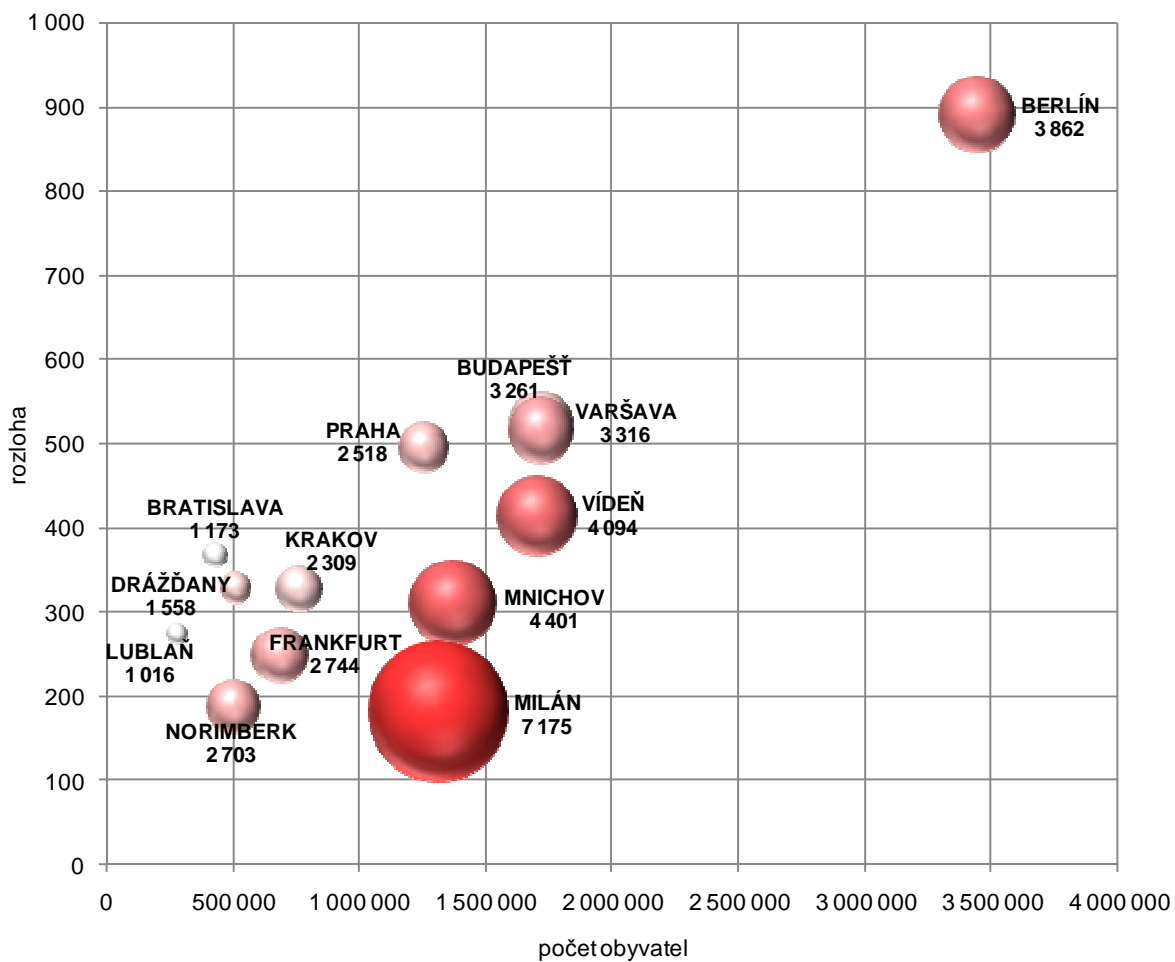
Varšava

Hlavní polské město Varšava je druhým největším městem sledovaného souboru, avšak jen s malým náskokem před Budapeští. V roce 2009 bylo ve městě zaznamenáno 1,714 milionů obyvatel. Město leží na řece Visle v regionu Mazovské vojvodství. Rozloha Varšavy je 517 km² a nadmořská výška mezi 78 a 115 m n. m. Město má průměrnou hustotu obyvatelstva – 3 316 obyv./km². Jde o region NUTS 3.

Vídeň

Vídeň je hlavní město a také jedna ze spolkových zemí Rakouska. Jde o politické, hospodářské a vzdělanostní centrum země a rovněž o významnou evropskou kulturní metropoli. Stejně jako Berlín a Praha je regionem NUTS 3 i NUTS 2. Leží na řece Dunaji v severovýchodní části Rakouska. Vídeň patří do skupiny větších měst sledovaného souboru. Na rozloze 415 km² žije 1,699 milionů obyvatel (hustota obyvatelstva je 4 094 obyv./km²). Reliéf města je poměrně členitý a nadmořská výška se pohybuje od 151 do 542 m n. m. (nejvyšším bodem je Hermannskogel).

Hustota obyvatelstva sledovaných měst (počet obyvatel na 1 km²)



Poznámka:

Budapešť a Varšava mají téměř totožné hodnoty a jejich bubliny se překrývají.

SHRNUTÍ

Praha si stojí v souboru 13 střeoevropských měst dobře. Ve většině ukazatelů je hodnocena průměrně a leckdy i výborně. Zaměříme-li se na skupinu postsocialistických měst, kterou tvoří Bratislava, Budapešť, Drážďany, Krakov, Lublaň a Varšava, zjistíme, že se Praha nejčastěji umísťuje na jedné z vedoucích pozic. Také vývoj ukazatelů (sledovaných nejčastěji do roku 2008) je většinou příznivý.

Nejlépe si Praha vede v hodnocení ukazatelů ekonomiky, cestovního ruchu, dopravy, ale i v demografických ukazatelích. Podíváme-li se na ekonomiku a konkrétně na výši HDP na obyvatele, zjistíme, že pozice Prahy je nejlepší z uvedených postsocialistických měst, ale také, že již předehnal některé tradiční ekonomické tahouny Evropy, jako je Vídeň nebo Milán. Těsně za Prahou se však umístila Varšava, která má vyšší růst HDP podobně jako Bratislava respektive Bratislavský kraj. Praha vykázala také nejnižší míru nezaměstnanosti ze všech měst, avšak je třeba vzít v úvahu, že současná míra nezaměstnanosti je v důsledku ekonomické krize již vyšší. Na špici se Praha pohybuje také v oblasti cestovního ruchu, neboť disponuje vysokým počtem lůžek v hotelech a podobných ubytovacích zařízeních a je atraktivním cílem turistů nejen podle počtu přenocování cizinců. Snahou Prahy je také posílit kongresovou turistiku. V roce 2008 byla z hlediska počtu pořádaných kongresů v rámci vybraného souboru třinácti měst na čtvrté pozici.

Praha se může pyšnit dobře rozvinutou veřejnou hromadnou dopravou. V délce sítě metra a tramvaje vzhledem k velikosti města předehnal všechna postsocialistická města včetně Berlína. Zjištěné údaje navíc potvrdily, že pražské metro, tramvaje a autobusy přepraví během roku jednoznačně nejvíce osob (v přepočtu na celkový počet obyvatel). Praha patří společně s Milánem k městům s nejvyšším stupněm motorizace (počet automobilů na 1 tis. obyvatel), což však přináší spíše negativní důsledky. Podíváme-li se na bezpečnost silničního provozu, zjistíme, že se počet usmrcených osob v přepočtu na obyvatele oproti roku 2001 respektive 2002 výrazně snížil a Praha se řadí do skupiny měst s průměrnými až nižšími hodnotami.

Praha, jako středně velká metropole podle počtu obyvatel v rámci střední Evropy, vykázala čtvrtý nejvyšší celkový přírůstek obyvatel. Nejenže se do města stěhují noví lidé, ale zvyšuje se i přirozený přírůstek obyvatel, což je pozitivní. Přesto se potvrdilo, že obyvatelstvo téměř všech sledovaných měst včetně Prahy dlouhodobě pomalu stárne.

Průměrné nebo kolísavé postavení má Praha z hlediska hodnocených indikátorů v oblastech hospodaření, atraktivita, školství, zdravotnictví a dále také v technické infrastruktuře, znečištění ovzduší nebo kultuře. Konkrétně v oblasti hospodaření je možné pozitivně hodnotit růst výdajů v posledních letech a přebytky v rozpočtech, čímž se daří pomalu splácet celkový dluh. Praha má sice v tomto ohledu průměrné postavení, přesto v rámci postsocialistických měst stojí v čele.

V oblasti vzdělávání byl ve všech městech zaznamenán pokles školáků na základních školách, což souvisí s dlouhodobými negativními demografickými trendy. Postavení Prahy je průměrné také počtem vysokoškoláků, který je srovnatelný s Mnichovem. Mnohem více studentů vysokých škol vykazují všechna větší města, ale i Krakov. Také například ve zdravotnictví si Praha nestojí špatně, neboť podle počtu lůžek na obyvatele se umístila uprostřed sledovaného souboru a podle počtu lékařů na 10 tisíc obyvatel je na čtvrté pozici, avšak do porovnání bylo zahrnuto pouze 9 měst.

Spíše podprůměrné postavení v rámci sledovaných měst a ukazatelů má Praha v oblastech kancelářského trhu, bydlení a bezpečnosti. Výraznější rozdíly se projevují mezi kancelářskými trhy postsocialistických měst a městy bývalého „západu“. Praha disponuje poměrně nízkou nabídkou kancelářských ploch, avšak v posledních letech byl zaznamenán její růst podobně jako v Budapešti nebo Varšavě. Problémem však je, že celková pronajatá plocha kanceláří byla v minulém roce na nízké úrovni v kontextu sledovaných měst a navíc velmi mnoho nabízených kanceláří zůstává neobsazených. Nižší poptávka také snižuje cenu pronájmů kancelářských ploch stejně jako ve většině ostatních měst. Pozůstatky doby socialismu s sebou nese i pražský

bytový fond, kde oproti německým městům, Vídni a Milánu Praha zaostává jak v kvantitativních, tak i v kvalitativních charakteristikách. V bytové výstavbě (v relaci k počtu obyvatel) se Praha umístila uprostřed sledovaného vzorku, avšak předešla ji většina měst z postsocialistických zemí.

Podprůměrné postavení Prahy způsobené nízkou volební účastí v komunálních volbách a volbách do Evropského parlamentu nejsou lichotivé. Doufejme, že mírný růst volební účasti zaznamenaný u posledních dvou respektive tří voleb bude pokračovat.

Tyto skutečnosti a trendy jsou sice velmi obecné, přesto by měly být brány v potaz a po hlubší analýze zohledněny v dlouhodobé koncepci dalšího rozvoje města, v politických programech vedení města i v jeho konkrétních rozhodnutích.

METODIKA

Soubor sledovaných měst

Do souboru sledovaných měst byla kromě Prahy vybrána hlavní města sousedních zemí a dalších střeoevropských států – Berlín, Bratislava, Budapešť, Lublaň, Varšava a Vídeň – a dále pak města Drážďany, Frankfurt nad Mohanem, Krakov, Mnichov a Norimberk. Třináctou metropolí je vzdálenější Milán, který bývá začleněn do skupiny nejvýznamnějších střeoevropských měst a je také často porovnáván s Prahou, neboť má podobný počet obyvatel.

Pokud je v některých tematických oblastech sledován menší počet měst, důvodem je zpravidla nedostupnost relevantních dat pro celý soubor. Výjimečně je také vybrána reprezentativní menší skupina měst, nebo jen skupina měst s nejvyššími hodnotami pro přehlednější prezentaci dat.

Tematické oblasti

Dokument je rozdělen do 15 tematických oblastí: ekonomika, hospodaření, atraktivita, cestovní ruch, kancelářský trh, obyvatelstvo, školství, bydlení, doprava, technická infrastruktura, ovzduší, zdravotnictví, bezpečnost, kultura a volby. Kapitola o dopravě je vzhledem ke svému rozsahu členěna podle druhu dopravy na veřejnou hromadnou dopravu, silniční dopravu a bezpečnost silničního provozu, leteckou dopravu.

Za některé atraktivní oblasti, jako je věda a výzkum, informační a komunikační technologie, cyklistická doprava, energetika a zeleň, se bohužel nepodařilo získat vhodné údaje. Metodika výpočtu jejich ukazatelů se buď velmi liší, nebo jsou data dostupná za velmi málo měst, případně jsou údaje sledované Eurostatem pouze na úrovni větších statistických celků, regionů NUTS 2. Konkrétně u cyklistické dopravy zahrnují některé zdroje pouze cyklostezky, jiné pak cyklostezky a cyklopruhy, či všechny vyznačené cyklotrasy. Počty cyklistů respektive přepravní výkon komplexně za celé území není v porovnáváných městech pravděpodobně sledován. Údaje o spotřebě elektrické energie, plynu a tepla v jednotlivých městech se také nepodařilo získat. Data o informačních a komunikačních technologiích, o vědě a výzkumu Eurostat sleduje pouze za regiony NUTS 2. Hodnoty zeleně jsou pak v jednotlivých městech metodicky odlišné a v databázi Urban Audit pro řadu měst chybí.

Ukazatele

V jednotlivých tematických oblastech byly vybrány nejzajímavější ukazatele, u nichž byla zajištěna dostupnost dat za všechna sledovaná města, případně za většinu z nich. Podmínkou také byla co možná nejvyšší metodická shoda sběru či výpočtu dat.

Pro účely komparace měst bylo často zapotřebí využít relativní údaje (tj. vztažené většinou k počtu obyvatel nebo rozloze). Pokud nebyly přímo dostupné, byly absolutní hodnoty přepočítány pomocí údajů o počtu obyvatel a rozloze, které jsou součástí výchozí databáze. U několika ukazatelů jsou prezentována relativní i absolutní data zároveň (např. u dopravy).

Dále jsou zařazeny ukazatele vypočtené z dostupných dat, jako například změna HDP na 1 obyvatele v PPS (Purchasing Power Standard - standard kupní síly), index stáří a podíl žen na počtu vysokoškolsky studujících.

Ukazatele s finančními údaji jsou vždy uváděny v eurech a pro případný přepočet byly využity průměrné roční kurzy příslušné měny k euru.

Zdroje

Data byla čerpána především ze čtyř typů zdrojů: 1/ oficiální mezinárodní databáze (regionální databáze Eurostatu a Urban Audit); 2/ oficiální statistiky jednotlivých měst a regionů, případně databáze národních statistických úřadů (tj. zejména všeoborové i tematické městské ročenky a internetové databáze); 3/ oficiální statistiky organizací zajišťujících městské veřejné služby jako

např. dopravní a vodohospodářské podniky (výroční zprávy a ročenky); 4/ statistiky renomovaných agentur, které provádějí průzkumy trhu nebo organizací působících v oblasti turismu, kultury apod.

Pro zpracování dokumentu bylo preferováno využití jednoho nebo několika málo zdrojů. U většiny tematických oblastí to však nebylo možné, neboť takový zdroj buď neexistuje, nebo jeho „naplněnost“ daty za sledovaná města je velmi nízká, případně poskytuje příliš zastaralé údaje.

Pro řadu tematických oblastí byla data čerpána ze statistik jednotlivých měst či regionů, jejichž výhodou je nabídka velkého množství údajů za konkrétní roky a často obsahují údaje v delší časové řadě. Projevily se však i slabé stránky, jako je komplikovanější dostupnost dat (i vzhledem k použitému jazyku, kdy veškeré informace jsou uváděny pouze v národním jazyce – problém zejména u Budapešti), často chybějící informace o způsobu výpočtu ukazatele a jeho časovém určení, odlišná terminologie, vymezení pojmů, zaokrouhlování hodnot již v řádech celých čísel, odlišný termín aktualizace dat aj.

Některé ukazatele pocházejí z regionální databáze Eurostatu zjišťované za územní jednotku NUTS 3. Pro deset sledovaných měst jsou hranice regionu NUTS 3 shodné s hranicemi města. Výjimkou jsou Bratislava, Milán a Lublaň.

Časová řada

Tato analýza vychází z databáze, ve které jsou ukazatele sledovány za časové období od roku 2001. Do porovnání měst byly vybrány buď jen některé roky (často jde o výběr 2 až 3 let z časové řady, příp. o neaktuálnější dostupné údaje), nebo kratší období, případně jsou za vybraná období vypočteny průměry nebo rozdíly. U řady ukazatelů je však prezentována celá časová řada 2001 až 2008 respektive 2009.

Starší údaje než za rok 2001 nejsou sledovány (až na výjimky, kdy se například nepodařilo získat údaj za rok 2001 a zjištěn byl proto údaj za rok 2000, případně 1999), neboť se dá předpokládat, že v delší časové řadě je četnost změn metodiky výpočtu ukazatele vyšší, také dostupnost starších údajů je horší.

Nejnovější údaje jsou nejčastěji z roku 2008. U některých ukazatelů respektive z některých zdrojů byly v době zpracování dokumentu dostupné údaje již za rok 2009. Makroekonomická data jsou zveřejňována s tříletým zpožděním, v tomto případě jsou neaktuálnější hodnoty z roku 2007.

Ukazatele budou v rámci výchozí databáze STR URM sledovány i nadále.

EKONOMIKA

Hodnocení ekonomické základny a dalších sociálně-ekonomických atributů měst je postaveno zejména na makroekonomických ukazatelích. Je tak prezentována celková výkonnost městské ekonomiky ve formě dohodnuté členy Evropské unie. Význam pak spočívá v tom, že zjištěné údaje se stávají zásadním informačním vstupem pro vymezení finančních vztahů jednotlivých regionů (a v rámci nich měst, resp. měst, pokud jsou vymezena jako příslušné regiony soudržnosti NUTS 2) a unijních dotačních zdrojů.

Vzhledem k uvedenému účelu je nutné údaje čerpat ze zdrojů využívajících jednotnou metodiku. Pro oblast ekonomiky národní údaje, jež jsou oficiálně publikovány, objektivizuje a dále zpracovává Eurostat. Z tohoto důvodu jsou statistické údaje na úrovni národních statistik k dispozici velmi omezeně a na městské úrovni v podstatě absentují, resp. jsou ex post přebírány z Eurostatu, a to ne příliš důsledně.

Makroekonomická data z Eurostatu mají svá specifika. Jsou zveřejňována s určitým časovým zpožděním, proto většina ekonomických údajů je uvedena za rok 2007. Nejmenší územní jednotkou, za kterou Eurostat sleduje makroekonomická data, jsou regiony NUTS 3. Tyto regiony odpovídají svou rozlohou většině sledovaných měst s výjimkou Bratislavy (jde o Bratislavský kraj), Lublaně (jde o region Osrednjeslovenska) a Milána (jde o region Milano). Snaha o objektivitu ukazatelů hrubého domácího produktu je zajišťována jejich přepočtem na „standard kupní síly“. Takto formulovaný ukazatel výrazně ovlivňuje výsledky jednotlivých měst s tím, že se hodnoty za vybrané regiony (města) v nových členských zemích EU přibližují unijnímu průměru, nebo jej výrazně překračují. Přesto existují v údajích o HDP na 1 obyvatele jak větší mezinárodní rozdíly s jasným prvenstvím Frankfurtu, tak i velké diference vnitrostátní. To platí zejména o německých sledovaných městech a především o menších hodnotách dosahovaných městy bývalé východní části země (Drážďany a zásadní vývojovou transformací ovlivněný Berlín). Úroveň ekonomické základny doplňuje jeden ze základních ukazatelů kvality lokálního trhu práce – míra nezaměstnanosti, pro který rovněž platí zmíněná metodologická charakteristika. Sběr údajů však umožňuje v tomto případě prezentovat hodnoty za roky 2001–2008.

Postavení Prahy v rámci souboru sledovaných měst je nadprůměrně příznivé¹. V absolutním vyjádření ukazatele HDP Prahu očekávaně předstihují jen města bývalého západního Německa a z ostatních měst obdobných hodnot dosahuje jen Varšava a Vídeň. Podle trendových ukazatelů však města s vysokým základem vykazují za uplynulé období výrazně nižší tempa růstu.

Ekonomická výkonnost je jednou z nejméně zasažených oblastí globálním nepříznivým vývojem v posledních letech. Lze však očekávat, že se krizové jevy vyskytnou téměř ve všech sledovaných městech a jejich diference nebude řádově odlišná. Absolutní hodnoty i trendy růstu budou víceméně stagnovat. Některé projevy nepříznivého vývoje již jsou zřetelné podle některých individuálních údajů zjištěných za rok 2009 (např. růst míry nezaměstnanosti).

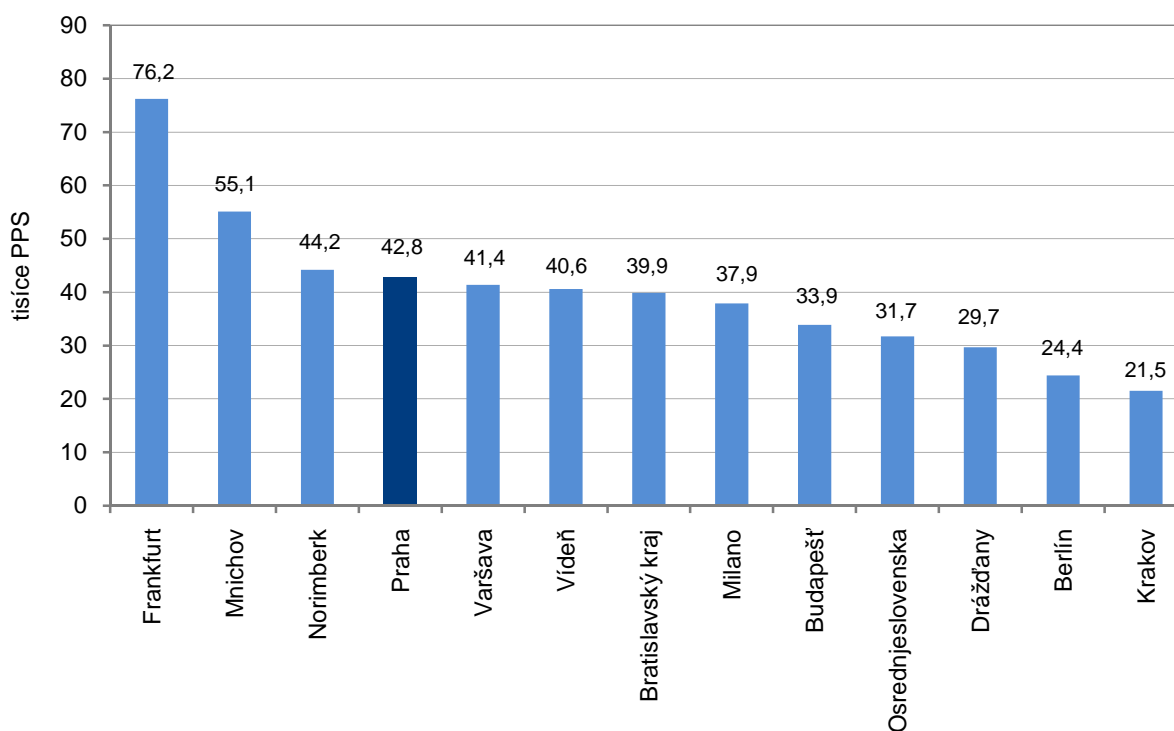
¹ Pozice regionů závisí na zvolené statistické územní jednotce. To se týká i Prahy – jako region NUTS 2 je hodnocena lépe než jako region NUTS 3.

Hrubý domácí produkt na 1 obyvatele za rok (v PPS)

Přepočet jednotlivých měn na společnou jednotku „standard kupní síly“ (Purchasing Power Standard) umožňuje porovnat výkonnost lokální ekonomické základny.

V čele vybrané skupiny je Frankfurt (v roce 2007 více než 76 tisíc PPS), druhý s odstupem téměř 30 % se umístil Mnichov. Následuje skupina 4 měst s HDP na obyvatele v rozmezí 41–44 tisíc PPS, v jejíž středu se nachází Praha. Zbýlá tři města jsou Norimberk, Varšava a Vídeň. Této skupině je na dosah Bratislava (resp. Bratislavský kraj) a zásluhou vysokého meziročního přírůstku (viz následující ukazatel) lze očekávat, že v současnosti je již do této skupiny pevně začleněna. Celkem značný odstup – více než 20 % – za uvedenými 4 městy vykazuje Budapešť, Lublaň (resp. region Osrednjeslovenska) a zčásti také Milán (resp. region Milano). Překvapující údaj uvádí Eurostat u Berlína – 24,4 tisíc PPS. Důvody jsou jak přesun významné části produkční ekonomiky z bývalého Západního Berlína, historicky menší výkonnost ekonomiky bývalého Východního Berlína, tak i funkční transformace celého města. Rozdílný vývoj ve sledovaných městech (regionech) – s větší dynamikou růstu HDP na obyvatele v nových členských zemích – se promítl i do absolutních přírůstků. Zatímco v Bratislavě se od konce roku 2001 do konce roku 2007 zvýšil objem o 17,1 tisíc PPS, v Berlíně to bylo pouze 3,5 tisíce PPS a v regionu, kam patří Milán, dokonce pouze 1 tisíc PPS. Praha a Varšava překročily 14 tisíc PPS. Globální krize s velkou pravděpodobností ovlivní vývoj ve většině měst. Růst ukazatele HDP na obyvatele za rok bude oscilovat kolem inflace, v některých případech i pod touto hranicí. Za rok 2008 ČSÚ vykázal za Prahu 43,3 tisíc PPS, tj. meziroční nárůst 1,2 % resp. 0,5 tisíc PPS.

Hrubý domácí produkt na 1 obyvatele za rok v tis. PPS v roce 2007



Zdroj dat:
Eurostat

Poznámka:

Údaje jsou za regiony NUTS 3, které odpovídají rozloze měst s výjimkou Bratislavy (jde o Bratislavský kraj), Lublaně (jde o region Osrednjeslovenska) a Milána (jde o region Milano).

Změna HDP na 1 obyvatele v PPS (v %)

Otevření evropského ekonomického prostoru mělo příznivý vliv na vývoj ekonomické základny většiny měst, respektive regionů. Patrné je to zejména u měst z nových členských zemí.

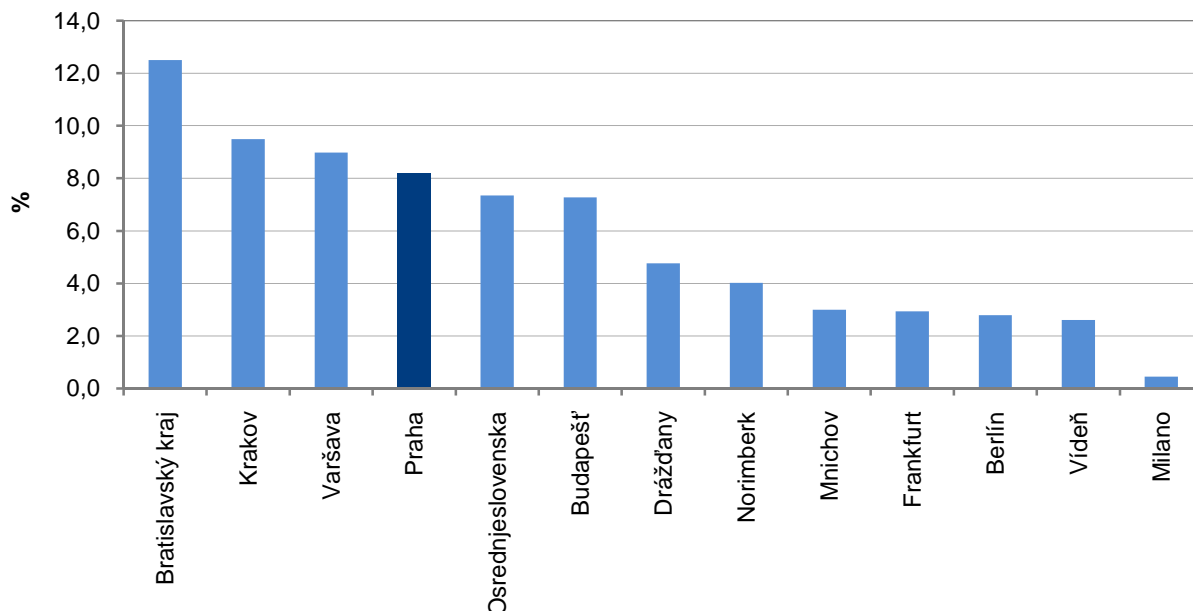
Ukazatel porovnává vývoj HDP na obyvatele v letech 2002–2007 vůči roku 2001 (rok 2001 = 100%) v relativním indexovém vyjádření. Města je možné rozdělit na dvě výrazně odlišné skupiny. Města nových členských zemí navýšila hodnotu ukazatele v uvedeném období o 50 % (Krakov 157 %, Varšava 154 %, Praha 149 %, region Osrednjeslovenska a Budapešť 144 %), u Bratislavy (resp. Bratislavského kraje) dosáhl index dokonce 175 %. Opakem jsou německá města (Berlín 117 %, Mnichov a Frankfurt 118 %, Norimberk 124 %) a Vídeň (116 %). Zcela minimální přírůstek vykazuje region Milano, který jako jediný v průběhu sledovaného období vykázal i pokles ukazatele pod výchozí hodnotu a v roce 2007 činil 103 %. Relativně menší růst většiny německých měst i Vídně je však důsledkem vysoké výchozí úrovně HDP na obyvatele. V případě Berlína dosažená výše potvrzuje silný transformační proces tamní ekonomiky s útlumem některých významných produkčních aktivit.

Praha patří do skupiny s největším přírůstkem, umísťuje se zhruba v polovině. Díky trvalému meziročnímu nárůstu hodnot HDP předstihla Praha v závěru sledovaného období Vídeň.

Graf zachycuje pořadí měst podle průměrného meziročního nárůstu. Údaje za jednotlivá města potvrzují výraznou dynamiku skupiny měst z nových členských zemí, i když je nutno vzít v úvahu nižší (tzn. jednodušší) startovací základnu.

Vzhledem k dopadům ekonomické a finanční krize nelze za poslední 2 roky počítat, že rozhodující většina měst dosáhne uvedeného průměru, resp. tempa růstu dosaženého v posledních vyčíslených letech. Relativně větší propad je možné očekávat u měst z nových členských zemí. Například pražský nárůst mezi roky 2008 a 2007 vykázal ČSÚ pouze na úrovni 1,2 %.

Průměrný meziroční přírůstek HDP na 1 obyvatele v PPS v letech 2002–2007



Zdroj dat:
Eurostat
propočten – STR URM

Poznámka:

Ukazatel byl vypočten na základě údajů o HDP/obyv. Údaje jsou za regiony NUTS 3, které odpovídají rozloze měst s výjimkou Bratislavy (jde o Bratislavský kraj), Lublaně (jde o region Osrednjeslovenska) a Milána (jde o region Milano).

Porovnání HDP v PPS na 1 obyvatele s ročními průměry EU (v %)

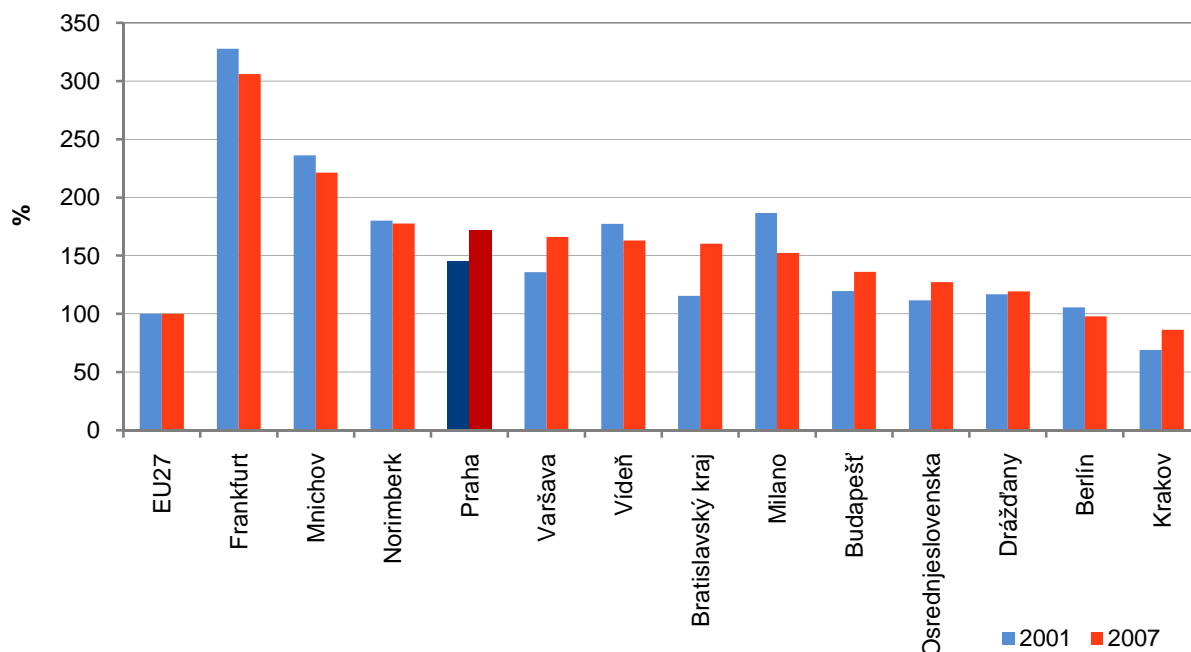
Tento ukazatel má mimořádný význam. Na úrovni regionů soudržnosti NUTS 2 ilustruje jejich výkonnost a je rozhodujícím ukazatelem pro zařazení jednotlivých regionů do různých stupňů dotační pomoci ze zdrojů Evropské unie, především strukturálních fondů.

Pro bližší identifikaci jsou využity údaje za regiony NUTS 3, které ukazují relaci ekonomické úrovně velkých měst k průměru EU (EU27 = 100 %). I když je vývoj značně nevyrovnaný, svědčí o tom, že městské regiony většinou vykazují vyšší výkonnost než je průměr EU.

Důsledky rychlejšího tempa hospodářského růstu měst (regionů) nových členských zemí, opírající se o širší ekonomický prostor, jsou rovněž zcela zřejmé. Všechna města zvýšila svůj náskok před průměrem EU nebo se k němu výrazně přiblížila (Krakov). Praha stále vykazuje nejlepší pozici (171,8 %) s náskokem několika procentních bodů před Varšavou a nejrychleji postupujícím Bratislavským krajem (zvýšení o 45 % v průběhu let 2002–2007). Na druhé straně se ve všech sledovaných městech starých členských zemí rozdíl v porovnání s průměrem EU snížil, přestože průměrná výkonnost EU se už snížila vstupem několika méně výkonných národních ekonomik. To je případ Praze konkurující Vídně (pokles o více než 14 %). Největší pokles vůči průměru EU27 zaznamenal region Miláno – téměř 35 % – i když jej stále překračuje o více než 50 %. Vývoj Berlína potvrzuje již naznačené vlivy celkové transformace jeho ekonomické základny, přesto pokles pod průměr EU může být překvapující.

Údaje za poslední 2–3 roky s velkou pravděpodobností potvrdí dosavadní trend, případné přírůstky u měst s dosavadní největší progresí se však sníží. Například propočet ČSÚ v Regionálních účtech stanovuje Praze minimální meziroční navýšení o 0,7 % na 172,5 % průměru EU27.

Porovnání HDP v PPS na 1 obyvatele s ročními průměry EU v % v letech 2001 a 2007



Zdroj dat:
Eurostat

Poznámka:

Údaje jsou za regiony NUTS 3, které odpovídají rozloze měst s výjimkou Bratislavy (jde o Bratislavský kraj), Lublaně (jde o region Osrednjeslovenska) a Milána (jde o region Miláno). Města (regiony) jsou v grafu seřazena podle hodnot r. 2007.

Míra nezaměstnanosti podle výběrového šetření pracovních sil (v %)

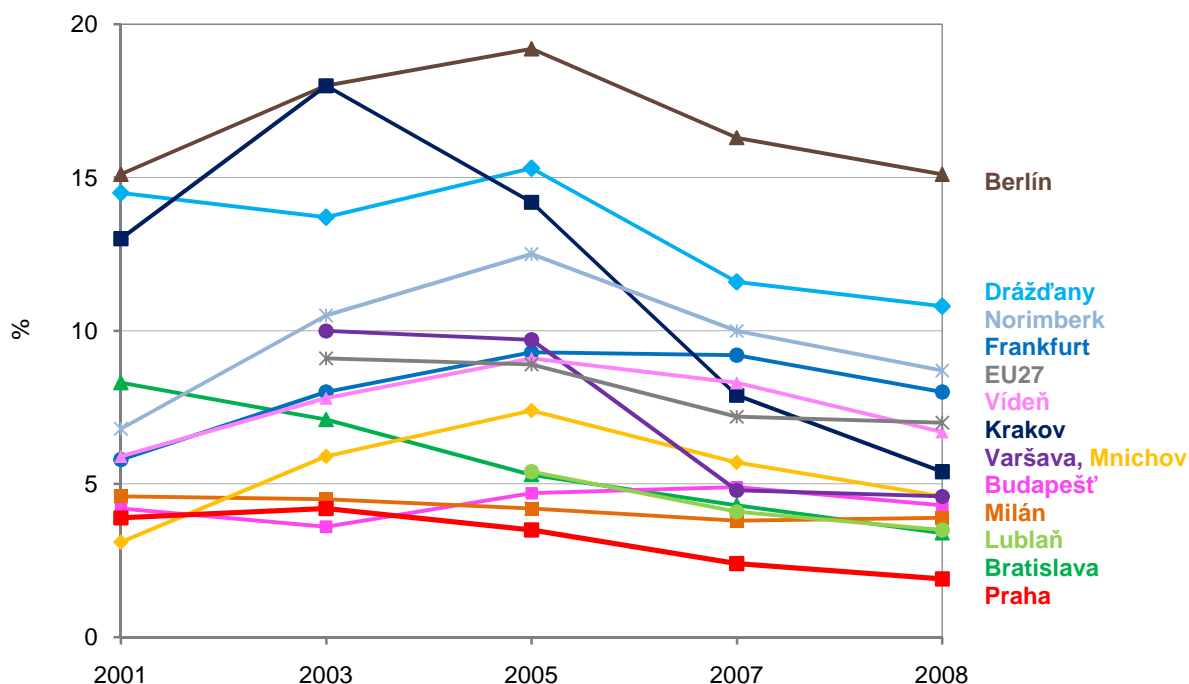
Úroveň zaměstnanosti, tj. uplatnění na trhu práce, je jedním z rozhodujících atributů hodnocení ekonomické a sociální úrovně určitého území. Dostatečnost nebo nedostatečnost zapojení obyvatel určitého vymezeného prostoru do pracovního procesu je mj. obsažena v ukazateli míry nezaměstnanosti.

Po celou sledovanou dobu byly vykazovány značné rozdíly v úrovni uplatnění obyvatel na trhu práce. Rámcově platí, že regiony s příznivým makroekonomickým hodnocením dosahují dobrých výsledků (dostatku pracovních míst), neexistuje však nějaký pevný vztah. Významnou roli mohou sehrát „politické“ vlivy nebo motivační ekonomické impulsy.

Během hodnoceného období města většinou prošla zřetelnými změnami. Například v roce 2001 překročila míra nezaměstnanosti hranici 10 % ve 3 městech, v roce 2004 již v 5 (v Berlíně se přiblížila dokonce ke 20 %) a v roce 2008 ve 2 městech. Praha až na zanedbatelné výjimky byla s minimální hodnotou ukazatele vždy na prvním místě, v letech 2006–2008 téměř bezkonkurenčně. Zásadní pozitivní vývoj zaznamenali v Bratislavě, Varšavě a zejména Krakově (pokles o 5 až 10 %). Většina německých měst (s dobrou výchozí pozicí) a Vídeň prošly vnitřně obdobným vývojem – zhoršením v polovině sledovaného období, tj. cca v roce 2005, a následným částečným zlepšením do úrovně průměru EU27.

Nepříznivé vlivy globální krize se promítají do situace na trhu práce s určitým časovým odstupem. Mohou však být dosti výrazné, což je to patrné v případě Prahy. Míra nezaměstnanosti dosažená v roce 2008 (1,9 %, což lze považovat za zcela výjimečný výsledek) již koncem následujícího roku doznala výrazného zhoršení – na 4 % a tato hodnota je víceméně vykazována po celý rok 2010. Z výše uvedených důvodů je třeba vyčkat na objektivizované údaje tohoto ukazatele z Eurostatu.

Vývoj míry nezaměstnanosti podle VŠPS v % v letech 2001–2008



Zdroj dat:
Eurostat

Poznámka:

Hodnoty jsou za regiony NUTS 3, které odpovídají rozloze měst s výjimkou Bratislavy (jde o Bratislavský kraj), Lublaně (jde o region Osrednjeslovenska) a Milána (jde o region Milano). Výběrové šetření pracovních sil plně respektuje definice a obsahovou náplň ukazatelů LFS (Labour Force Survey v rámci Eurostatu).

HOSPODAŘENÍ

Oblast hospodaření prezentuje běžně používané rozpočtové údaje, tj. rozpočtové výdaje, saldo, a dále sleduje celkové zadlužení ve formě dlouhodobých závazků. Poskytuje základní přehled, s jakým rozsahem finančních prostředků jednotlivá města ve sledovaném období nakládala a jak přistupují k deficitnímu financování.

Data o hospodaření měst jsou poměrně dobře dostupná v případě celkových příjmů a výdajů. Pro nedostatek údajů a potenciální účetně-legislativní metodické odlišnosti jsme však museli upustit od porovnání kapitálových výdajů a jejich podílu na celkových výdajích. Informace o zadlužení jsou dostupné jen pro omezený počet měst, přesto je jejich porovnání prezentováno. Ukazatele jsou pro zajištění porovnatelnosti přepočítány na eura/obyvatele. I tak je však třeba mít při porovnávání prezentovaných údajů na mysli rozdílný počet obyvatel v jednotlivých městech a také jejich odlišné hospodářské podmínky.

Prezentovány jsou údaje z období 2001–2003 (vždy nejstarší dostupný údaj) a z období 2006–2008 (vždy nejmladší dostupný údaj). V případě municipálního dluhu to jsou údaje za roky 2003 a 2008. U rozpočtových výdajů lze sledovat zřetelný rozdíl mezi městy starých a nových členských zemí EU. V rozpočtovém saldu vykázala většina německých měst významný přechod od schodku k přebytku. Vyšší zadluženost se projevuje u ekonomicky výkonných německých měst (s výjimkou Berlína). Jiné geograficky podmíněné skupiny nelze jednoznačně určit (malá vs. velká města, hlavní vs. ostatní města apod.).

Pozice Prahy mezi porovnávanými městy je relativně příznivá, i když se do hodnot promítají výrazné změny směnného kurzu eura, k nimž došlo ve sledovaném období. Praha vykazuje nejvyšší rozpočtové výdaje na obyvatele mezi městy nových členských zemí, přičemž růst výdajů byl mezi sledovanými roky významný. Dále patří do skupiny měst, která přešla od rozpočtových deficitů k přebytkům. Motivací je však v případě Prahy zejména potřeba nashromáždit prostředky na splacení objemných závazků. V roce 2008 měla Praha rozsahem svých závazků blíže k ekonomicky silným německým městům než k Bratislavě či Vídni.

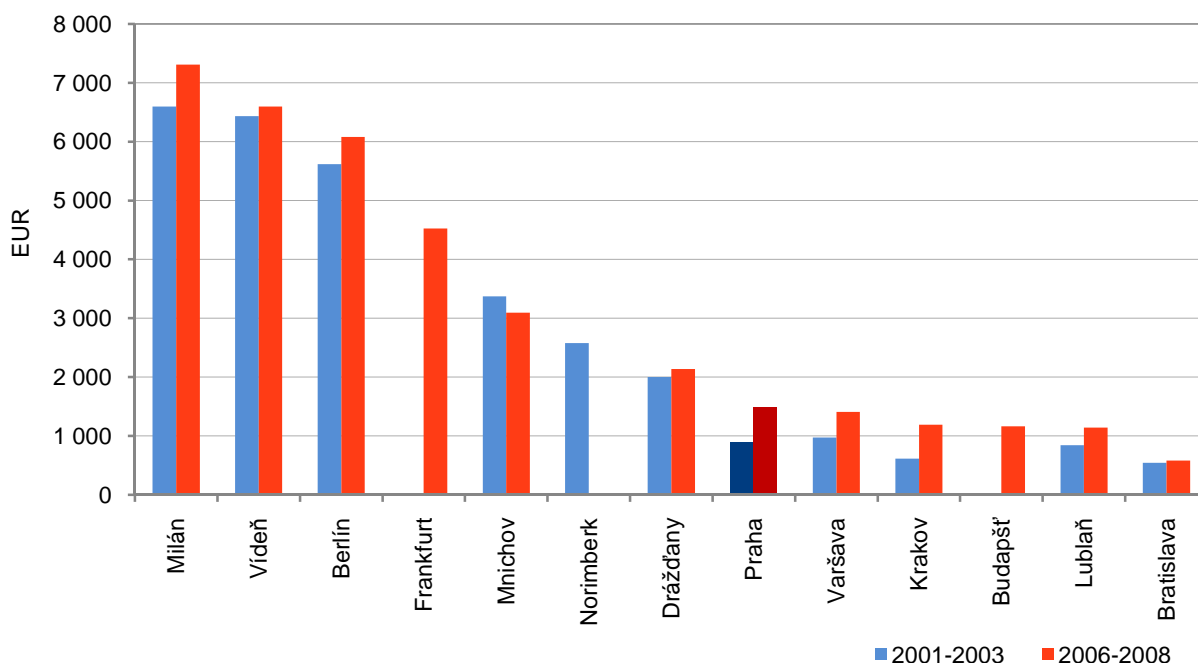
V dalších letech lze předpokládat, že se do vývoje ukazatelů naplno promítne hospodářská krize, která Evropu zasáhla v průběhu roku 2008. Údaje pak doloží, jakým způsobem jednotlivá města tuto situaci řešila.

Celkové rozpočtové výdaje na 1 obyvatele (v EUR)

Města starých členských zemí podle očekávání disponují většími municipálními rozpočty než města nových členských zemí. Příčiny lze však zřejmě hledat nejen v rozdílné ekonomické výkonnosti jednotlivých regionů, ale i rozdílné legislativě, která stanoví příjmy a mandatorní výdaje měst.

Podle výše rozpočtových výdajů je možné města rozdělit do dvou skupin – města s rozpočtovými výdaji na obyvatele přesahující 3 000 € (kam lze zařadit i Norimberk, který by pravděpodobně tuto hranici přesáhl nebo se jí alespoň významně přiblížil) a města dosahující hodnoty do cca 2 000 €. Do druhé skupiny spadá jediný zástupce starých členských zemí EU Drážďany, které však čelí složité socioekonomické situaci po sloučení Německa a navíc se v posledních letech mj. zaměřily na splacení dluhu (viz ukazatel dluh města). Města z nových členských zemí jsou na přibližně stejné úrovni s výjimkou Bratislavy, kde se rozpočtové výdaje na obyvatele pohybují okolo 500 €, jsou tedy zhruba poloviční. Pokud jde o vývoj mezi dvěma sledovanými obdobími, většina měst vykázala nárůst, někdy i velmi výrazný (viz Krakov, Praha, Varšava). Pouze Mnichov vykázal v rozpočtových výdajích na obyvatele pokles.

Celkové rozpočtové výdaje na 1 obyvatele v eurech v letech 2001–2003 a 2006–2008



Zdroje dat:

Amt für Stadtforschung und Statistik für Nürnberg und Fürth, Amt für Statistik Berlin-Brandenburg, Budapest Főváros Önkormányzata, Comune di Milano, Hl. m. Praha, Hlavné mesto SR Bratislava, Mestna občina Ljubljana, Stadt Frankfurt am Main, Stadt Wien, Statistische Amt der Landeshauptstadt München, Statistisches Landesamt für Freistaates Sachsen, Urząd Statystyczny w Krakowie, Urząd Statystyczny w Warszawie
přepočet na obyvatele, případně eura – STR URM

Poznámka:

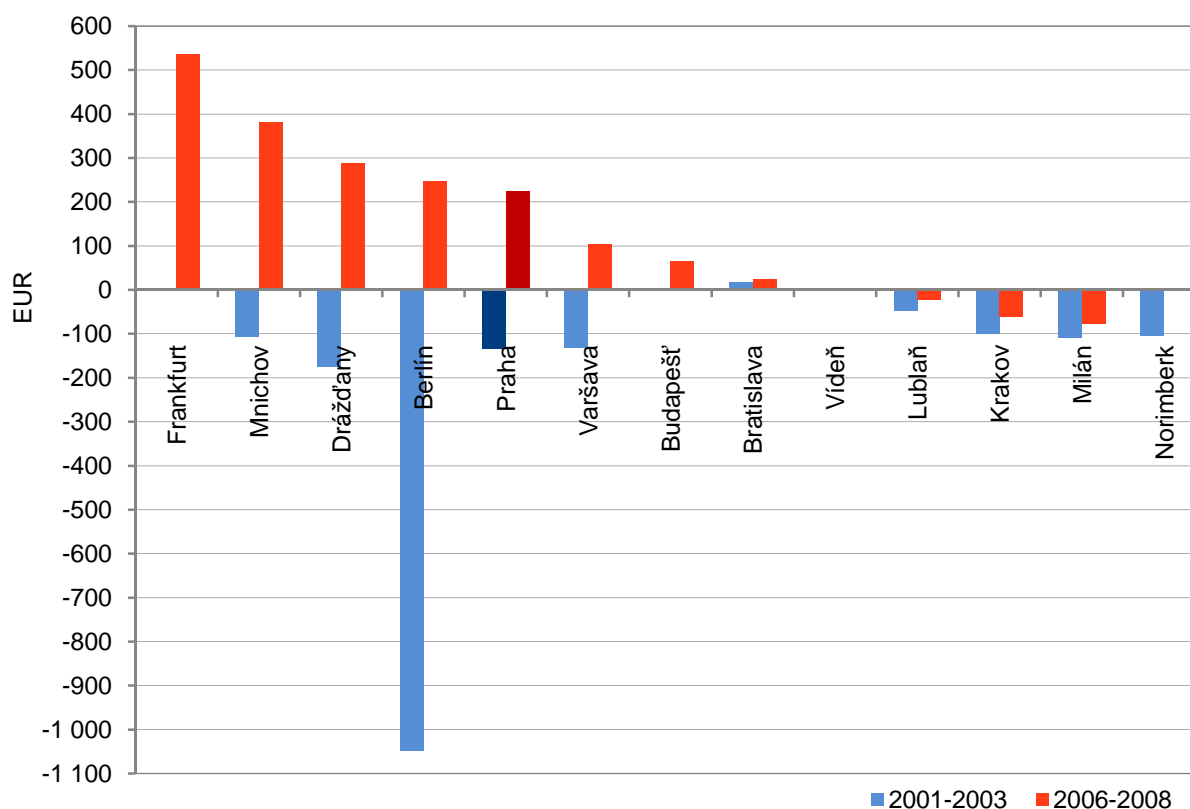
V grafu je uveden vždy nejstarší dostupný údaj z období 2001–2003 a nejmladší dostupný údaj z období 2006–2008, který byl v případě potřeby přepočten na eura podle průměrného ročního směnného kurzu dané měny a dále u všech měst přepočten na jednoho obyvatele. Zvláštní případ představuje Norimberk, který od r. 2005 přešel na podvojný účetnictví a v dalších letech tak již nejsou dostupné vhodné údaje. Města jsou (s výjimkou Norimberku) seřazena podle hodnot let 2006–2008. U měst mimo eurozónu je vývoj zatížen změnou směnného kurzu příslušné měny, tj. rozdíl mezi sledovanými obdobími by byl při uvedení v národní měně odlišný.

Rozpočtové saldo na 1 obyvatele (v EUR)

Na základě získaných údajů můžeme sestavit tři skupiny měst. Města vykazující přebytek nebo vyrovnaný rozpočet v obou obdobích – Bratislava, Vídeň, Frankfurt a Budapešť (u posledních dvou je dostupný pouze jeden údaj). Města vykazující v prvním období deficit a ve druhém přebytek – Mnichov, Drážďany, Berlín a Praha. A konečně města vykazující deficit v obou obdobích – Lublaň, Krakov, Milán a Norimberk (u kterého je dostupný pouze jeden údaj). Přebytky jsou často výrazné, 200–500 € na obyvatele, zatímco deficity se pohybují do 200 € na obyvatele, s výjimkou Berlína, kde deficit přesáhl v prvním období 1 000 € na obyvatele.

Na rozdíl od předchozího ukazatele, nelze na základě prezentovaných údajů určit geograficky dané skupiny měst. Situace je ovlivněna spíše aktuálními potřebami měst a také přístupem municipálních vlád k využívání rozpočtového deficitu jako nástroje k řešení těchto potřeb (nutnost připravit si prostředky na velké investiční akce či úhrady závazků apod.). Přebytky lze do jisté míry přičítat dobrým ekonomickým podmínkám panujícím před počátkem hospodářské krize v roce 2008.

Rozpočtové saldo na 1 obyvatele v eurech v letech 2001–2003 a 2006–2008



Zdroje dat:

Amt für Stadtforschung und Statistik für Nürnberg und Fürth, Amt für Statistik Berlin-Brandenburg, Budapest Főváros Önkormányzata, Comune di Milano, Hl. m. Praha, Hlavné mesto SR Bratislava, Mestna občina Ljubljana, Stadt Frankfurt am Main, Stadt Wien, Statistische Amt der Landeshauptstadt München, Statistisches Landesamt für Freistaates Sachsen, Urząd Statystyczny w Krakowie, Urząd Statystyczny w Warszawie
přepočít na obyvatele, případně eura – STR URM

Poznámka:

V grafu je uveden vždy nejstarší dostupný údaj z období 2001–2003 a nejmladší dostupný údaj z období 2006–2008. Získaný údaj byl v případě potřeby přepočten na eura podle průměrného ročního směnného kurzu dané měny a dále u všech měst přepočten na jednoho obyvatele. Zvláštní případ představuje Norimberk, který od r. 2005 přešel na podvojný účetnictví, proto v dalších letech již nejsou vhodné údaje dostupné. Města jsou (s výjimkou Norimberku) seřazena podle hodnot let 2006–2008. Vídeň vykazovala v obou sledovaných obdobích vyrovnaný rozpočet. U Frankfurtu a Budapešti se nepodařilo získat údaje za období 2001–2003. U měst mimo eurozónu je vývoj zatížen změnou směnného kurzu příslušné měny, tj. rozdíl mezi sledovanými obdobími by byl při uvedení v národní měně odlišný.

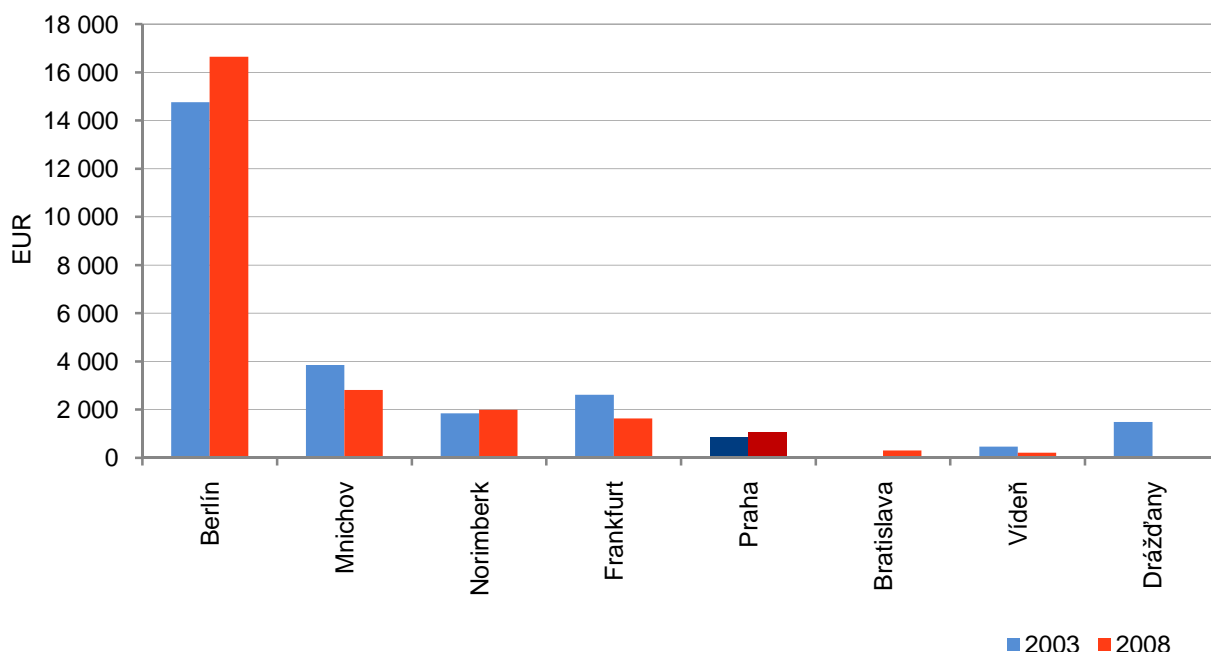
Dluh města (dlouhodobé závazky) na 1 obyvatele (v EUR)

Dlouhodobé závazky měst tvoří zpravidla bankovní úvěry nebo vydané dluhopisy. Ze sedmi sledovaných měst (kde známe údaje za oba sledované roky 2003 a 2008) došlo u čtyř (Mnichov, Frankfurt, Vídeň a Drážďany) k poklesu dluhu na obyvatele a u tří k růstu (Berlín, Norimberk a Praha). Výše dluhu se v roce 2008 pohybovala ve dvou případech do 500 € na obyvatele, ve třech případech v rozmezí 1 000 až 3 000 €, v případě Berlína pak přesáhla 16 000 € na obyvatele. Drážďany mezi roky 2003 a 2008 všechny své závazky uhradily.

Údaje potvrzují, že ve starých členských zemích EU je využívání cizích zdrojů běžnou praxí. Navíc tři ze čtyř měst s nejvyšším dluhem na obyvatele (kromě Berlína) jsou v paritě kupní síly zároveň městy s nejvyšším HDP na obyvatele. Ekonomická síla měst usnadňuje přístup k cizím zdrojům, resp. taková města nemají obavy, že své závazky nebudou schopna uhradit.

Porovnáme-li rozpočtové výdaje s výší dluhu, zjistíme také například, že Berlín by na uhrazení dluhu potřeboval tři roční rozpočty, Mnichov jeden, zatímco Praha jen cca polovinu.

Dluh města na 1 obyvatele v eurech v letech 2003 a 2008



Zdroje dat:

Amt für Stadtforschung und Statistik für Nürnberg und Fürth, Amt für Statistik Berlin-Brandenburg, Hl. m. Praha, Hlavné mesto SR Bratislava, Stadt Frankfurt am Main, Stadt Wien, Statistische Amt der Landeshauptstadt München, Statistisches Landesamt für Freistaates Sachsen
přepočet na obyvatele, případně eura – STR URM

Poznámka:

V grafu jsou uvedeny hodnoty z 8 měst, údaje za Budapešť, Krakov, Lublaň, Milán a Varšavu nebyly dostupné. Získané údaje byly v případě potřeby přepočteny na eura podle průměrného ročního směnného kurzu dané měny a dále u všech měst přepočteny na jednoho obyvatele. U Bratislavy se nepodařilo získat údaj za r. 2003. Hodnota u Drážďan v r. 2008 je nula. Města jsou seřazena podle hodnot v r. 2008. Údaje Prahy a Bratislavy jsou zatíženy kurzovým přepočtem, například v Praze ve sledovaném období dluh města v absolutní výši mírně klesl, avšak vlivem výrazného posílení směnného kurzu eura se výsledná hodnota zvýšila. Pohyb kurzu tak dokonce vyrušil i jistý nárůst počtu obyvatel města, který by hodnotu jinak také snížil. Ostatní sledovaná města patří do eurozóny.

ATRAKTIVITA

Data týkající se atraktivity měst nejsou předmětem statistického zkoumání. Jednotlivé výzkumy se zaměřují na některé vybrané okruhy jako například konkurenceschopnost, kultura, životní prostředí, kvalita bydlení a další. Vzhledem k významu konkurenceschopnosti měst jsme pro porovnání vybrali přitažlivost pro investory. Touto problematikou se dlouhodobě zabývá firma Cushman & Wakefield, jejíž výsledky jsme pro příznivé charakteristiky realizovaného průzkumu (dlouhodobost, stabilita metodiky, rozsah hodnocených oblastí) využili pro potřeby této analýzy.

Porovnání vychází z každoročně vydávané studie European Cities Monitor², která hodnotí města podle 12 ukazatelů (z nichž za nejdůležitější jsou považovány „přístup na trh a ke klientům“, „dostupnost pracovní síly“ a „kvalita komunikací“). Počet měst zařazených do studie během sledovaného období stoupl z 30 v roce 2001 na 34 v roce 2009. Data jsou dostupná za dlouhé časové období, tato analýza zahrnuje období 2001–2009.

Výsledky některých šetření obdobného charakteru mohou být diskutabilní. Každé hodnocení se zaměřuje na jinou oblast, proto jsou výsledky průzkumů obtížně porovnatelné. V tomto případě je zvoleno hledisko podnikatelské a investorské atraktivity, které plně nerespektuje další atributy (životní „pohoda“ a celková přívětivost, subjektivní pocity obyvatel spokojenosti, specifické podmínky životního prostředí).

² STR URM tuto studii dlouhodobě sleduje a může poskytnout bližší informace.

Atraktivita měst pro podnikání podle European Cities Monitor (Cushman & Wakefield)

Celkové hodnocení města je shrnuto do jednoho ukazatele, kterým je pořadí města z hlediska jeho atraktivity pro podnikatele a investory. Na základě vyjádření 500 respondentů jsou městům přiřazovány body. Města jsou seřazena podle počtu bodů a nejvyšší počet bodů znamená první místo. Celkově bylo hodnoceno 30 měst v roce 2001 respektive 34 měst v roce 2009.

Do studie je ze skupiny námi sledovaných měst zařazeno pouze 8. Dalších 5 měst není podle hodnotitelů „účastníkem této soutěže“ (viz poznámka). Nejlepší pořadí ve sledované skupině dosáhl v období 2001–2009 Frankfurt (3.) následován Mnichovem, který z 10. místa v posledním desetiletí povýšil na 7. místo. Velmi dobré hodnocení dosahuje také Milán, který se v roce 2009 umístil na 10. místě. Postavení Prahy prošlo vývojem, nejlepší hodnocení dosáhla Praha v letech 2004–2006, kdy se umístila na 13. místě. V posledních dvou letech byla hodnocena hůře, v roce 2009 se mezi 34 městy umístila na 21. místě, stejně jako v roce 2001, kdy však bylo hodnoceno pouze 30 měst. Budapešť, Varšava a Vídeň dosahovaly dlouhodobě horšího hodnocení než Praha, i když podle bodového hodnocení nebyl mezi nimi příliš velký rozdíl.

Pořadí vybraných měst podle atraktivity pro podnikatele v letech 2001, 2005 a 2009

město	2001	2005	2009
Berlín	9	8	9
Budapešť	22	21	25
Frankfurt	3	3	3
Milán	11	11	10
Mnichov	10	9	7
Praha	21	13	21
Varšava	27	20	23
Vídeň	23	23	28

Zdroj dat:
Cushman & Wakefield

Poznámka:

V tabulce je uvedeno pořadí 8 měst. Bratislava, Drážďany, Krakov, Lublaň, a Norimberk nejsou do studie European Cities Monitor zahrnuty z důvodu malého zájmu respondentů průzkumu o podnikání v daném městě.

CESTOVNÍ RUCH

Kapitola prezentuje dostupné informace o hlavních segmentech cestovního ruchu a popisuje potenciál města v této oblasti.

Disponibilní ubytovací kapacity jsou popsány dvěma ukazateli – „počet lůžek v hotelech a podobných zařízeních“ a „počet lůžek v hotelech a podobných zařízeních na 1 tisíc obyvatel“. Atraktivitu města charakterizují „počet příjezdů návštěvníků ve všech formách placeného ubytování“ a „počet přenocování cizinců“. Význam kongresové turistiky je popsán „počtem kongresů podle ICCA“. Přehled těchto charakteristik dává představu o významu a rozsahu cestovního ruchu ve sledovaném městě.

Data o cestovním ruchu jsou ve většině měst sledována ve statistických ročenkách, jejich porovnatelnost však není zcela zaručena, což je způsobeno rozdílnou klasifikací ubytovacích zařízení a rozdíly v územním pojetí, kdy některé statistiky zahrnují i blízké okolí města. Přes tyto rozdíly získané údaje vypovídají o tom, do jaké míry cestovní ruch přispívá k prosperitě daného města.

Z dostupných zdrojů byly shromážděny údaje za období 2001–2008. Cestovní ruch je oborem, v němž dochází k častým mezinárodním kontaktům, proto jsou hlavní ukazatele poměrně intenzivně sledovány a srovnávány ve specializovaných statistikách. Z důvodu porovnatelnosti byl preferován u každého ukazatele jeden zdroj, pokud byl dostupný. Čerpáno tedy bylo především z databáze Eurostatu, TourMIS a ICCA. Tyto hlavní zdroje jsou doplněny oficiálními městskými a národními statistikami.

Pozice Prahy v porovnání s vybranými městy je velmi dobrá, i když je třeba zdůraznit, že řada měst dlouhodobě konkurujících Praze není do této studie zařazena (např. Amsterdam, Brusel a další západoevropská města). Praha v porovnání s 12 městy disponuje druhou nejvyšší ubytovací kapacitou, je čtvrtá v počtu příjezdů hostů do ubytovacích zařízení a má nejvyšší počet přenocování cizinců. V počtu pořádaných akcí podle ICCA se ve sledovaných letech umísťovala na 3. až 4. místě.

V roce 2009 na řadu měst dopadla ekonomická krize, ze které se v roce 2010 začínají zotavovat. Ve většině destinací došlo k poklesu návštěvnosti a počtu pořádaných akcí. Návrat k hodnotám kolem roku 2008 bude dlouhodobým procesem.

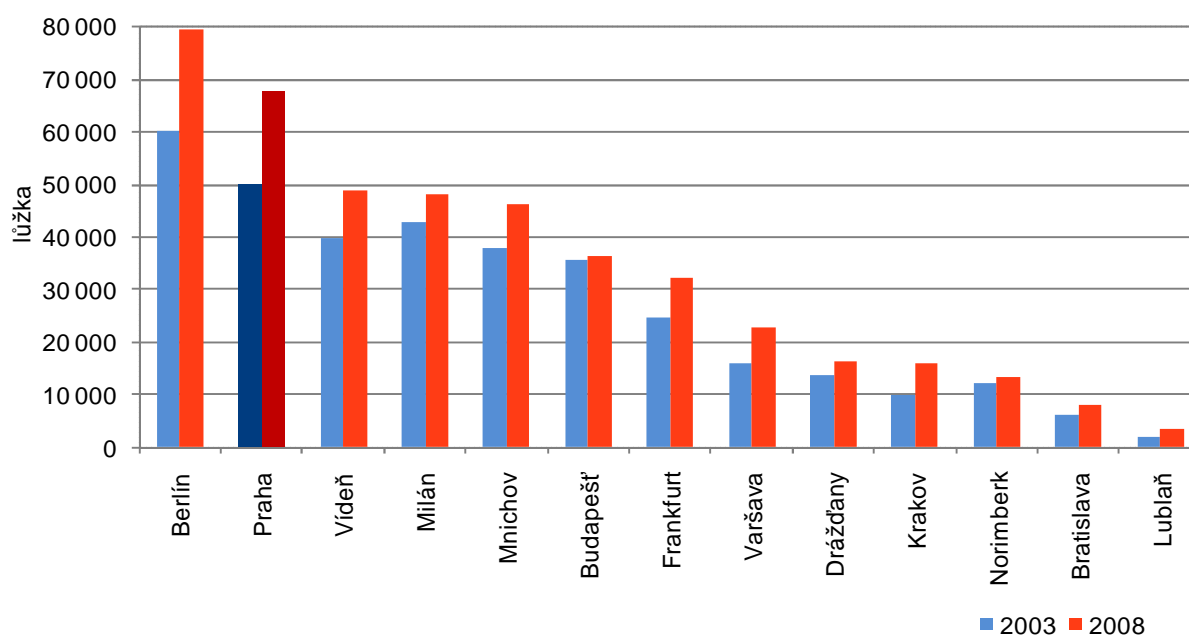
Počet lůžek v hotelech a podobných ubytovacích zařízeních

Města disponují rozdílnou ubytovací kapacitou, která ve většině případů vznikala po desetiletí a v současné době odpovídá poptávce. Rozvoj cestovního ruchu a s ním související nárůst ubytovacích kapacit byl ve většině měst nastartován v šedesátých letech 20. století, ve městech bývalého východního bloku později, až v 90. letech.

Města lze, podle údajů z roku 2008, rozdělit do čtyř skupin. Lůžkovou kapacitou do 20 tisíc lůžek disponují Drážďany, Krakov, Bratislava, Norimberk a Lublaň, i když rozdíly v kapacitě jsou značné – od 3,5 tisíc do 16 tisíc lůžek. Kapacitou mezi 20 a 40 tisíci lůžek disponuje Budapešť, Frankfurt a Varšava. Kapacitu 40 až 50 tisíc lůžek nabízejí Vídeň, Milán a Mnichov. Hranici 50 tisíc lůžek překračují v roce 2008 ze sledovaných měst pouze Berlín a Praha.

Mezi roky 2003 a 2008 navýšila Praha svou lůžkovou kapacitu a současně s tím došlo ke změnám v její struktuře ve prospěch kvalitnějšího ubytování. V roce 2008 disponovala Praha téměř 68 tisíci lůžky.

Počet lůžek v hotelech a podobných zařízeních v letech 2003 a 2008



Zdroje dat:

Comune di Milano, Eurostat, Statistični urad Republike Slovenije, Štatistický úrad SR

Poznámka:

Města jsou v grafu seřazena podle hodnot r. 2008.

Počet lůžek v hotelech a podobných ubytovacích zařízeních na 1 tis. obyvatel

Kapacita ubytovacích zařízení, tj. počet lůžek, kterými město disponuje, dává přehled o celkových možnostech cestovního ruchu. Počet lůžek na 1 tisíc obyvatel je ukazatel popisující intenzitu cestovního ruchu a vypovídá o jeho udržitelnosti v turistické destinaci. Města s vysokým podílem sektoru cestovního ruchu dosahují v přepočtu na tisíc obyvatel vysokých hodnot, naproti tomu ve velkých městech zaměřených na jiná odvětví např. průmysl je počet lůžek na tisíc obyvatel podstatně nižší.

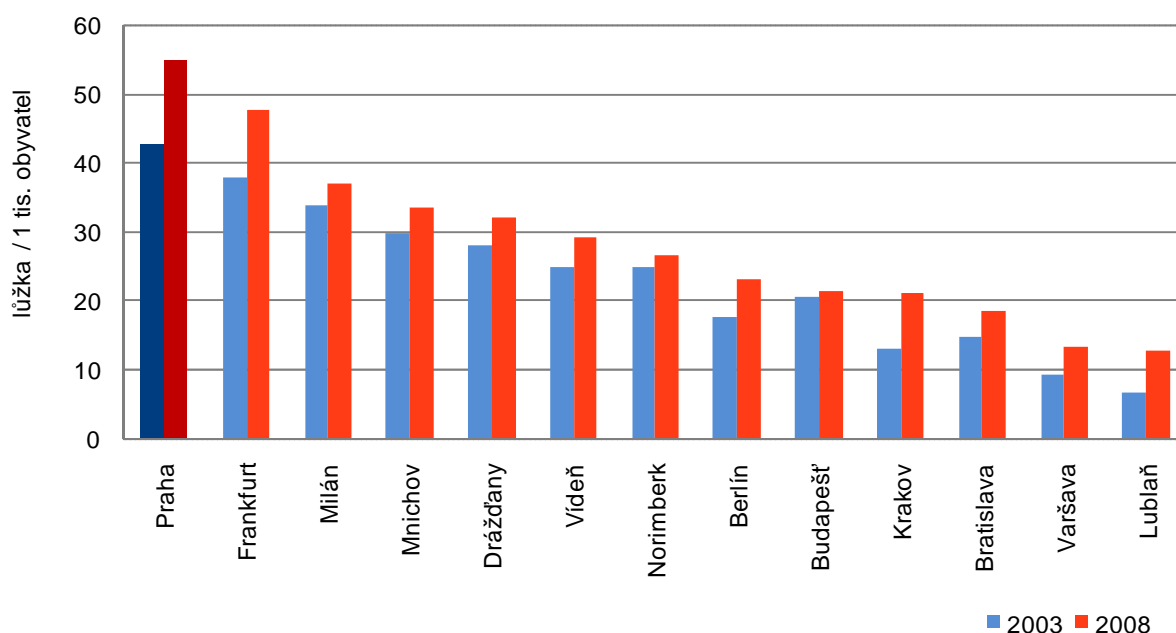
Města můžeme rozdělit do tří skupin – disponující kapacitou do 20 lůžek na tisíc obyvatel, 20 až 30 lůžek na tisíc obyvatel a města s kapacitou vyšší než 30 lůžek na tisíc obyvatel.

Ve sledované skupině měst Praha dominuje kapacitou 55 lůžek na tisíc obyvatel. To dokládá význam cestovního ruchu v Praze. Druhým městem s velkým potenciálem je Frankfurt, který je jedním z největších center letecké dopravy v Evropě a jeho ubytovací kapacita tomu odpovídá. Do skupiny s vysokou kapacitou se dále řadí Milán, Mnichov a Drážďany.

K městům s nejnižší ubytovací kapacitou patří Lublaň a Varšava. Zatímco u Lublaně je tato poměrně nízká hodnota dána pravděpodobně tím, že jde o menší, dosud ne tak intenzivně vyhledávanou destinaci, kapacita Varšavy neodráží potřeby hlavního města, hotely jsou drahé a je možné očekávat výstavbu dalších kapacit.

Ve sledovaném období počet lůžek na 1 tisíc obyvatel vzrostl ve všech městech.

Počet lůžek v hotelech a podobných zařízeních na 1 tis. obyvatel v letech 2003 a 2008



Zdroje dat:

Eurostat, Comune di Milano, Statisticni urad Republike Slovenije, Štatistický úrad SR
přepočet na obyvatele – STR URM

Poznámka:

Hodnoty jsou vypočteny z kapacity ubytovacích zařízení a počtu obyvatel. Města jsou seřazena podle hodnot r. 2008.

Počet příjezdů návštěvníků ve všech formách placeného ubytování

Počet příjezdů návštěvníků ve všech formách placeného ubytování je nejčastěji využívaným ukazatelem pro sledování atraktivity a úspěšnosti turistické destinace.

Podle hodnoty ukazatele je možné města rozdělit do tří skupin. Mezi města, v nichž se počet příjezdů pohybuje pod hranicí 1,5 milionu osob za rok, patří Drážďany, Norimberk, Bratislava, Lublaň a Krakov. Jde také o města s nejmenší lůžkovou kapacitou (do 20 tisíc lůžek). Druhou skupinou jsou města s počtem příjezdů mezi 1,5 a 3 miliony osob za rok – Frankfurt, Budapešť a Varšava. Ve čtyřech městech přesahuje počet příjezdů 3 miliony osob za rok. Jde o Berlín s velkým nárůstem před Vídní, Mnichovem a Prahou. Podle údajů z předcházejících let lze předpokládat, že se do této poslední skupiny řadí i Milán.

Mezi 12 sledovanými městy je Praha na čtvrtém místě. Rozdíl oproti Vídni a Mnichovu je však menší než půl milionu počtu příjezdů. Nárůst mezi roky 2001 a 2008 je u Prahy a Berlína srovnatelný (57 % a 60 %) a je větší než u Vídne a Mnichova. V průběhu posledního pětiletí, tj. od roku 2005, u většiny sledovaných měst nepřekročil nárůst počtu příjezdů výrazněji 10 až 15 %. Zřetelněji tuto hranici převýšil objemem návštěvnosti pouze Berlín, což potvrzuje stále více se naplňující jeho role hlavního města.

Ukazatel počtu příjezdů je významný, spolu s údaji o celkovém počtu dní strávených ve městě udává skutečnou návštěvnickou intenzitu a rozsah „zatížení“ provozu města dočasně přítomnými osobami. Délku pobytu ovlivňují důvody návštěvy (zda jde o služební nebo turistickou cestu, cestu v rámci incentívni turistiky apod.). V Praze se průměrný počet dní na osobu pohybuje kolem 3,7 (počet přenocování 2,7).

Vývoj počtu příjezdů návštěvníků v letech 2004–2009

město	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Berlín	6 159 967	6 464 522	7 070 239	7 585 283	7 895 150	8 262 957
Bratislava	581 892	636 298	686 201	725 834	759 813	702 207
Budapešť	2 338 182	2 577 371	2 417 352	2 512 529	2 551 558	2 288 701
Drážďany	1 235 326	1 346 787	1 592 002	1 498 609	1 501 200	1 529 153
Frankfurt	2 529 418	2 668 519	3 010 225	3 283 173	3 353 240	–
Krakov	56 660	65 188	73 553	94 406	84 860	–
Lublaň	264 660	313 493	350 570	372 187	367 553	355 489
Milán	4 935 750	3 207 946	3 233 696	3 309 938	–	–
Mnichov	3 744 400	4 122 156	4 371 322	4 707 717	4 830 393	4 983 632
Norimberk	1 022 693	1 072 980	–	1 187 067	1 251 740	1 182 955
Praha	3 863 989	4 108 565	4 142 538	4 485 372	4 587 483	4 346 079
Varšava	1 480 700	1 633 100	1 762 500	1 896 420	2 022 164	–
Vídeň	3 898 220	4 088 415	4 377 449	4 636 302	4 997 026	4 756 442

Zdroje dat:

Amt für Stadtforschung und Statistik für Nürnberg und Fürth, Instytut Turystyki, Milano Statistica, TourMIS

Poznámka:

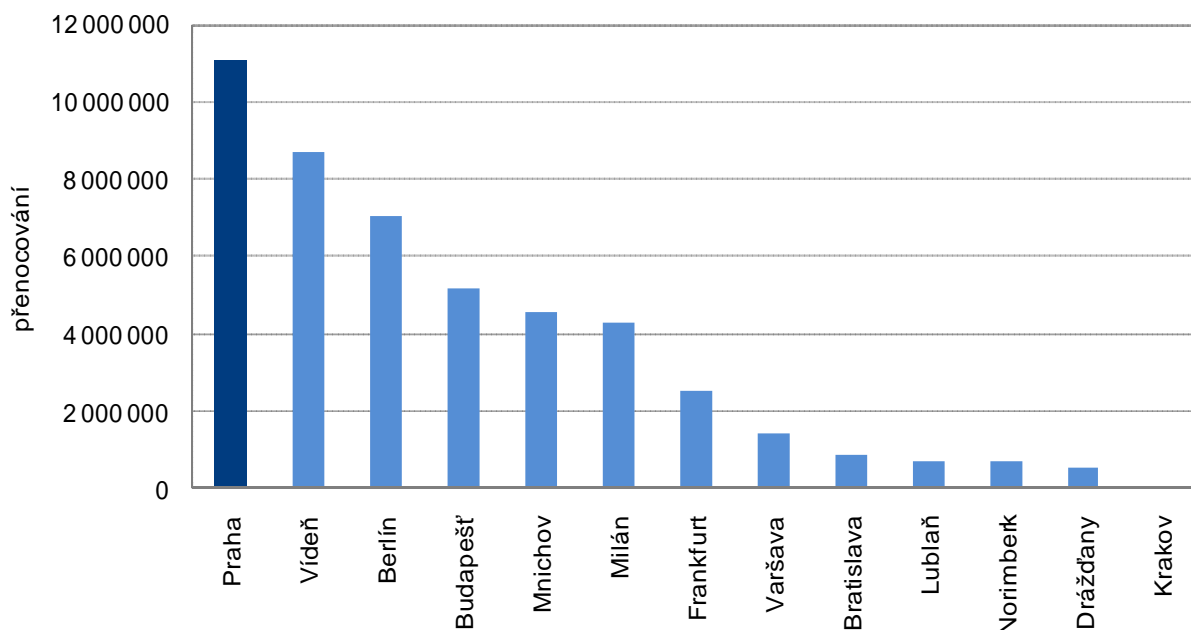
Metodika výpočtu ukazatele se u různých zdrojů může lišit podle toho, která ubytovací zařízení jsou započítána (např. zda je zahrnuto ubytování v soukromí). Chybějící údaje v tabulce se nepodařilo získat. Milán dříve uváděl data ve statistice TourMIS, v posledních letech však data chybí, a proto byl využit zdroj Milano Statistica.

Počet přenocování cizinců

Počet přenocování cizinců dokresluje předchozí ukazatel počet příjezdů návštěvníků ve všech formách placeného ubytování. Celkový počet přenocování v turistické destinaci je dán počtem příjezdů návštěvníků a průměrného počtu přenocování na osobu. Počet přenocování cizinců je údaj, ze kterého je možné vyčíst, jakou roli hrají zahraniční návštěvníci v daném městě.

Rozdíly mezi městy jsou velké, od méně než 100 tisíc přenocováními zahraničních návštěvníků v Krakově po více než 11 milionů přenocování v Praze. Mimořádnou pozici Prahy jako výjimečně atraktivního turistického cíle může potvrdit skutečnost, že města na dalších dvou místech – Vídeň a především Berlín – jsou počtem obyvatel výrazně větší. Přepočtem přenocování cizinců, eventuálně všech návštěvníků, na 1 tisíc obyvatel (což je v podstatě ukazatel ilustrující rozsah jejich průměrné každodenní přítomnosti ve městě) by se toto čelné postavení Prahy jen potvrdilo.

Počet přenocování cizinců v roce 2008



Zdroje dat:
Instytut Turystyki, TourMIS

Poznámka:

V grafu jsou uvedeny hodnoty v r. 2008 s výjimkou Milána – r. 2007. U Vídně je využit údaj za Greater area city (vídeňská aglomerace).

Počet kongresů podle ICCA

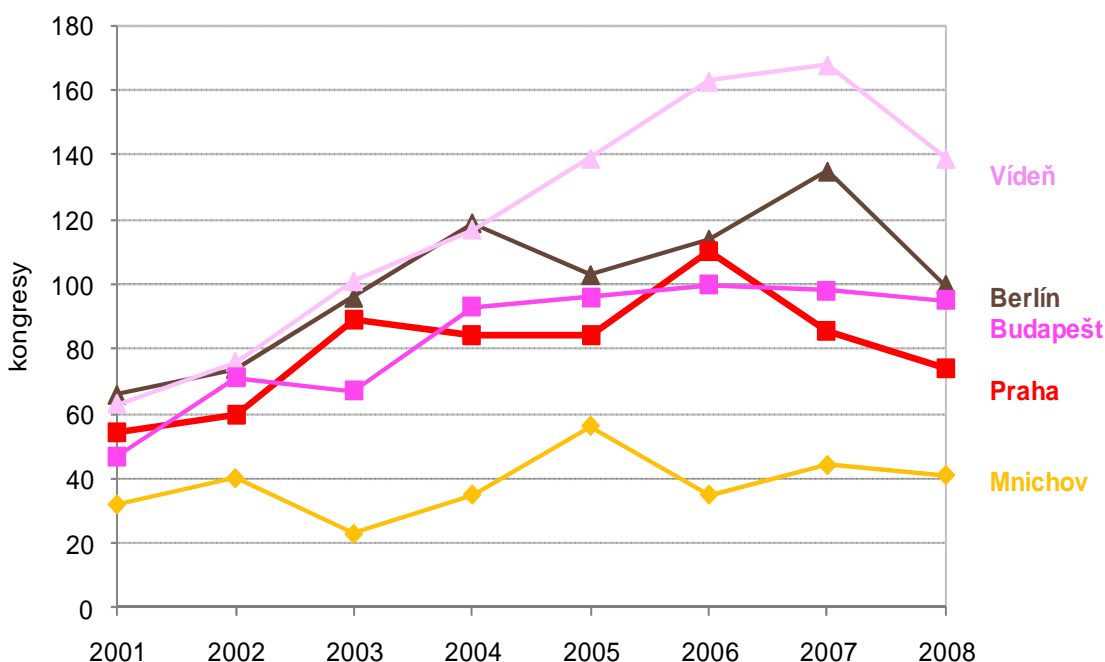
Kongresy patří k nejatraktivnějším oblastem cestovního ruchu. Pořádání kongresů je plánováno s velkým předstihem (běžně i několika let). Hotely mají v době konání velkého kongresu vytížené kapacity. Do města se sjíždí bonitní klientela, účastníci jsou doprovázeni dalšími osobami, jejichž denní útrata převyšuje útratu běžného návštěvníka. Problémem měst ale je a do budoucna zůstane, kongres nebo jiné mezinárodní setkání pro sebe získat.

Počet kongresů a mezinárodních setkání je sledován podle různých hledisek, nejčastěji je uváděn počet účastníků nebo počet akcí. International Congress and Convention Association (ICCA) má pro monitorování velmi přísná kritéria. Zaručit úplnou kontinuitu dat ICCA není možné, protože pravidelný přístup k její statistice mají pouze členové asociace. Věříme však, že výsledky budou i nadále poskytovány nečlenům a sdělovány odborné veřejnosti. Proto jsme pro porovnání vybrali právě tento zdroj.

Podle počtu pořádaných akcí můžeme města rozdělit do 3 skupin. Do 20 akcí za rok se pořádalo v Bratislavě a Frankfurtu (Norimberk – viz poznámka). Do střední skupiny s 20 až 40 akcemi za rok se řadí Varšava, Milán, Krakov a Lublaň. Vývoj počtu kongresů v nejsilnější skupině 5 měst znázorňuje následující graf. I ve výchozím roce 2001 patřila většina těchto měst do nejsilnější skupiny, pouze Mnichov se na začátku sledovaného období propadl pod hranici 40 akcí. Mnichov jako jediný z této skupiny neplní funkci hlavního města státu.

V segmentu MICE (Meetings, Incentive, Congress, Events) je mezi městy velká konkurence. Měštům středoevropského regionu konkurují velká západoevropská města s výbornou dostupností. Praha se na poli kongresové turistiky řadí k městům, v nichž je v posledních pěti letech ročně pořádáno 70 až 100 kongresů (v roce 2006 dokonce 110). Velkými konkurenty, kromě třímilionového Berlína, jsou především Vídeň a Budapešť.

Počet kongresů podle ICCA ve vybraných městech v letech 2001–2008



Zdroj dat:
International Congress and Convention Association

Poznámka:

V grafu jsou zahrnuta města s počtem kongresů více než 20 ve výchozím roce. Do statistiky ICCA není zahrnut Norimberk, protože nepřekročil minimální hranici 6 akcí za rok.

KANCELÁŘSKÝ TRH

V této kapitole budou analýze podrobeny jednotlivé charakteristiky kancelářských trhů sledovaných evropských měst. Důvodem takto zaměřené analýzy mimo jiné je, že dostatečně kvalitní a kapacitně vyhovující nabídka kancelářských prostor vytváří základní předpoklady pro působení a případnou expanzi firem podnikajících zejména v progresivních ekonomických odvětvích. Většina poptávky po moderních kancelářských plochách vychází ze strany firem operujících v sektoru (pokročilých) obchodních služeb, jakými jsou například služby v oblasti informačních a komunikačních technologií, poradenství v oblasti pokročilého řízení a financí, technické poradenství, inženýrské činnosti, služby v oblasti reklamy a komunikace, služby v oblasti lidských zdrojů aj. Právě tato skupina tzv. strategických služeb se stala nosným prvkem terciární sféry, která je pilířem všech vyspělých ekonomik. Nepřímo tak může rozvinutý a fungující kancelářský trh pozitivně ovlivňovat ekonomiku města, potažmo celého regionu.

Předmětem porovnání je kancelářský trh ve dvanácti městech. Pro nedostupnost relevantních dat o tamním kancelářském trhu nebyla zařazena Lublaň. Důvodem je, že v hlavním městě Slovinska nemají své zastoupení renomované mezinárodní realitně poradenské společnosti, které provádějí mimo jiné průzkum trhu s kancelářskými nemovitostmi. Bohužel se nám nepodařilo identifikovat žádnou slovinskou realitní společnost, která by v potřebném rozsahu monitorovala trh s kancelářskými nemovitostmi v Lublani.

Prezentováno je pět (resp. 7) ukazatelů – celkový objem kancelářských ploch (v m²), objem nové nabídky kancelářských ploch (v m²), objem realizované poptávky (v m²), míra neobsazenosti kancelářských ploch (v %) a nejvyšší dosahované nájemné (v EUR/m²). Ukazatele celkového objemu kancelářských ploch a objemu nové nabídky kancelářských ploch jsou pro objektivnější porovnání přepočítány na počet ve městě žijících obyvatel (celkový objem kancelářských ploch na 1 obyvatele, nová nabídka kancelářských ploch na 1 tis. obyvatel).

Analýza potvrdila značné disproporce v hodnotách výše uvedených ukazatelů, které se nezřídka projevovaly mezi skupinou měst ze zemí Visegrádské čtyřky a skupinou ostatních měst (tzn. německá města, Vídeň, Milán). V tomto ohledu byly největší rozdíly zaznamenány v objemu nabídky moderních kancelářských ploch.

Pražský kancelářský trh vykazuje v rámci porovnávaných měst spíše průměrné či dokonce mírně podprůměrné hodnoty sledovaných ukazatelů.

Použité údaje byly převzaty z veřejně dostupných analýz, zaměřených na trh s komerčními realitami ve vybraných evropských městech, které vypracovávají mezinárodní realitně poradenské společnosti, jakými jsou například DTZ, Jones Lang LaSalle, Knight Frank a další. V případě německých regionálních měst (Norimberk, Drážďany), kde výše vyjmenované mezinárodní společnosti kancelářský trh nemonitorují, jsme vycházeli z jiných alternativních informačních zdrojů (Dr. Lübke GmbH, Stadt Nürnberg). Porovnatelnost dat by však touto skutečností neměla být zásadním způsobem ovlivněna.

Objem kancelářských ploch (v m²)

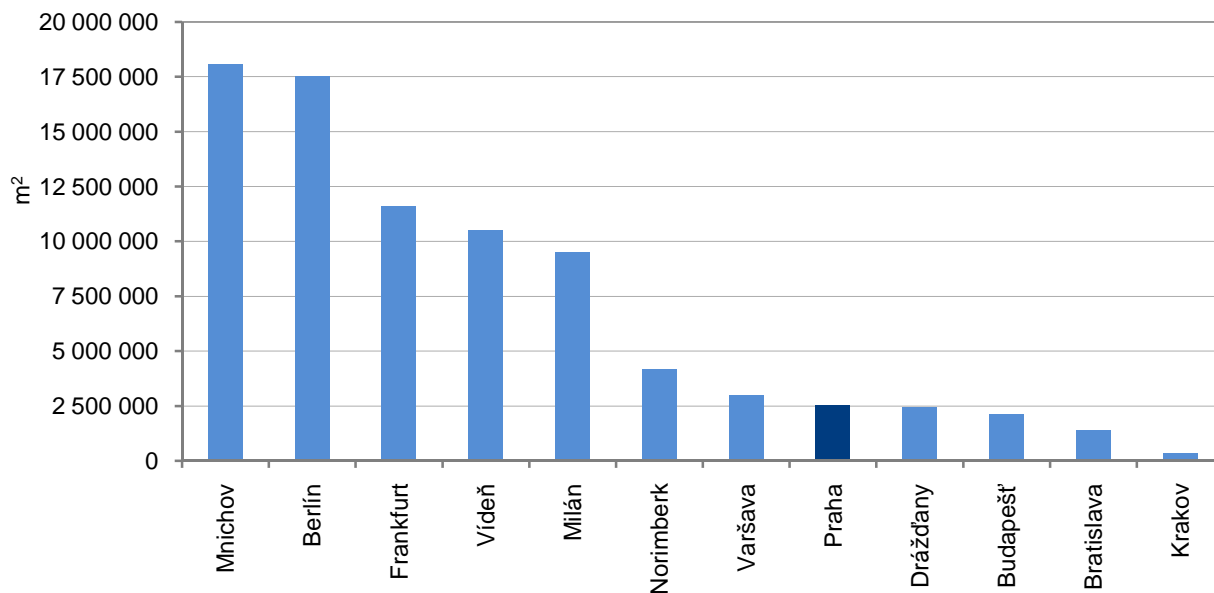
Disproporce v nabídce moderních kancelářských ploch jsou v kontextu námi analyzovaných měst obrovské, což je již na první pohled zřejmé z níže uvedeného grafu.

Ve městech bývalého „západu“ (Frankfurt, Milán, Mnichov, Norimberk, Vídeň, část Berlína) se vzhledem k odlišnému politickému a ekonomickému vývoji etablovaly trhy s moderními kancelářskými prostory o mnoho let dříve než ve městech z postsocialistických zemí, kde první rozsáhlejší administrativní objekty evropského standardu určené pro komerční účely byly realizovány až v 90. letech a ve větší míře až po roce 2000. V důsledku toho ale i dalších faktorů (např. mimořádný význam německé ekonomiky) je nabídka v těchto „západních“ městech několikanásobně vyšší než v ostatních vybraných městech postsocialistických zemí. Jako příklad můžeme uvést Mnichov, který na konci roku 2008 disponoval více než 18 miliony m² moderních kanceláří, což představuje přibližně dvakrát větší kapacitu moderních kancelářských ploch, než nabízí postsocialistická města (Bratislava, Budapešť, Drážďany, Krakov, Praha a Varšava) dohromady!

Druhou nejvyšší nabídku moderních kancelářských ploch – po vedoucím Mnichovu – jsme v roce 2008 registrovali v Berlíně (17,5 mil. m²). Následují Frankfurt (11,6 mil. m²), Vídeň (10,5 mil. m²) a Milán (9,7 mil. m²). Ostatní města disponují již podstatně nižší nabídkou moderních kanceláří.

Praha na konci roku 2009 vykazovala 2,7 milionů m² kanceláří a umístila se tak za Varšavou, na jejímž území bylo ve stejném období evidováno 3,3 milionů m² moderních kancelářských ploch. Naopak Budapešť, která je populačně silnějším městem než Praha, nabízí méně moderních kancelářských ploch (2,4 mil. m²). Nejnižší objem moderních kancelářských ploch evidujeme v Krakově (pouze 426 tis. m² na konci roku 2009), kde první významné administrativní objekty začaly vznikat teprve nedávno.

Objem kancelářských ploch v m² v roce 2008



Zdroje dat:

Dr. Lübke GmbH, DTZ, J&T Real Estate, Jones Lang LaSalle, Knight Frank, Stadt Nürnberg

Poznámka:

V grafu jsou uvedeny hodnoty z 12 měst, údaj za Lublaň se nepodařilo získat (viz úvod kapitoly). Porovnávány jsou pouze kancelářské plochy třídy A a B. Kancelářské objekty vlastněné nebo užívané orgány státní správy jsou vyňaty.

Objem kancelářských ploch na 1 obyvatele (v m²)

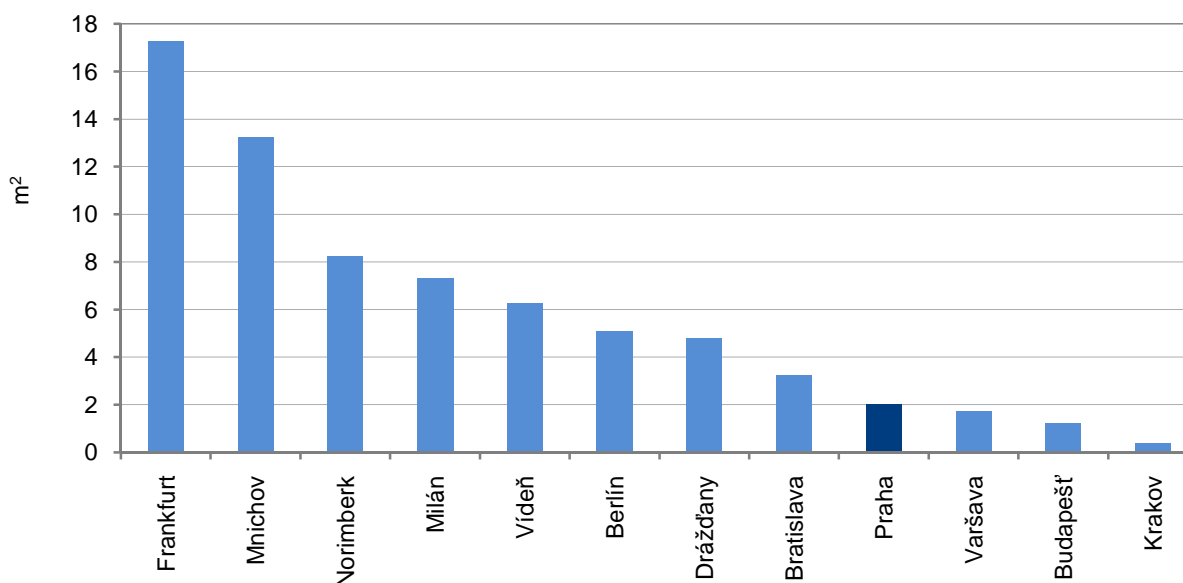
Absolutní údaje o objemech kancelářských ploch mohou být do jisté míry ovlivňovány populační velikostí sídla. Z tohoto důvodu analýza také porovná, kolik m² kancelářské plochy připadá na jednoho obyvatele žijícího v daném městě.

Není příliš překvapivé, že Frankfurt a Mnichov si udržují přední pozice i v tomto ohledu. Ve Frankfurtu připadá 17,1 m² moderních kancelářských ploch na jednoho obyvatele a v Mnichově 13,2 m². Potvrzuje se tak mimořádný význam těchto dvou měst jako administrativních center celoevropského významu. Ostatní města již nedosahují ani hodnoty 10 m² na jednoho obyvatele. Nejvíce se této hranici přibližují Norimberk (8,2 m² na obyvatele), Milán (7,3 m² na obyvatele) a Vídeň (6,3 m² na obyvatele).

V Praze na konci roku 2008 připadaly na jednoho obyvatele pouze 2 m² moderních kancelářských ploch (2,2 m² na konci roku 2009). V porovnání s výše uvedenými městy tedy jde o velmi nízkou hodnotu a tento údaj lze eventuálně použít jako argument vůči těm, kteří tvrdí, že v Praze je již dostatek kvalitních kanceláří, a tudíž není nutné dále rozšiřovat jejich nabídku. Ve srovnatelných městech, jakými jsou Varšava nebo Budapešť, jsou však objemy moderních kancelářských ploch v přepočtu na obyvatele ještě nižší. Ve Varšavě připadá na jednoho obyvatele 1,7 m² moderních kanceláří, v Budapešti pouze 1,2 m². Naopak v Bratislavě, která má výrazně méně obyvatel, připadá na obyvatele 3,3 m² moderních kanceláří. Z výše řečeného lze usuzovat, že porovnání na základě námi zvoleného ukazatele vyznívá příznivěji pro populačně menší města.

Ve všech sledovaných městech se v období 2001–2008 celkový objem kancelářských ploch připadající na jednoho obyvatele nepřetržitě zvyšoval a tento trend bude pravděpodobně zachován i v dalším období.

Objem kancelářských ploch na 1 obyvatele v m² v roce 2008



Zdroje dat:

Dr. Lübke GmbH, DTZ, J&T Real Estate, Jones Lang LaSalle, Knight Frank, Stadt Nürnberg
přepočet na obyvatele – STR URM

Poznámka:

V grafu jsou uvedeny hodnoty z 12 měst, údaj za Lublaň se nepodařilo získat (viz úvod kapitoly). Uvažovány jsou pouze moderní kancelářské plochy třídy A a B. Naopak jsou vyřaty kancelářské objekty vlastněné nebo užívané orgány státní správy.

Nová nabídka kancelářských ploch (v m²)

V období 2001–2009 bylo v analyzovaných deseti městech (viz poznámka) celkem dokončeno téměř 17 milionů m² kancelářských ploch, přičemž 44 % z tohoto objemu bylo dokončeno v letech 2001–2003, 26 % v letech 2004–2006 a zbylých 30 % v období 2007–2009.

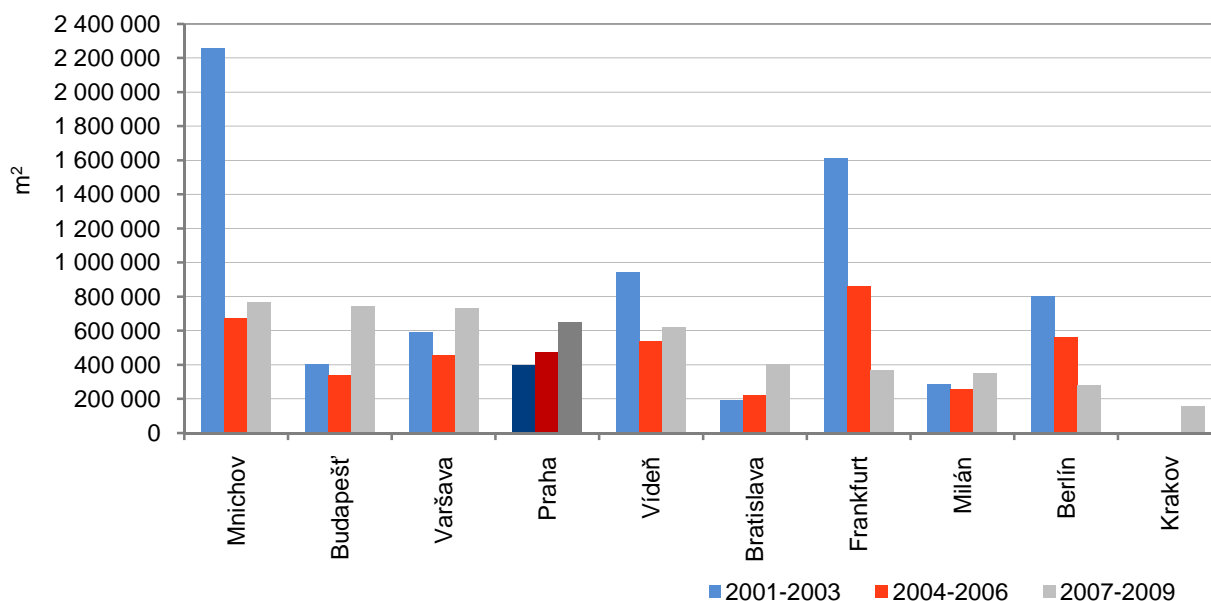
V rozmezí let 2001–2003 byl zaznamenán obrovský stavební boom kanceláří v německých městech a také ve Vídni. V tomto tříletém období bylo v Mnichově dokončeno neuvěřitelných 2,26 milionů m², ve Frankfurtu 1,61 milionů m², ve Vídni 940 tisíc m² a v Berlíně 801 tisíc m² kancelářských ploch. Naopak objemy výstavby administrativních kapacit ve městech ze zemí bývalého východního bloku nebyly v období 2001–2003 příliš velké (v Praze 396 tisíc m²).

V dalším období 2004–2006 se objemy nově dokončené nabídky kancelářských ploch v Mnichově, Frankfurtu, Berlíně a ve Vídni podstatně snížily. Také v postsocialistických městech neprobíhala v daném období výstavba administrativních objektů nijak závratným tempem, i když v Praze bylo v letech 2003–2006 dokončeno 475 tisíc m² ploch.

V posledním tříletém období 2007–2009, jehož druhá polovina již byla zasažena celosvětovou hospodářskou recesí (která se však negativně projeví na objemu dokončených kapacit až s odstupem), došlo ke změně trendu – kancelářské trhy postsocialistických měst se rozrůstaly o nové prostory více než města z německy hovořících zemí. V daném období bylo sice nejvíce nových kancelářských ploch dokončeno v Mnichově (768 tisíc m²), za ním s nepatrným odstupem následovaly Budapešť (742 tisíc m²), Varšava (730 tisíc m²) a Praha (646 tisíc m²).

V Praze bylo v období 2001–2009 nově uvedeno na trh 1,52 milionů m² kancelářských ploch, ročně tedy v průměru 169 tisíc m². Pro porovnání: ve Vídni bylo v období 2001–2009 uvedeno na trh celkem 2,1 milionů m² administrativních ploch, ve Varšavě 1,77 milionů m², v Berlíně 1,64 milionů m², v Budapešti 1,48 milionů m² a v Bratislavě 810 tisíc m².

Nová nabídka kancelářských ploch v m² v letech 2001–2003, 2004–2006 a 2007–2009



Zdroje dat:

Dr. Lübke GmbH, DTZ, J&T Real Estate, Jones Lang LaSalle, Knight Frank, Stadt Nürnberg
propočít – STR URM

Poznámka:

V grafu jsou uvedeny hodnoty z 10 měst, údaje za Drážďany, Norimberk a Lublaň se nepodařilo získat (Lublaň – viz úvod kapitoly). Hodnoty za tříletá období jsou tvořeny součtem dat za příslušné roky. Údaje za Krakov jsou k dispozici pouze za období 2007–2009. Města jsou seřazena podle hodnot období 2007–2009.

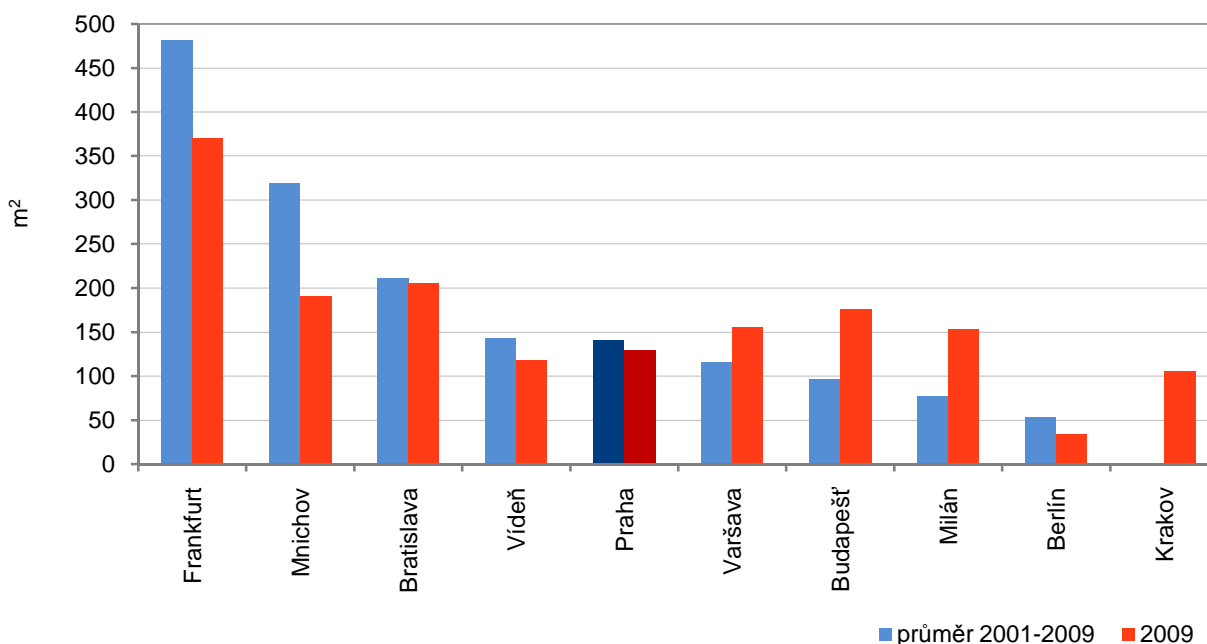
Nová nabídka kancelářských ploch na 1 tis. obyvatel (v m²)

V této části porovnáme, jak se ve sledovaných městech zvýšila v období 2001–2009 nabídka nových kancelářských ploch (respektive jak dynamický byl rozvoj kancelářského trhu) při zohlednění populační velikosti sídel. Pro účely této komparace jsme jako měrnou jednotku stanovili počet m² ročně dokončených kancelářských ploch připadající na 1 tisíc obyvatel.

Německá města Frankfurt a Mnichov si opět udržela dominantní postavení v objemu nově dokončených kancelářských kapacit i v relativním vyjádření. V období 2001–2009 připadalo ve Frankfurtu ročně v průměru 481 m² dokončených kanceláří na 1 tisíc obyvatel, v Mnichově 319 m². Poněkud překvapivým zjištěním je třetí místo Bratislavy, kde v období 2001–2009 připadalo 210 m² nově dokončených kanceláří na 1 tisíc obyvatel. V případě Bratislavy je toto vysoké umístění do značné míry způsobeno nízkým počtem obyvatel (431 tisíc). V Praze připadalo v období 2001–2009 průměrně 141 m² nově dokončených kanceláří na 1 tisíc obyvatel. Podobnou hodnotu vykazuje Vídeň, kde bylo ve stejném období ročně dokončeno v průměru 143 m² kanceláří na 1 tisíc obyvatel.

V porovnání údajů jenom za rok 2009 se pořadí sledovaných měst příliš nemění. První tři místa obsadí stejná tři města, pouze se prohodí jejich pořadí: 1. Frankfurt (370 m² nově dokončených kanceláří na 1 tisíc obyvatel), 2. Bratislava (205 m²), 3. Mnichov (191 m²). V Praze bylo v roce 2009 dokončeno 129 m² nových kanceláří připadajících na 1 tisíc obyvatel a hlavní město ČR tak obsadilo v rámci 10 hodnocených měst sedmou pozici.

Nová nabídka kancelářských ploch na 1 tis. obyvatel v m² v letech 2001–2009 a v roce 2009



Zdroje dat:

Dr. Lübke GmbH, DTZ, J&T Real Estate, Jones Lang LaSalle, Knight Frank, Stadt Nürnberg
přepočítání na obyvatele a výpočet průměru – STR URM

Poznámka:

V grafu jsou uvedeny hodnoty z 10 měst, údaje za Drážďany, Norimberk a Lublaň se nepodařilo získat (Lublaň – viz úvod kapitoly). Hodnoty ve sloupci „průměr 2001–2009“ představují aritmetický průměr ročních hodnot nově dokončené nabídky kancelářských ploch za období 2001–2009. Údaje o Krakovu jsou k dispozici pouze za období 2007–2009. Města jsou seřazena podle průměrných hodnot za období 2001–2009 (s výjimkou Krakova).

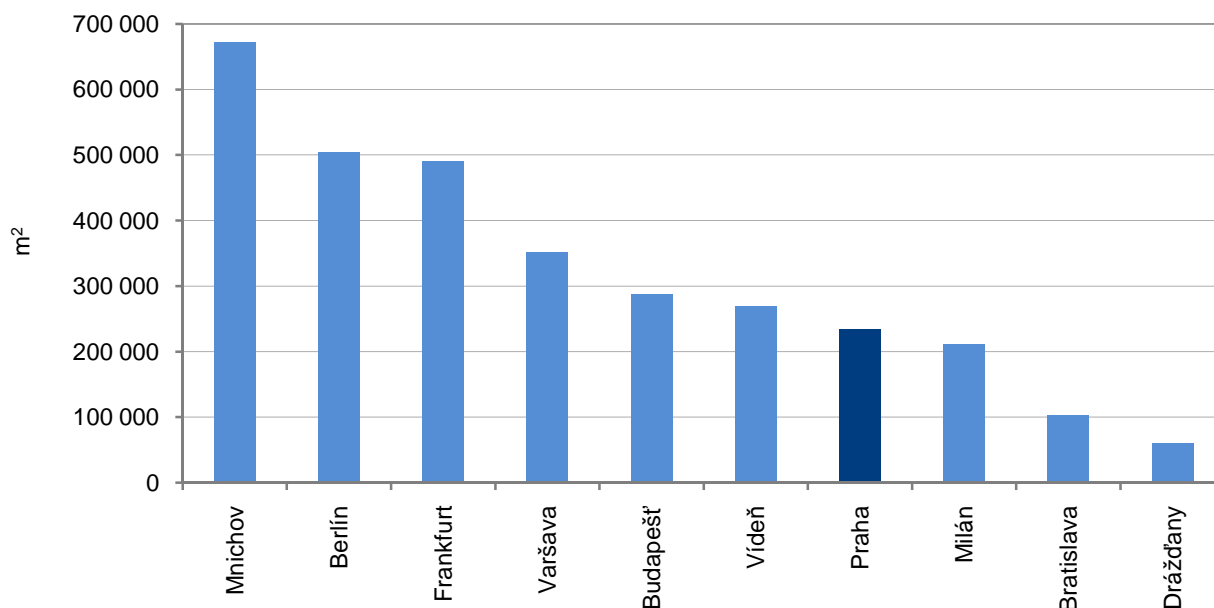
Objem realizované poptávky (v m²)

Ukazatel objemu realizované poptávky bývá nejčastěji používán pro vyjádření nájemní aktivity na kancelářském trhu. Představuje celkové množství kancelářských ploch (v m²), které bylo v daném období pronajato. Nicméně realizovaná poptávka může vykazovat odlišnou strukturu, protože jsou do ní započítány pronájmy, renegociace (tj. předjednání a následné prodloužení nájemní smlouvy), předpronájmy (tj. uzavření nájemní smlouvy před začátkem výstavby) a podpronájmy (tj. prostory nabízené k pronájmu současným nájemcem). Pro většinu měst je v období celosvětové hospodářské recese typické, že se zvyšuje podíl renegociací na celkovém objemu realizované poptávky. Například v Praze tvořily renegociace v roce 2009 jednu třetinu z celkového objemu realizované poptávky.

V rámci sledovaných měst vykazala největší objem realizované poptávky německá města Mnichov, Berlín a Frankfurt, která jsou zároveň městy s největší nabídkou kancelářských ploch. V období 2005–2009 činil v Mnichově průměrný roční objem pronájmů 672 tisíc m², v Berlíně 504 tisíc m² a ve Frankfurtu 491 tisíc m². S poměrně velkým odstupem následuje Varšava, kde ve sledovaném období bylo ročně pronajato 351 tisíc m². V ostatních městech průměrné roční hodnoty realizované poptávky již nepřesahují 300 tisíc m².

V Praze bylo v období 2005–2009 ročně pronajato v průměru 234,8 tisíc m², což je srovnatelné s Vídní (269 tisíc m²) a Milánem (211,2 tisíc m²), tedy s městy, které disponují nepoměrně vyšší nabídkou kancelářských ploch, nicméně aktivita na kancelářském trhu je zde v posledních pěti letech podobná jako v Praze.

Průměrná hodnota ročně realizované poptávky v m² v letech 2005–2009



Zdroje dat:

CB Richard Ellis, Cushman & Wakefield, Dr. Lübke GmbH, DTZ, J&T Real Estate, Jones Lang LaSalle, Knight Frank
propočít – STR URM

Poznámka:

V grafu jsou uvedeny hodnoty z 10 měst, údaje za Drážďany, Norimberk a Lublaň se nepodařilo získat (Lublaň – viz úvod kapitoly). Údaje představují aritmetický průměr ročních hodnot realizované poptávky (tzn. celkových objemů pronájmů v m²) za období 2005–2009. Podle našeho názoru je vhodnější porovnávat průměr za pětileté období než hodnoty za jednotlivé roky, protože použitím tohoto postupu dojde k eliminaci značných výkyvů, ke kterým může docházet v hodnotách mezi jednotlivými roky.

Míra neobsazenosti kancelářských ploch (v m²)

Míra neobsazenosti, která vyjadřuje poměr volných kancelářských ploch k jejich celkovému objemu, ukazuje výši rozdílu mezi aktuálně nabízeným a poptávaným množstvím kancelářských kapacit.

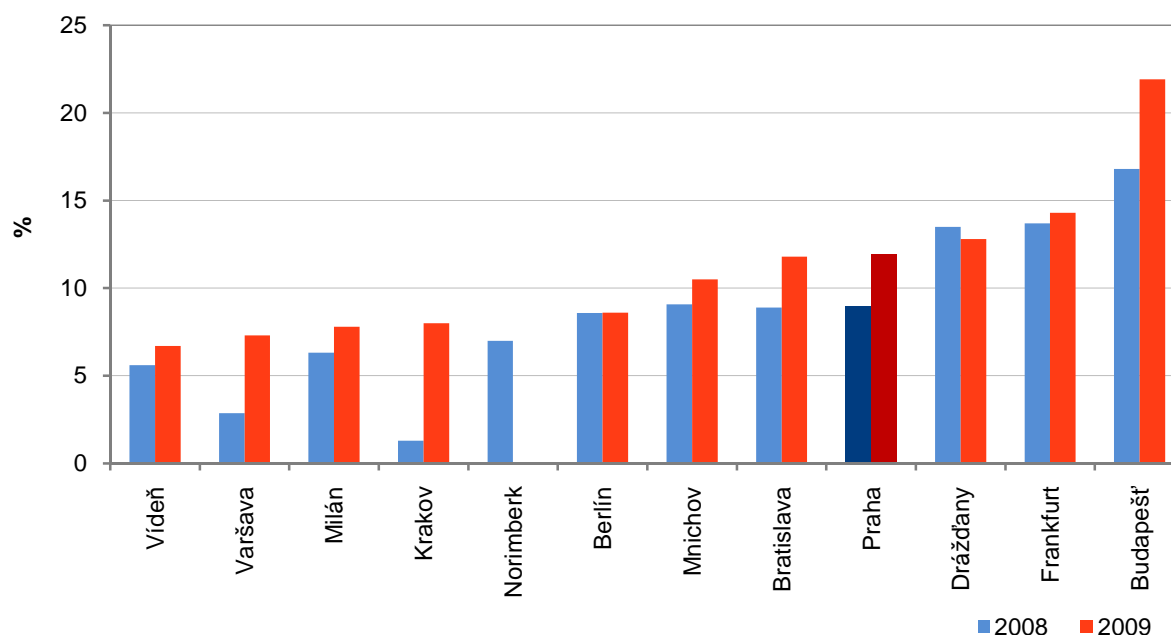
Z níže uvedeného grafu je patrné, že mezi lety 2008 a 2009 došlo ve všech sledovaných městech (s výjimkou Drážďan) k nárůstu míry neobsazenosti kancelářských ploch. Tento nepříznivý vývoj lze jednoznačně přičíst celosvětové ekonomické recesi, jejíž důsledky se intenzivněji projevily až v roce 2009. Nejinak tomu bylo v Praze, kde se míra neobsazenosti kanceláří zvýšila z 8,96 % v roce 2008 na 11,94 % v roce 2009.

V kontextu tohoto mezinárodního porovnání byla v roce 2009 míra neobsazenosti kancelářských ploch v Praze nadprůměrná (z celkového počtu 12 sledovaných měst byla pražská míra neobsazenosti čtvrtá nejvyšší).

V rámci porovnávaných měst vykazovala nejvyšší míru neobsazenosti kancelářských ploch Budapešť, kde na konci roku 2009 dosáhla vysoké hodnoty 21,92 % (16,8 % v roce 2008). Současně byl v maďarské metropoli zaznamenán mezi lety 2008 a 2009 také její největší meziroční nárůst (o více jak 5 %), což může do jisté míry souviset s aktuálně nepříznivým vývojem hospodářské situace v celém Maďarsku.

Nejnižší míru neobsazenosti kancelářských ploch v roce 2009 naopak vykazovala Vídeň (6,7 %) s Varšavou (7,3 %) a Milánem (8 %). O rok dříve, v roce 2008, byla zaznamenána nejnižší míra neobsazenosti v Krakově (1,3 %), což však souviselo především s omezenou velikostí tamějšího relativně mladého trhu s kancelářskými nemovitostmi.

Míra neobsazenosti kancelářských ploch v % v letech 2008 a 2009



Zdroje dat:

Cushman & Wakefield, Dr. Lübke GmbH, DTZ, Jones Lang LaSalle, J&T Real Estate, Knight Frank, Stadt Nürnberg

Poznámka:

V grafu jsou uvedeny údaje z 12 měst platné na konci let 2008 a 2009, pouze v případě Norimberku je údaj o míře neobsazenosti platný k 30. 6. 2008 a za r. 2009 není údaj k dispozici. Údaj za Lublaň se nepodařilo získat (viz úvod kapitoly). Města jsou seřazena podle hodnot r. 2009 (s výjimkou Norimberku)

Nejvyšší dosahované měsíční nájemné (v EUR/m²)

Vývoj úrovně nejvyššího dosahovaného nájemného je stejně jako vývoj míry neobsazenosti kancelářských ploch jedním z nejčastěji sledovaných ukazatelů, který vypovídá o celkové situaci na trhu s kancelářskými nemovitostmi, především pak o aktuálním vztahu mezi nabídkou a poptávkou.

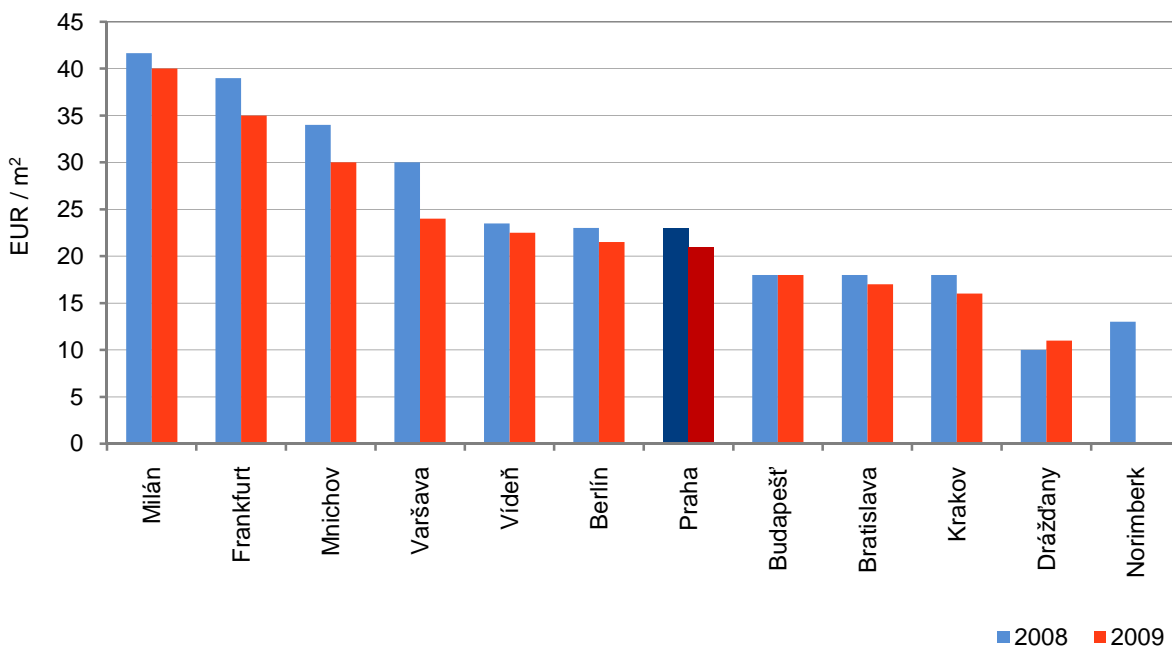
Na základě získaných údajů lze konstatovat, že rozdíly v úrovni nejvyššího dosahovaného měsíčního nájemného (dále jen „nájemné“) jsou mezi jednotlivými městy poměrně značné. Nejvyššího nájemného bylo v roce 2009 dosaženo v Miláně (40 EUR/m²), ve Frankfurtu (35 EUR/m²) a v Mnichově (30 EUR/m²). Všechna tato města jsou významnými komerčními centry celoevropského významu. Na opačném konci pořadí se umístila německá regionální centra Norimberk (13 EUR/m²) a Drážďany (11 EUR/m²), kde je nájemné poměrně nízké.

V Praze je úroveň nájemného dlouhodobě poměrně stabilní a od roku 2001 pravidelně osciluje okolo 20 EUR/m². Svého maxima (23 EUR/m²) dosáhla v roce 2008, v roce 2009 však došlo k poklesu přibližně na 21 EUR/m². Obdobných výší dosahuje nájemné ve městech, jakými jsou Vídeň (22,5 EUR/m²) a Berlín (21,5 EUR/m²). V porovnání se sledovanými městy je hodnota nájemného v Praze průměrná.

Ve všech sledovaných městech byl mezi lety 2008 a 2009 zaznamenán pokles nájemného. Jediné dvě výjimky představovala Budapešť, kde se nájemné nezměnilo, a Drážďany, v nichž došlo v daném období dokonce k mírnému nárůstu. K nejvyššímu meziročnímu propadu nájemného došlo ve Varšavě (z 30 EUR/m² v roce 2008 na 24 EUR/m² v roce 2009).

Spolu s postupným odezníváním dopadů celosvětové hospodářské recese lze však ve většině měst ve výši nájemného očekávat stabilizaci, popř. i mírný nárůst.

Nejvyšší dosahované nájemné v EUR/m² v letech 2008 a 2009



Zdroje dat:

Cushman & Wakefield, Dr. Lübke GmbH, DTZ, Jones Lang LaSalle, J&T Real Estate, Knight Frank, Stadt Nürnberg

Poznámka:

V grafu jsou uvedeny hodnoty z 12 měst platné na konci let 2008 a 2009, pouze v případě Norimberku je údaj o nejvyšším dosahovaném nájemném platný k 30. 6. 2008 a za r. 2009 není údaj k dispozici. Údaj za Lublaň se nepodařilo získat (viz úvod kapitoly). Města jsou seřazena podle hodnot r. 2009.

OBYVATELSTVO

Tematická oblast obyvatelstvo představuje sledovaná města prostřednictvím běžných údajů o obyvatelstvu. Z dostupných dat byly vybrány jako nejsdělnější údaje o počtu obyvatel a jeho celkovém i přirozeném přírůstku a přírůstku migrací, o počtu cizinců pobývajících v jednotlivých městech a jejich podílu na obyvatelstvu a o stáří a stárnutí obyvatelstva.

Ačkoli jsou demografická data obecně dobře dostupná, ne vždy se podařilo získat všechny údaje za celé sledované období 2001 až 2009 za všechna města. Prezentované výstupy jsou založeny na datech, která byla vybrána s ohledem na co největší vzájemnou konzistenci. I zde je však možné narazit na drobné problémy spojené s rozdílnou terminologií, statistickou tradicí či jiným vymezením jednotlivých pojmů (například „cizinec“). Přes všechny možné drobné nekonzistence je obraz o obyvatelstvu, který dostupné údaje poskytují, relativně ucelený.

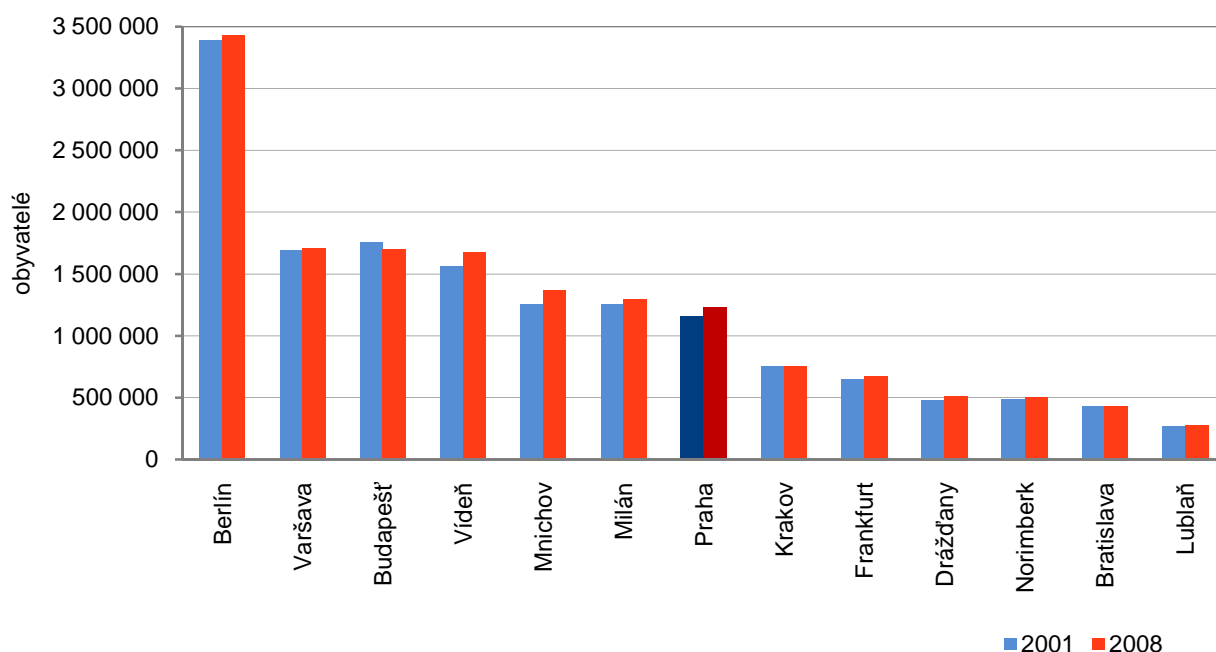
Obyvatelstvo všech měst s výjimkou Milána postupně mírně stárne. Ve všech městech kromě Budapešti neustále přibývá obyvatel, a to jak v posledních letech prostřednictvím přirozené změny obyvatelstva, tak zejména díky imigraci. Praha se obecně ukazuje jako dynamický region, ze všech sledovaných měst jeden z nejatraktivnějších pro migraci.

Počet obyvatel a celkový přírůstek obyvatelstva

Nejlidnatějším ze sledovaných měst je Berlín, který jediný má nad tři miliony obyvatel. Nejméně obyvatel má Lublaň následovaná Bratislavou. Praha se nachází přesně uprostřed vzorku sledovaných měst. Představuje nejméně lidnaté město s počtem obyvatel nad jeden milion.

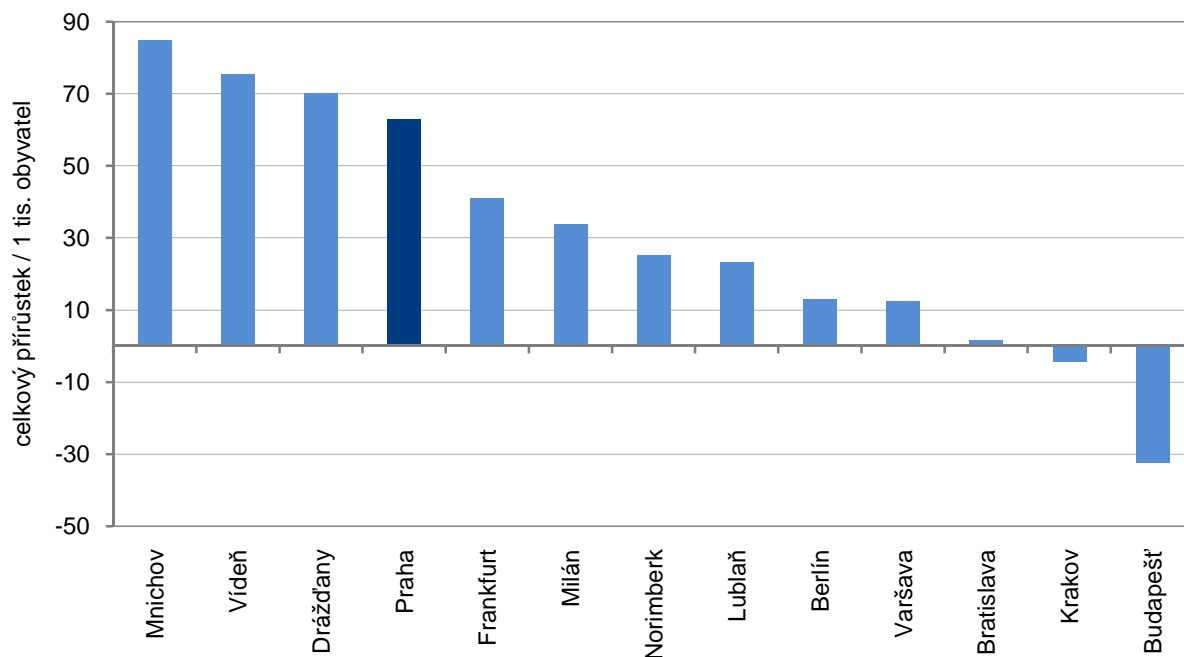
Zajímavějším údajem než samotný počet obyvatel je jeho změna. Největší průměrný celkový přírůstek obyvatel za období 2001 až 2008 ze sledovaných měst vykazuje Vídeň následovaná Mnichovem a Prahou. Obyvatel pouze nepatrně přibýlo v Bratislavě, zatímco v Krakově jich o něco výrazněji ubylo. Z pohledu sledovaného období se s výrazným úbytkem obyvatel potýká pouze Budapešť. Situace v Budapešti statisticky vyplývá z výrazných celkových úbytků v letech 2002 až 2005, které byly v posledních letech vystřídány mírnými přírůstky. Obecně lze říci, že roky 2005/6 až 2008 vedly ve sledovaných městech až na výjimky k nárůstu počtu obyvatel nebo alespoň ke snížení úbytku. Předběžná čísla za rok 2009 tento trend potvrzují s výjimkou Mnichova, který se z přírůstku ocitl znenadání ve výrazném celkovém úbytku obyvatel. Praha s ohledem na celkový přírůstek dlouhodobě roste, nejen co se týká počtu obyvatel. I meziroční celkový přírůstek se za celé období neustále zvyšuje. Až právě rok 2009 znamená v případě Prahy mírný pokles růstu.

Počet obyvatel v letech 2001 a 2008



Následující graf ukazuje celkový přírůstek za sledované období přepočtený na počet obyvatel. Relativně nejvíce lidí přibýlo v Mnichově, Vídni, Drážďanech a Praze. Pouze v Krakově a zejména v Budapešti jich ubylo. Praha se tak jednoznačně řadí mezi nejvýrazněji rostoucí města.

Celkový přírůstek na 1 tis. obyvatel za období 2001–2008



Zdroje dat:

Amt für Stadtforschung und Statistik für Nürnberg und Fürth, Amt für Statistik Berlin-Brandenburg, Comune di Milano, ČSÚ, Główny Urząd Statystyczny, Istat, KSH, Landeshauptstadt Dresden, Stadt Frankfurt am Main, Statisticni urad Republike Slovenije, Statistische Amt der Landeshauptstadt München, Statistische Ämter des Bundes und der Länder, Statistik Austria, Štatistický úrad SR, Urząd Statystyczny w Krakowie, Urząd Statystyczny w Warszawie
propoččet – STR URM

Poznámka:

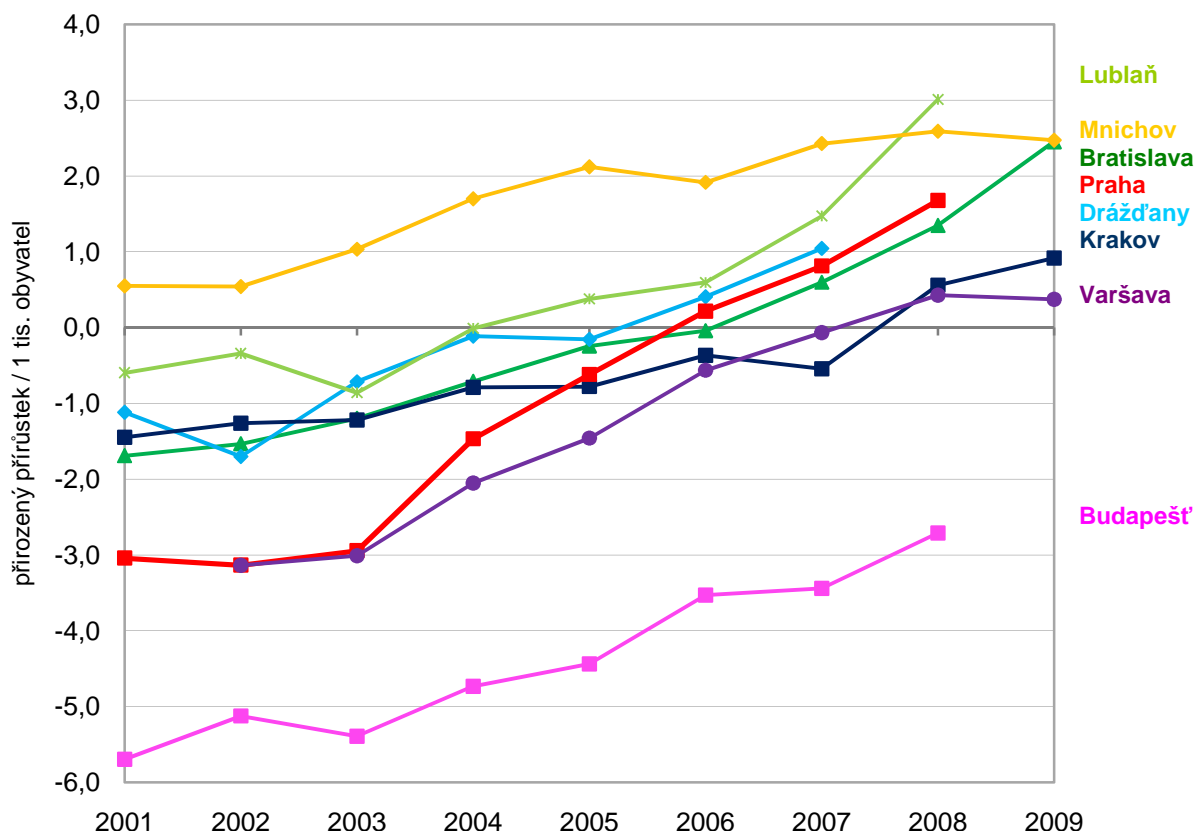
Hodnoty jsou platné k 31. 12. daného roku. Celkový přírůstek byl vypočítán z údajů o počtu obyvatel.

Přirozený přírůstek obyvatelstva a jeho přepočtení na 1 tis. obyvatel

Celkový přírůstek obyvatelstva sestává z přirozeného přírůstku nebo úbytku obyvatelstva a migračního salda. Přirozený přírůstek (úbytek) je rozdíl mezi počtem živě narozených a zemřelých v daném období a populaci. Udává se buď v absolutní hodnotě, nebo relativizovaný přepočtem na 1 tisíc obyvatel.

V roce 2002 nevykazoval ze sledovaných měst přirozený úbytek pouze Mnichov a Frankfurt. Do roku 2008 se však situace výrazně změnila a úbytek vykazoval pouze Milán a Budapešť, u které avšak můžeme dlouhodobě pozorovat jeho trvalé snižování. Ostatní města se postupně přehoupala do kladných čísel a stávající trend narůstajícího přirozeného přírůstku, tedy i kladné přirozené měny obyvatelstva, se zdá být stabilní. Nejrychleji roste relativní přírůstek v Lublani a následně ve východních středoevropských městech, v Krakově, Praze, Bratislavě a Budapešti, kde ale i přes kladný nárůst stále jde o úbytek. Nárůst v Praze znamená, že od roku 2006 se počet obyvatel zvyšuje i díky přirozené měně obyvatelstva. Růst přirozeného přírůstku je v případě Prahy možné stejně jako v celé republice přičíst na vrub silné generaci narozené v sedmdesátých a osmdesátých letech 20. století, která má nyní děti (a to v případě generace let sedmdesátých s ohledem na socioekonomické změny a změny genderových rolí devadesátých let opožděně). Je možné předpokládat, že trend růstu přirozeného přírůstku s nástupem slabších ročníků postupně odezní. Změna počtu obyvatel tak bude ještě více odvislá od migračního salda, které i přes přirozený přírůstek stojí za hlavními změnami v počtu obyvatel nejen v Praze, ale též v ostatních městech a jež je zodpovědné například za výše zmíněný výrazný odliv obyvatel z Mnichova v roce 2009.

Přirozený přírůstek na 1 tis. obyvatel v letech 2001–2009, výběr měst



Zdroje dat:

Amt für Statistik Berlin-Brandenburg, ČSÚ, Główny Urząd Statystyczny, Istat, KSH, Stadt Frankfurt am Main, Statistčni urad Republike Slovenije, Statistische Amt der Landeshauptstadt München, Statistische Ämter des Bundes und der Länder, Štatistický úrad SR, Urząd Miasta Krakowa, Urząd Statystyczny w Krakowie, Urząd Statystyczny w Warszawie
přepočtení na obyvatele – STR URM

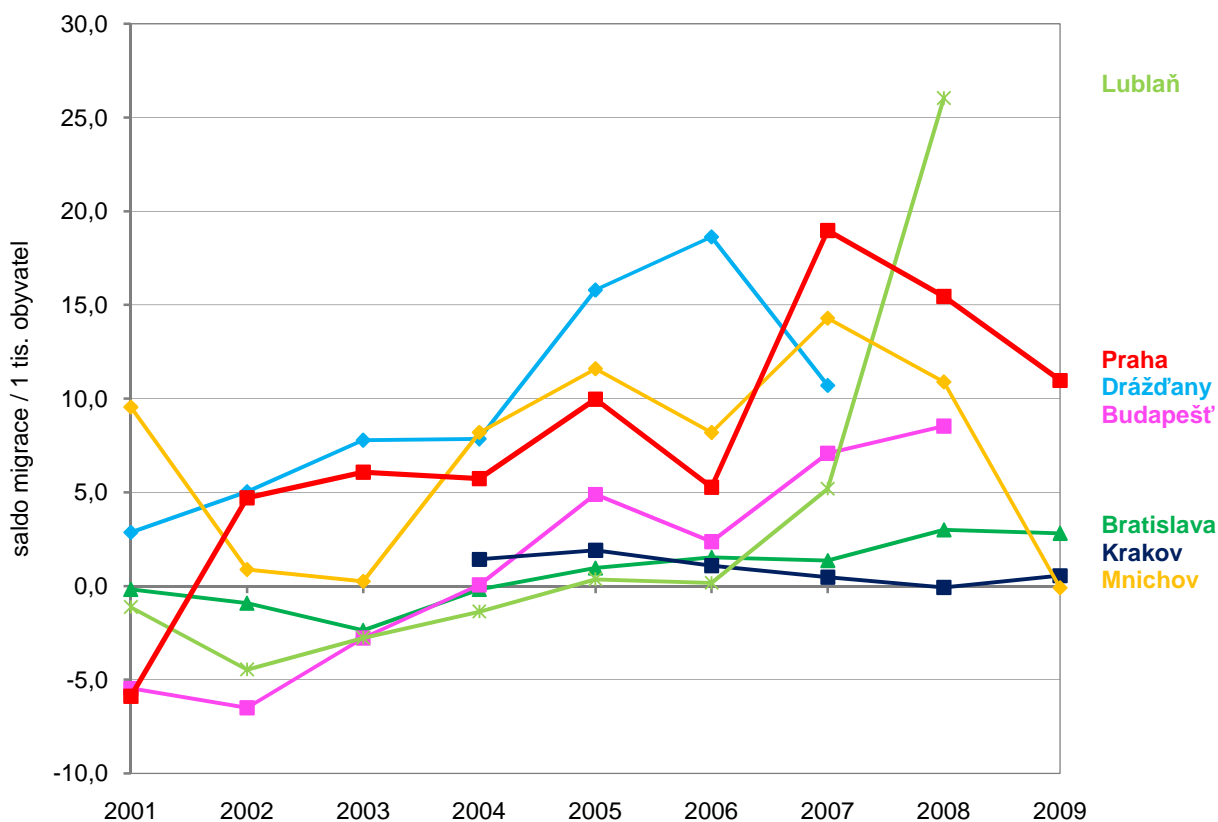
Saldo migrace a jeho přepočet na 1 tis. obyvatel

Saldo migrace představuje vedle přirozeného přírůstku (úbytku) druhý komponent celkového přírůstku obyvatelstva. Vyjadřuje rozdíl mezi počtem přistěhovaných a vystěhovaných v daném období a ve vymezené oblasti. Stejně jako přirozený přírůstek se udává v absolutních hodnotách nebo relativizované přepočtem na 1 tisíc obyvatel.

Migrace, tedy i migrační saldo, je výrazně ovlivňována politickými i socioekonomickými změnami. Migrační saldo jako ukazatel pak nutně obsahuje značné výkyvy zapříčiněné kombinací nejrůznějších faktorů. Obecně lze říci, že v případě většiny sledovaných měst (výjimku tvoří Milán s extrémně rozkolísanými hodnotami) jsou migrační toky kladné a lze je z větší míry připsat ekonomicky motivované pracovní migraci. Migrační saldo dlouhodobě narůstá, ovšem s výrazným poklesem více méně napříč sledovanými městy okolo roku 2005. Následný opětovný růst migračního salda zbrzdila v mnoha případech krize v roce 2009. Za ekonomického růstu let 2007 a 2008 má ze všech sledovaných měst nejvyšší kladné migrační saldo Praha, která předstihla i Mnichov (druhý v roce 2007 a třetí v roce 2008) a Berlín. Dostupná čísla za rok 2009 ukazují, že zatímco v Berlíně i Praze došlo k mírnému poklesu, v Mnichově migrační saldo meziročně kleslo do záporných hodnot. Tuto skutečnost je možné přičíst ekonomické krizi a faktu, že na Mnichov dolehla podstatně silněji než na Prahu.

Nepočítáme-li Milán, pak v přepočtu na tisíc obyvatel čelil k roku 2009 největšímu odlivu Mnichov. Relativní migrační toky směřují především do Lublaně, kde v roce 2008 na každý 1 tisíc přibyl 26 obyvatel. Na druhé místo v roce 2008 prudce vystoupal Frankfurt (16) těsně následovaný Prahou (15). Pozice Prahy v posledních letech, a to i s ohledem na pokles migračního salda v letech 2008 a zejména 2009, řadí Prahu mezi migračně nejatraktivnější města.

Saldo migrace na 1 tis. obyvatel v letech 2001–2009, výběr měst



Zdroje dat:

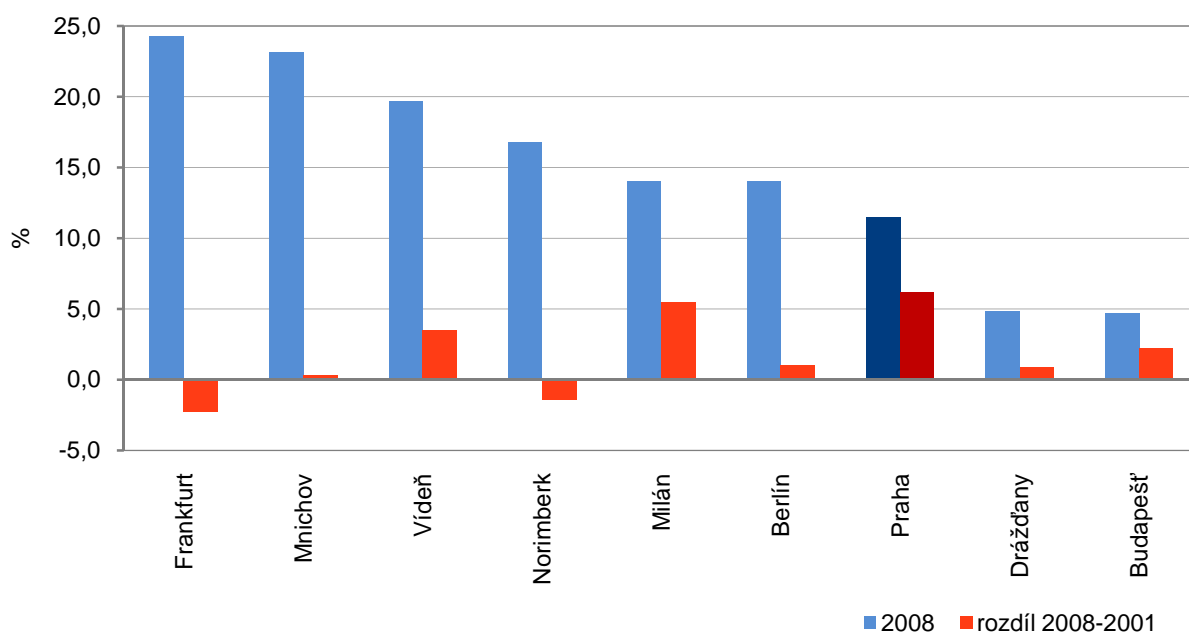
Amt für Statistik Berlin-Brandenburg, ČSÚ, Istat, KSH, Stadt Frankfurt am Main, Stadt Wien, Statistčni urad Republike Slovenije, Statistik Austria, Statistische Amt der Landeshauptstadt München, Statistische Ämter des Bundes und der Länder, Štatistický úrad SR, Urząd Miasta Krakowa
přepočet na obyvatele – STR URM

Počet cizinců a jejich podíl na obyvatelstvu (v %)

Cizinci tvoří ve všech sledovaných městech nezanedbatelnou menšinu. Obecně se pojmem cizinec myslí cizí státní příslušník dlouhodobě či trvale pobývajících na daném území. V České republice se mezi cizince započítávají cizinci s trvalým, přechodným, dlouhodobým pobytem a vízy nad 90 dní a od roku 2004 rovněž cizinci s aktuálně platným azylem. Ve statistikách se z pochopitelných důvodů neobjeví poměrně početná skupina neregulérních přistěhovalců, jejichž počet se v celé Evropské unii odhaduje na 5 až 8 milionů a kteří se samozřejmě koncentrují zejména ve velkých městech. V České republice se odhaduje počet neregulérně pobývajících cizinců na cca 300 tisíc a lze předpokládat, že největší část z nich pobývá v Praze.

Počty cizinců i jejich podíl na obyvatelstvu napříč sledovanými městy výrazně kolísají. Nejméně cizinců v přepočtu na obyvatele žije v Budapešti a Drážďanech (5 %), nejvíce v Mnichově (23 %) a Frankfurtu (25 %). Situace v západoněmeckých městech (Frankfurt, Mnichov, Berlín, Norimberk) je, co se týká dlouhodobého trendu, stabilizovaná a k žádným výrazným výkyvům podílu cizinců na obyvatelstvu nedochází. K výraznějšímu nárůstu podílu cizinců na obyvatelstvu dochází ve Vídni a v menší míře v Budapešti. Praha se sice s 11 % řadí k nejhomogennějším ze sledovaných měst, ovšem v Praze dochází ze všech sledovaných měst dlouhodobě k nejprudšímu nárůstu počtu cizinců i jejich podílu na obyvatelstvu. Je to dáno ekonomickou atraktivitou Prahy a jejím postavením v regionu, tedy také postupným dosahováním míry podílu cizinců na obyvatelstvu obvyklé v úspěšných západoevropských metropolích.

Podíl cizinců na obyvatelstvu v roce 2008 a jeho změna oproti roku 2001



Zdroje dat:

ČSÚ, Istat, Stadt Frankfurt am Main, Statistik Austria, Statistische Amt der Landeshauptstadt München, Statistische Ämter des Bundes und der Länder
přepočet na obyvatele a výpočet rozdílu – STR URM

Poznámka:

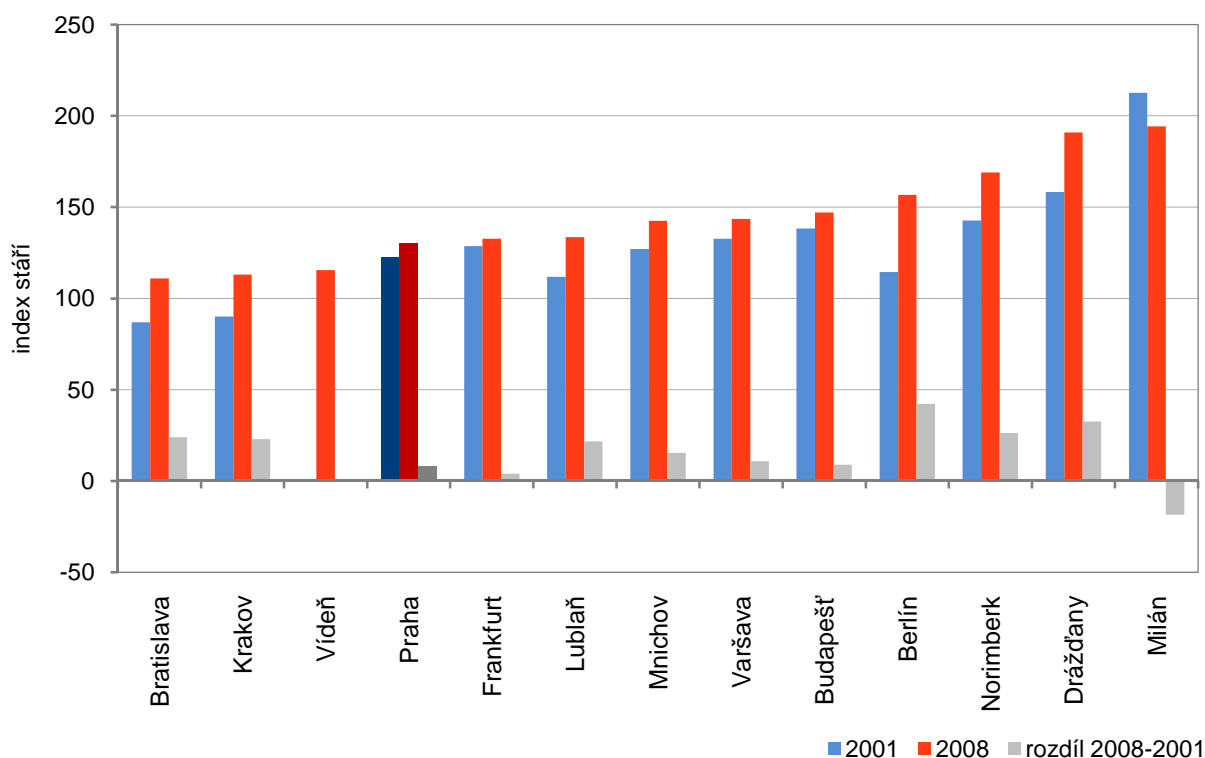
V grafu jsou uvedeny hodnoty z 9 měst, údaje za Bratislavu, Krakov, Lublaň a Varšavu se nepodařilo získat. Města jsou seřazena podle hodnot r. 2008.

Index stáří

Index stáří uvádí, kolik je v populaci lidí starších 60 let na 100 lidí mladších 15 let. Jde tedy o základní ukazatel pro stáří a stárnutí populace.

Vybraná města (až na Milán), jak ukazuje graf, dlouhodobě stárnou. Ve všech městech se za sledované období index stáří zvýšil, nejvíce v Berlíně, Drážďanech a Norimberku, nejméně potom s výjimkou Milána ve Frankfurtu a Praze. Nejnižší je index stáří v Bratislavě a Krakově, které – ačkoli v odlišných hodnotách – vykazují stejnou dlouhodobou tendenci mírného a v poslední době mírně se snižujícího nárůstu indexu stáří jako Budapešť a v menší míře Praha, Varšava a Frankfurt. Jen Lublaň, Milán a Drážďany vykazují v posledních letech opačný trend, tedy snižování indexu stáří, kdy zejména v případě Drážďan jde od roku 2006 o pokles výrazný. V případě Prahy a ostatních měst východu střední Evropy stejně jako v případě Lublaně se zřetelně projevuje růst přirozeného přírůstu obyvatelstva v posledních letech. V případě Prahy je možné očekávat, že populace bude pomalu stárnout, avšak s ohledem na silné ročníky, jež v současné době mají děti, spolu s kladným migračním saldem nepůjde o nijak výrazně rychlou změnu.

Index stáří v letech 2001 a 2008 a jejich rozdíl



Zdroje dat:

ČSÚ, Istat, KSH, Stadt Wien, Statistik Austria, Statisticni urad Republike Slovenije, Statistische Amt der Landeshauptstadt München, Statistische Ämter des Bundes und der Länder, Štatistický úrad SR, Urząd Statystyczny w Krakowie, Urząd Statystyczny w Warszawie
propočet – STR URM

Poznámka:

Ukazatel byl vypočten z údajů o počtu obyvatel ve věku 65+ a počtu obyvatel ve věku 0–14. U Vídně se nepodařilo získat údaje o věkové struktuře za r. 2001 resp. časovou řadu 2001–2007. Města jsou v grafu seřazena podle hodnot r. 2008.

ŠKOLSTVÍ

Kapitola o školství představuje jednotlivá města na základě údajů o vzdělávacím systému, a to konkrétně o počtu žáků základních škol a studentů škol vysokých. Ne všechna města však bylo možné do porovnání zahrnout, zejména z důvodů nedostupnosti některých údajů (například počtu tříd ve školách). Okruh se navíc zcela záměrně vyhýbá středoškolskému vzdělávání, které je s ohledem na radikálně odlišné systémy jednotlivých zemí (zejména systém německý) v zásadě neporovnatelné. Pro slabou dostupnost starších údajů jsou údaje za všechna města pouze za období 2005 až 2009, i tak je však možné odhalit některé trendy vývoje, které zejména v oblasti základního školství úzce souvisí s trendy demografického vývoje v posledních letech. Počet žáků základních škol až na výjimky (Mnichov, Frankfurt a v poslední době také Drážďany) ve všech městech klesá. Nicméně s ohledem na vývoj přirozeného přírůstku ve městech v posledních letech lze i do budoucna očekávat obrat v poklesu žáků nebo přinejmenším jeho výrazné zpomalení.

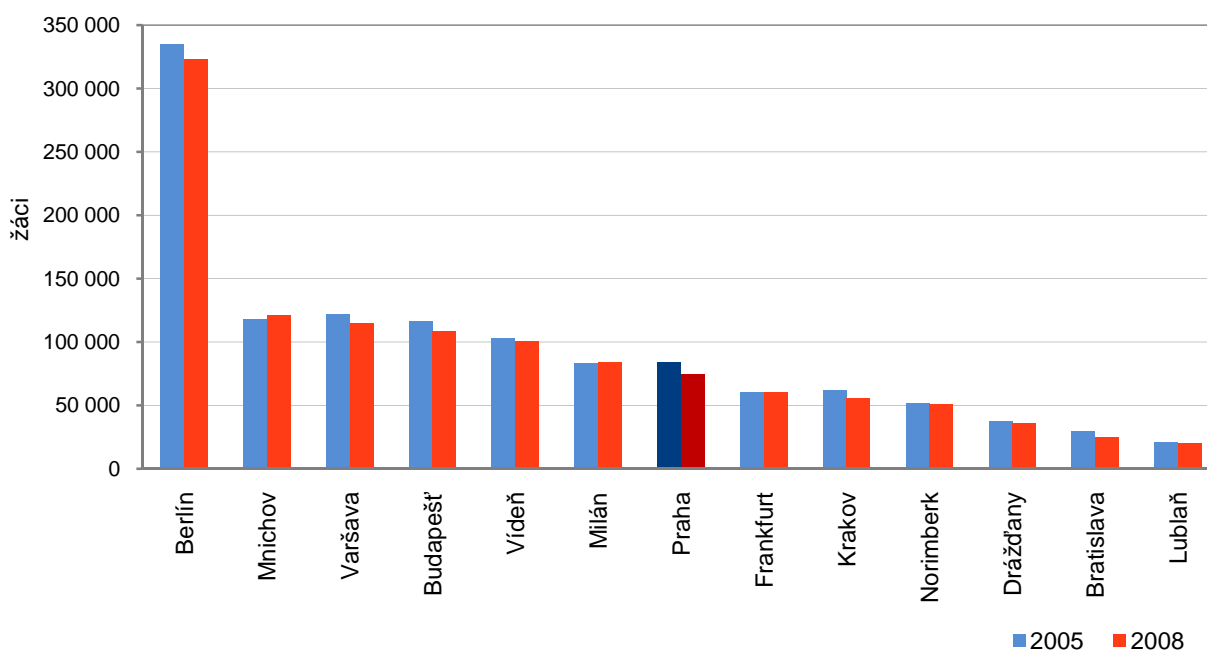
Průměrný počet žáků základních škol se ve sledovaném období ve městech nijak zásadně nemění. Samozřejmě že platí, čím menší počet žáků ve třídě, tím lépe, protože žákovi potenciálně nabízí více pedagogické pozornosti. Nicméně námi vypočtený ukazatel nebere a ani nemůže brát v potaz další faktory, které kvalitu výuky ovlivňují pozitivně i v případě většího počtu žáků ve třídě – počet vyučujících věnujících se třídě v daném čase (institut pedagogického asistenta), tvůrčí přístup k výuce (ať již vnesený jednotlivými vyučujícími nebo institucionálně) apod.

Počet vysokoškoláků dlouhodobě roste v Praze, Bratislavě a Krakově. V ostatních, zejména německých, městech více méně kolísá. V Bratislavě, Praze, Drážďanech i Krakově za sledované období také znatelně stoupl podíl žen na počtu studujících na vysokých školách. Z podílu, který je v ostatních městech kolísavý, však nelze dělat hlubší závěry například o genderové rovnosti, protože jde o ukazatel povšechný.

Počet žáků základních škol

Počet žáků základních škol ve sledovaných městech za období 2005–2008 až na výjimky neustále mírně klesá. Výjimkami jsou Mnichov, kde lze z dostupných dat vyčíst mírný nárůst, a Frankfurt, kde je počet žáků dlouhodobě konstantní. Je zřejmé, že počet žáků základních škol lze vztáhnout k přirozenému přírůstku (úbytku) obyvatelstva. V případě Mnichova i Frankfurtu lze zaznamenat kladný přirozený přírůstek již na počátku sledovaného období, jehož důsledkem může být právě mírný růst či stabilizace počtu žáků základních škol. Vzhledem ke skutečnosti, že v průběhu sledovaného období se většina ostatních měst přehoupla do kladných čísel přírůstku nebo přinejhorším vykazuje trend poklesu úbytku, lze výhledově v řádu několika let očekávat postupné obrácení trendu směrem k růstu počtu žáků základních škol, jako je tomu v posledních dvou letech například v Drážďanech. Praha s ohledem na prudké tempo růstu přirozeného přírůstku v posledních letech nebude výjimkou.

Počet žáků základních škol v letech 2005 a 2008



Zdroje dat:

Amt für Statistik Berlin-Brandenburg, Bayerisches Landesamt für Statistik und Datenverarbeitung, Comune di Milano, ČSÚ, KSH, Mestna občina Ljubljana, Stadt Frankfurt am Main, Stadt Wien, Statistisches Landesamt des Freistaates Sachsen, Štatistický úrad SR, Urząd Statystyczny w Krakowie, Urząd Statystyczny w Warszawie

Poznámka:

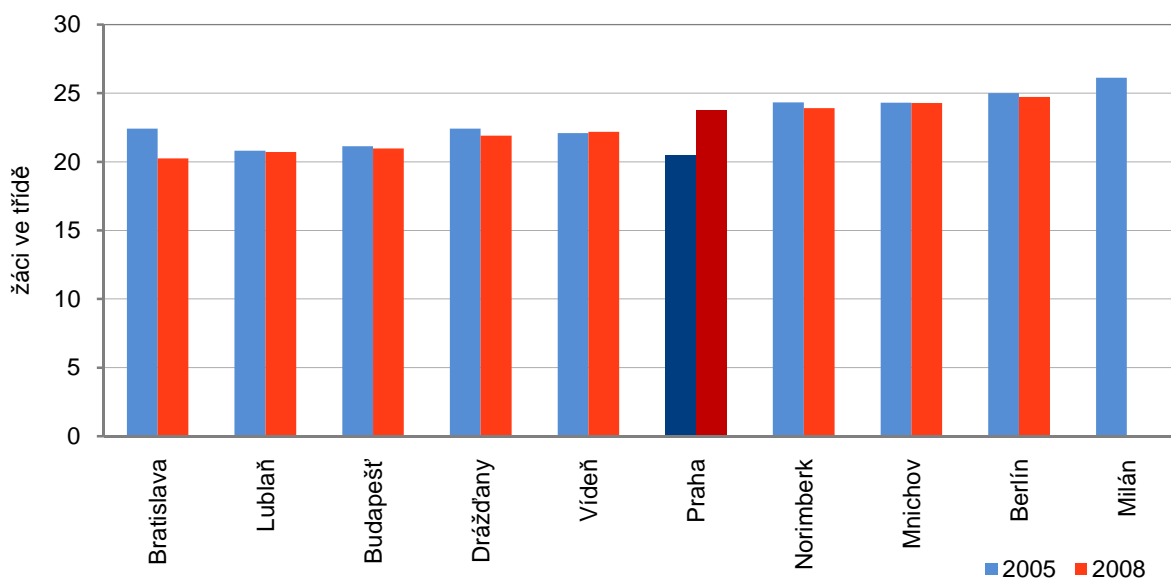
V grafu jsou uvedeny hodnoty za r. 2005 a 2008 s výjimkou Berlína – r. 2006 a 2008, Milána – r. 2005 a 2006 a Vídně – r. 2005 a 2007. Města jsou seřazena podle hodnot r. 2008.

Průměrný počet žáků základních škol ve třídě

V případě průměrného počtu žáků základních škol ve třídě jde o čistě statistický ukazatel vypočítaný z uváděných počtů žáků a tříd základních škol v daných městech. Ukazatel tedy nabízí hrubou představu o základním školství ve smyslu prostoru a péče, jaké se může žákovi ve škole dostat. Ukazatel naprosto opomíjí možnou strukturu hierarchie a kvality jednotlivých základních škol i jejich sociální zařazení – jakých možností a kvality výuky se mohou domoci žáci z různých sociálních vrstev.

Průměrný počet žáků ve třídě je v jednotlivých městech v období 2005–2008 více méně stálý, pouze v Praze došlo v roce 2008 statisticky ke skokovému zvýšení a v Bratislavě dlouhodobě počet žáků ve třídě klesá. Obecně je menší počet žáků ve třídě považován za lepší, neboť jim může být z pozice učitele věnována větší pozornost a poskytnut větší prostor. Protože počet žáků souvisí ale také s obecně sdílenou představou, kolik žáků by ve třídě mělo být, aby výuka byla kvalitní, intenzivní a zároveň kolektivní, je obtížné hodnotit jednotlivá města z tohoto hlediska. V souvislosti s modernizací výuky a s odstraňováním bariér pro znevýhodněné žáky se i v českém prostředí čím dál intenzivněji hovoří o zvyšování důrazu na individualizaci výuky a s ní ruku v ruce jdoucí snížení počtu žáků popřípadě zavedení asistentů výuky. Z dlouhodobého hlediska je tedy možné v Praze očekávat postupné snižování žáků ve třídě, které vyplývá z výše uvedeného tlaku na změny a probíhá s ohledem na možnosti a objem finančních prostředků plynoucích do základního školství.

Průměrný počet žáků základních škol ve třídě v letech 2005 a 2008



Zdroje dat:

Amt für Statistik Berlin-Brandenburg, Bayerisches Landesamt für Statistik und Datenverarbeitung, Comune di Milano, ČSÚ, Štatistický úrad SR, KSH, Mestna občina Ljubljana, Stadt Wien, Statistisches Landesamt des Freistaates Sachsen
propočet – STR RUM

Poznámka:

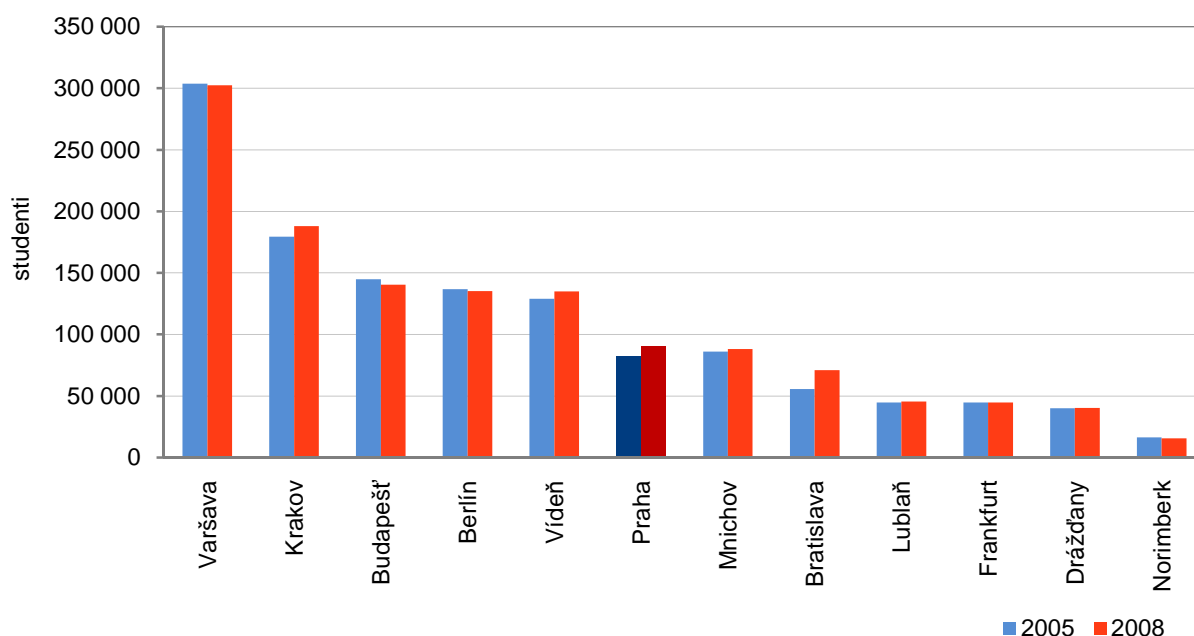
V grafu jsou uvedeny hodnoty z 10 měst. Ukazatel byl vypočten z údajů o počtech žáků a tříd základních škol. Pro výpočet starší hodnoty u Berlína byly využity údaje pro r. 2006, pro výpočet mladší hodnoty u Milána byly využity údaje pro r. 2006 a pro výpočet mladší hodnoty u Vídně byly využity údaje pro r. 2007. Frankfurt, Krakov a Varšava nebyly do hodnocení zahrnuty z důvodu absence údajů o počtech základních tříd, resp. odlišné metodologie jejich výpočtu. Města jsou v grafu seřazena podle hodnot r. 2008 (s výjimkou Milána).

Studenti a studentky vysokých škol

Zajímavější než pouhé porovnání počtu studentů a studentek vysokých škol v jednotlivých městech, je sledovat trend vývoje jejich počtu. Porovnání samotného počtu komplikuje skutečnost, že jednotlivá města započítávají mezi studenty a studentky vysokých škol různé skupiny studentů. V Krakově jsou uváděny počty včetně studentů vyšších odborných škol (Wyższe szkoły zawodowe), ve Varšavě jsou započítáni i studenti poboček univerzit a dislokovaných jednotek včetně cizinců, v ostatních městech jako je Norimberk či Drážďany jsou započtení pouze studenti určitých škol, apod. Pro Prahu jsou zveřejňovány buď počty studentů a studentek veřejných vysokých škol s výukou probíhající v Praze (vyjma doktorského studia), nebo studenti vysokých škol podle místa trvalého pobytu. Veřejně přístupná data pro jednotlivá města jsou tedy jen těžko porovnatelná.

Počet studentů a studentek roste v posledních letech nejstrměji v Krakově, který je v Polsku považován za jedno z hlavních studentských měst. V německých městech je situace více méně stabilní. Během sledovaného období studenti výrazně přibyli v Bratislavě a dlouhodobě jich výrazně přibývá i v Praze, kde kromě veřejných vysokých škol sídlí ještě řada soukromých vysokoškolských vzdělávacích institucí a reálný počet vysokoškolsky studujících bude ještě o něco vyšší, uvádí graf.

Počet studentů vysokých škol v letech 2005 a 2008



Zdroje dat:

Amt für Statistik Berlin-Brandenburg, ČSÚ, KSH, Mestna občina Ljubljana, Stadt Frankfurt am Main, Stadt Wien, Statistische Amt der Landeshauptstadt München, Statistisches Landesamt des Freistaates Sachsen, Štatistický úrad SR, Urząd Statystyczny w Krakowie, Urząd Statystyczny w Warszawie

Poznámka:

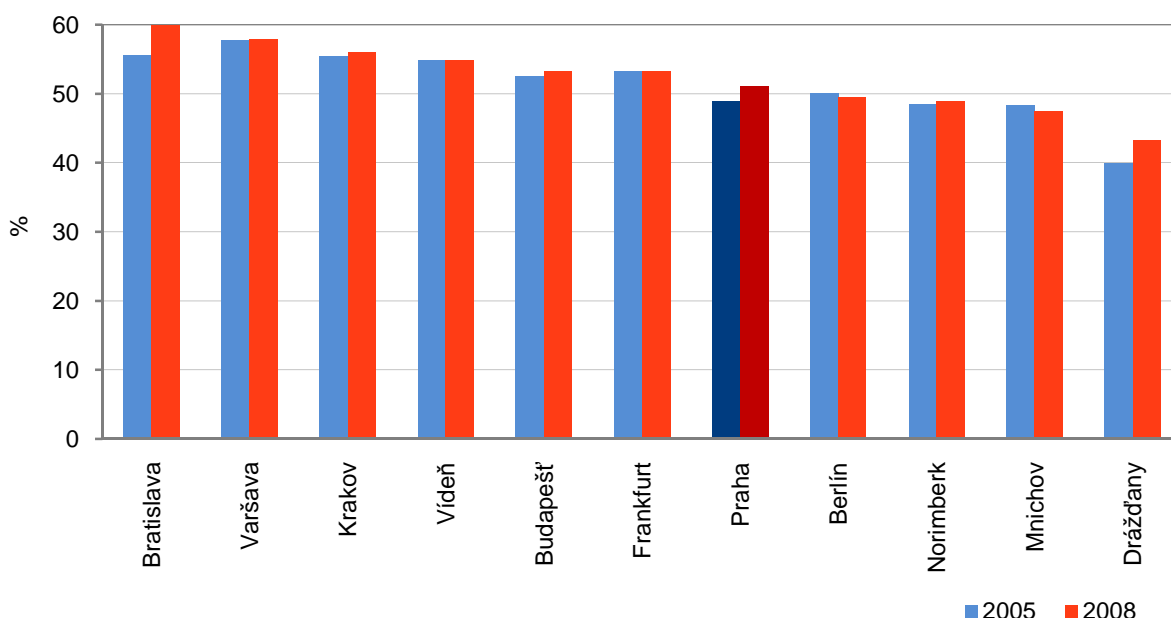
V grafu jsou uvedeny hodnoty z 12 měst v letech 2005 a 2008 s výjimkou Drážďan – r. 2007 a 2008, Vídně – r. 2006 a 2007. Údaje za Milán nebyly dostupné. V Drážďanech jsou započítány vysoké školy Technische Universität Dresden, Dresden International University, Hochschule für Bildende Künste Dresden, Hochschule für Musik Dresden, Palucca Schulse Dresden – Hochschule für Tanz, Hochschule für Technik und Wirtschaft Dresden; Údaje Varšavy zahrnují i studenty jednotlivých VŠ poboček a dislokovaných jednotek a cizince. Ve Vídni jsou započítáni pouze studenti vídeňských univerzit. V Praze jsou započítáni pouze studenti veřejných vysokých škol s místem výuky v Praze. V Norimberku jsou sečtení studenti a studentky Die Fachhochschulen, Die Kunsthochschulen a Die Nürnberger Fakultäten der Friedrich-Alexander-Universität Erlangen-Nürnberg. Města jsou v grafu seřazena podle hodnot z r 2008.

Podíl žen na počtu vysokoškolsky studujících (v %)

Podíl žen na celkovém počtu studujících na vysokých školách je zajímavým ukazatelem míry genderové rovnosti společnosti, co se týká možnosti vysokoškolského studia, jde však o ukazatel povšechný, který může zastírat strukturálně hlubší nerovnosti. Nedává totiž nahlédnout na rozložení studentů a studentek napříč jednotlivými studijními programy a obory, tedy ani nepodchycuje genderové stereotypy, které nejen ovlivňují výběr studijních směrů, ale které také utvářejí a posilují genderově podmíněnou hierarchizaci vysokých škol a oborů.

Největší nárůst zastoupení žen mezi studujícími i samotné zastoupení vykazuje Bratislava (téměř 60 %), nejméně pak Drážďany (43 %). Praha představuje město s nejvyváženějším zastoupením (51 %). Pouze ze statistických údajů je těžké vyvozovat hlubší závěry. Ani vyšší podíl žen nebo jeho zvyšování ještě nemusí znamenat vyrovnávání genderových nerovností. Vystudovat vysokou školu totiž pro ženy v mnoha případech znamená jednu z mála možností, jak obecně rozšířené genderové diskriminaci (například platové) vzdorovat a alespoň částečně vyrovnat existující a školským systémem generačně přenášenou nerovnost.

Podíl žen na počtu vysokoškolsky studujících v %



Zdroje dat:

Amt für Stadtforschung und Statistik für Nürnberg und Fürth, Amt für Statistik Berlin-Brandenburg, ČSÚ, KSH, Stadt Frankfurt am Main, Stadt Wien, Statistische Amt der Landeshauptstadt München, Statistisches Landesamt des Freistaates Sachsen, Štatistický úrad SR, Urząd Statystyczny w Krakowie, Urząd Statystyczny w Warszawie
propoččet – STR URM

Poznámka:

V grafu jsou uvedeny hodnoty z 11 měst. Ukazatel byl vypočten z údajů o počtu studentek a celkovém počtu studentů vysokých škol. Nebyly dostupné relevantní údaje pro Lublaň a Milán. Pro výpočet starší hodnoty u Drážďan byly využity údaje pro r. 2007 a pro výpočet hodnot u Vídně byly využity údaje pro r. 2006 a 2007. Města jsou v grafu seřazena podle hodnot r. 2008.

BYDLENÍ

Bytové fondy sledovaných měst vykazují značně odlišné vlastnosti, které zásadním způsobem determinují životní standard domácností v oblasti bydlení. Rozdíly v kvantitativních i kvalitativních charakteristikách jsou v kontextu této analýzy patrné především při porovnání německých měst, Vídně a Milána s ostatními městy (Bratislava, Budapešť, Krakov, Lublaň, Praha, Varšava). Příčinu těchto rozdílů lze spatřovat zejména v odlišné hospodářské vyspělosti těchto měst, resp. zemí, v nichž se města nacházejí. S tímto tvrzením koresponduje i pozice Prahy, jejíž bytový fond zdaleka nedosahuje úrovně obvyklé v německých městech či Vídni, na druhou stranu vykazuje například lepší charakteristiky než bytové fondy polských měst.

Z důvodu existence výše nastíněných disparit v oblasti bydlení se v rámci 13 sledovaných měst pokusíme za pomoci tří (respektive pěti) ukazatelů identifikovat úroveň fyzické dostupnosti a kvality bydlení a zároveň dynamiku rozvoje bytového fondu. Konkrétně tedy budeme v rámci kapitoly bydlení sledovat ukazatel počtu bytů (v absolutním vyjádření i v relaci k počtu obyvatel), ukazatel průměrné velikosti užitné plochy připadající na jednu osobu a ukazatel počtu dokončených bytů (rovněž v absolutním i relativním vyjádření).

Zdrojem číselných údajů k výše vyjmenovaným ukazatelům byly především národní, popřípadě regionální statistické databáze nebo oficiální statistiky měst. Veškeré prezentované údaje jsou veřejně přístupné, tedy snadno ověřitelné.

Počet bytů

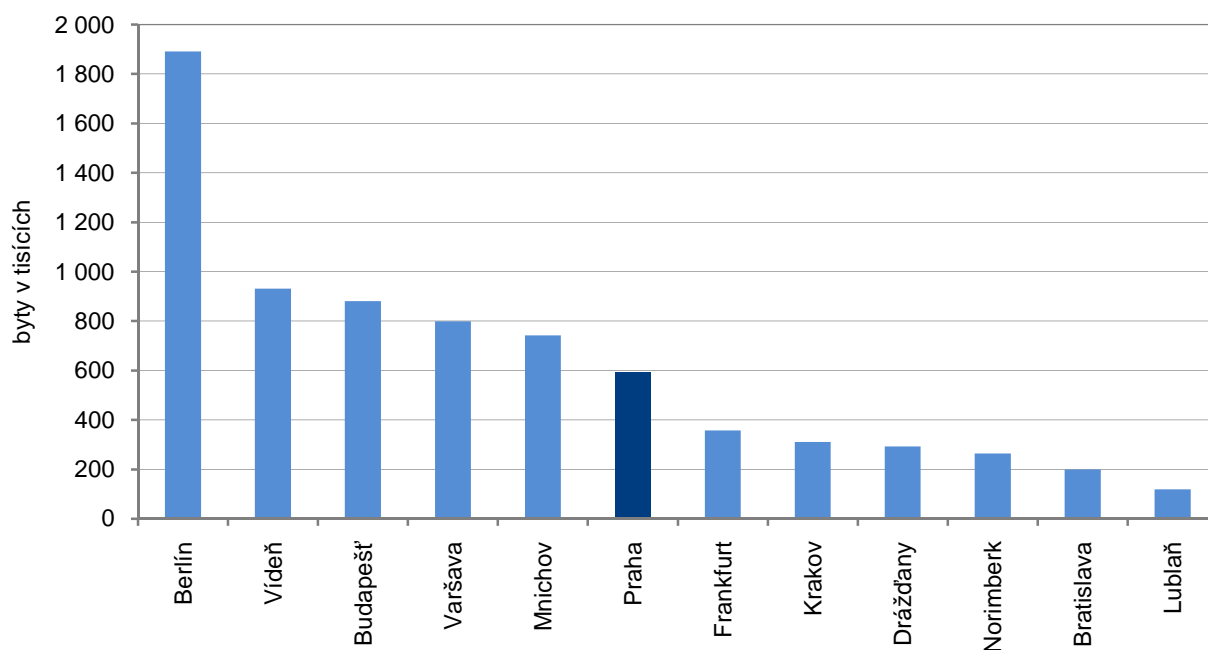
Je zcela přirozené, že velká města disponují zpravidla rozsáhlejším bytovým fondem než menší města. Potvrdilo to i porovnání měst v mezinárodním měřítku, v jehož rámci evidujeme nejvyšší počet bytů v Berlíně (1,89 mil. bytů), který je zároveň populačně největším městem v kontextu prováděné analýzy. Ostatní sledovaná města disponují skromnějšími bytovými fondy, které již nedosahují ani jednoho milionu bytů. Nejvíce se této hranici přibližuje Vídeň (931 tis. bytů), třetím nejrozsáhlejším bytovým fondem disponuje Budapešť (881 tis. bytů).

Praha, která evidovala na konci roku 2008 více než 592 tisíc bytů (v současné době čítá její bytový fond již více než 600 tis. bytových jednotek), patří v rámci této analýzy mezi města se středně velkým bytovým fondem. Bytový fond Prahy je šestý nejrozsáhlejší z celkového počtu 12 měst (respektive sedmý nejrozsáhlejší při započítání Milána – viz poznámka).

Celkově nejmenším počtem bytů disponuje podle očekávání Lublaň (120 tis. bytů), která je v rámci této analýzy zároveň nejmenším městem.

V období 2001–2008 (popř. 2002–2008) došlo ve sledovaných městech vesměs k nárůstu počtu bytů. Jedinou výjimku v tomto ohledu představují Drážďany, ve kterých došlo mezi lety 2001 až 2008 k nepatrnému zeštíhlení bytového fondu (v relativním vyjádření o 0,24 %). Ve všech ostatních městech se počty bytů navyšovaly, především v polských městech byl tento nárůst opravdu značný. V období 2002–2008 se rozrostl bytový fond ve Varšavě o 11,4 % a v Krakově o 10,8 %.

Počet bytů v tis. v roce 2008



Zdroje dat:

Amt für Stadtforschung und Statistik für Nürnberg und Fürth, Amt für Statistik Berlin-Brandenburg, Comune di Milano, Główny Urząd Statystyczny, ČSÚ, KSH, Landeshauptstadt Dresden, Mestna občina Ljubljana, Stadt Frankfurt am Main, Statistik Austria, Statistische Amt der Landeshauptstadt München, Štatistický úrad SR, Urząd Statystyczny w Warszawie

Poznámka:

V grafu jsou uvedeny hodnoty z 12 měst. Jde o údaje platné ke konci r. 2008 s výjimkou Vídně – údaj je platný k 31. 12. 2007. Do počtu bytů jsou zahrnuty obydlené i neobydlené byty. Nejaktuálnější údaj o celkovém počtu bytů v Miláně je dostupný za r. 2001 (633 145 bytů) a vzhledem ke značné zastaralosti tohoto údaje není v grafu uveden.

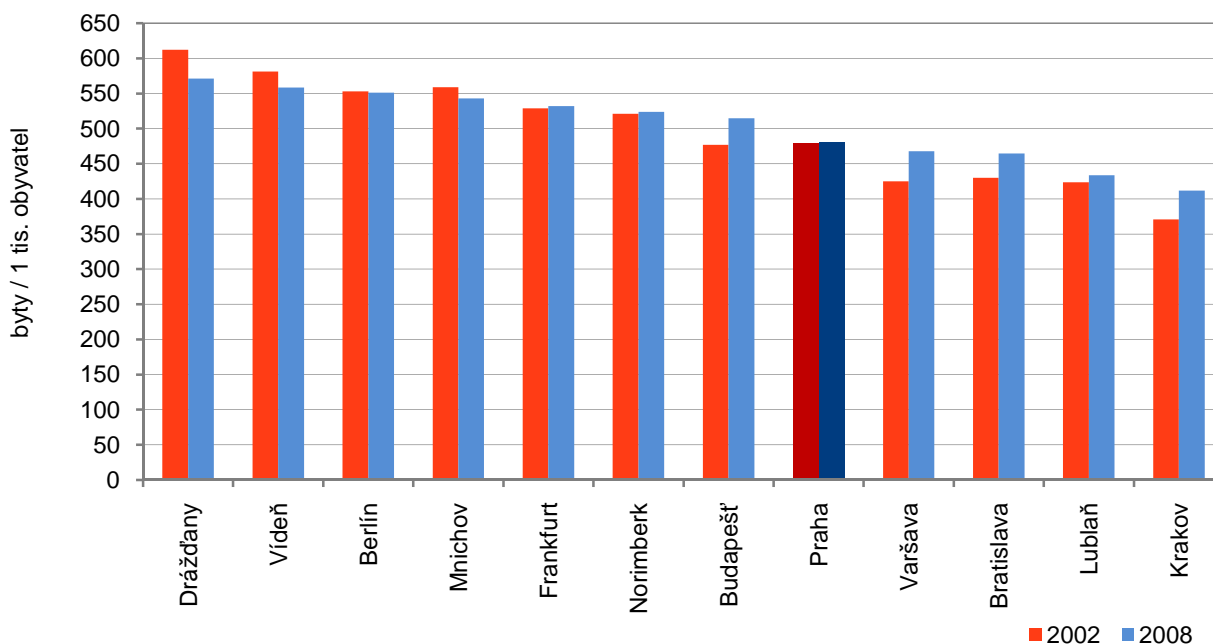
Počet bytů na 1 tis. obyvatel

Nevýhodou výše uvedených údajů o absolutním počtu bytů je jejich nepoužitelnost pro objektivní komparaci bytových fondů evropských měst s různou populační velikostí. Abychom mohli porovnat míru fyzické dostupnosti bydlení v kontextu různě velkých měst, vyjádříme absolutní počet bytů v relaci k počtu obyvatel žijících v daném městě. Pro tento účel se nejčastěji používá ukazatel počtu bytů připadajících na 1 tisíc obyvatel.

Nejvyšší počet bytů v relaci k počtu obyvatel je v německých městech a ve Vídni. Svědčí o tom i uvedený graf, podle kterého v roce 2008 připadalo v Drážďanech na 1 tisíc obyvatel 571 bytů, ve Vídni 558 bytů (údaj z roku 2007), v Berlíně 551 bytů, v Mnichově 543 bytů, ve Frankfurtu 532 bytů a v Norimberku 524 bytů. V rámci ostatních měst je fyzická dostupnost bydlení již výrazně nižší, protože jedině v Budapešti připadá na 1 tisíc obyvatel více jak 500 bytů (515). V Praze je to 480 bytů na 1 tisíc obyvatel. Nejméně bytů v relaci k počtu obyvatel je v Krakově, pouze 412 bytů na 1 tisíc obyvatel.

Z grafu vyplývá další zajímavé zjištění. Zatímco v německých městech, ve Vídni a v Praze počet bytů připadajících na 1 tisíc obyvatel mezi lety 2002 až 2008 klesal nebo stagnoval, ve všech ostatních městech se hodnota celkového počtu bytů připadajících na 1 tisíc obyvatel zvýšila, což souvisí především s probíhající intenzivní bytovou výstavbou ve většině měst postsocialistických zemí. Tento nárůst je nejzřetelnější v Krakově a ve Varšavě, kde však výchozí hodnoty z roku 2002 byly na velmi nízké úrovni.

Celkový počet bytů na 1 tis. obyvatel v letech 2002 a 2008



Zdroje dat:

Amt für Stadtforschung und Statistik für Nürnberg und Fürth, Amt für Statistik Berlin-Brandenburg, Comune di Milano, Główny Urząd Statystyczny, ČSÚ, KSH, Landeshauptstadt Dresden, Mestna občina Ljubljana, Stadt Frankfurt am Main, Statistik Austria, Statistische Amt der Landeshauptstadt München, Štatistický úrad SR, Urząd Statystyczny w Warszawie
přepočet na obyvatele – STR URM

Poznámka:

V grafu jsou uvedeny hodnoty z 12 měst v letech 2002 a 2008 s výjimkou Vídně – r. 2001 a 2007. Do celkového počtu bytů zahrnujeme obydlené i neobydlené byty. V grafu není uveden Milán, protože jediný dostupný údaj (505 bytů na 1 tis. obyvatel) je platný k r. 2001 a žádné jiné aktuálnější údaje nejsou k dispozici. Města jsou seřazena podle hodnot z r. 2008.

Průměrná velikost užitné plochy bytu na osobu (v m²)

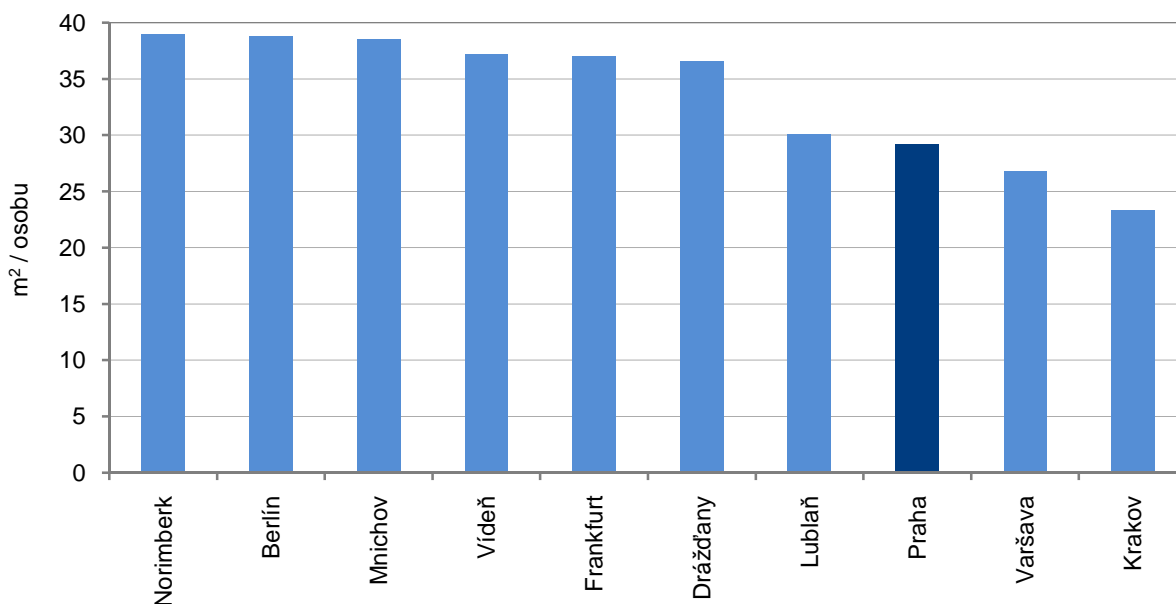
Jedním z hlavních ukazatelů používaným při posuzování kvality bytového fondu je průměrná velikost užitné (popř. obytné) plochy bytu, vztažená k počtu osob v bytě žijících. Z tohoto důvodu jsou sledovaná města porovnána podle ukazatele průměrné velikosti užitné plochy bytu (v m²) připadající na jednu osobu. Obecně platí, že hodnota tohoto ukazatele je ovlivněna – stejně jako ukazatel počtu bytů na 1 tisíc obyvatel – především ekonomickou vyspělostí dané země (regionu, města).

Z výstupů porovnání 10 měst (viz poznámka) vyplývá, že nejkomfortněji bydlí obyvatelé německých měst, kde v žádném městě neklesla průměrná velikost užitné plochy bytu připadající na osobu pod 36 m². V Norimberku připadá na jednu osobu dokonce 39 m² užitné plochy, v Berlíně 38,8 m² a v Mnichově 38,5 m². Obdobného komfortu bydlení je dosahováno také ve Vídni, kde na osobu připadá průměrně 37,2 m² užitné plochy bytu.

V Praze připadá na osobu výrazně méně užitné plochy bytu než v německých městech či v rakouské metropoli. V roce 2008 v hlavním městě České republiky připadalo na jednu osobu v průměru jen 29,2 m². Pozitivním zjištěním je, že tato hodnota se postupně zvyšuje (v roce 2005 připadalo v Praze průměrně 28,1 m² užitné plochy na osobu).

V rámci 10 sledovaných měst obsadil poslední pozici Krakov, kde se jeden obyvatel musí spokojit v průměru s 23,3 m² užitné plochy bytu.

Průměrná velikost užitné plochy bytu připadající na 1 osobu v m² v roce 2008



Zdroje dat:

Amt für Statistik Berlin-Brandenburg, Bayerischen Landesamt für Statistik und Datenverarbeitung, Główny Urząd Statystyczny, ČSÚ, Stadt Frankfurt am Main, Statistični urad Republike Slovenije, Statistischen Landesamtes des Freistaates Sachsen, Statistik Austria, Urząd Statystyczny w Warszawie

Poznámka:

V grafu jsou uvedeny hodnoty z 10 měst. Z důvodu neexistence relevantních údajů nejsou zahrnuta města Budapešť, Bratislava a Milán. Užitná plocha zahrnuje všechny místnosti náležící k bytu (popř. k domu), tzn. nejen místnosti primárně určené k obývacím účelům. Do užitné plochy jsou zpravidla započítávány i sklepní kóje, komory, balkóny aj. Definice užitné plochy se mohou v rámci jednotlivých zemí (resp. měst) mírně odlišovat, nicméně ne do takové míry, aby bylo zcela znemožněno korektní porovnání jednotlivých údajů.

Počet dokončených bytů

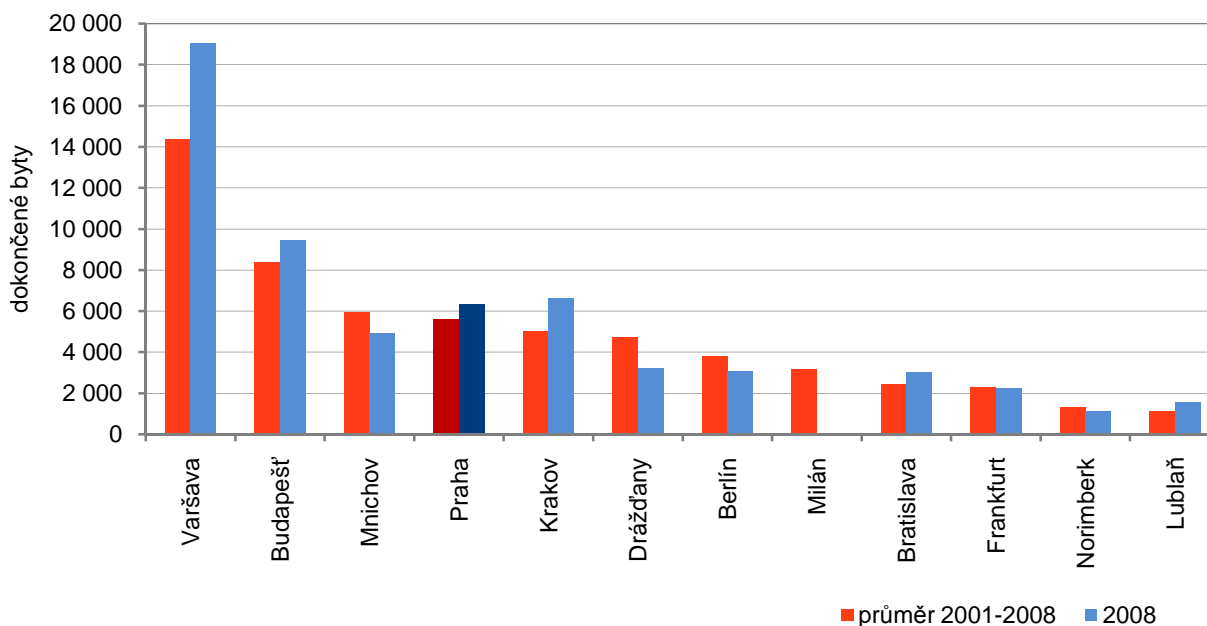
Rychle se měnící intenzita bytové výstavby závisí především na síle poptávky po novém bydlení v daném městě, která je ovlivňována zejména ekonomickými a demografickými faktory, sekundárně také dopravní obslužností nebo kvalitou životního prostředí a významnou roli sehrávají kvantitativní a kvalitativní aspekty stávajícího bytového fondu.

Z uvedeného grafu je zřejmé, že v kontextu sledovaných měst dosahuje bytová výstavba velmi různé intenzity. Nejsilnější rozvoj bytové výstavby zaznamenává Varšava, kde bylo v období 2001–2008 ročně dokončováno v průměru 14 360 nových bytů a v posledním roce 2008 bylo dokončeno dokonce více než 19 tisíc bytů! Tyto enormní objemy bytové výstavby ve Varšavě, které jsou například v Praze prakticky nemyslitelné, jsou především reakcí na donedávna přetrvávající deficit v počtu bytů, ale zároveň poukazují na vysoký investorský zájem o hlavní město Polska (což se potvrzuje například i v segmentu administrativních budov). V ostatních sledovaných městech již průměrné roční objemy bytové výstavby nedosahují úrovně 10 tisíc dokončených bytů. Nejvíce se této hranici přibližuje Budapešť, kde bylo v období 2001–2008 ročně dokončováno v průměru 8,3 tisíc bytů (9,5 tis. bytů v roce 2008).

Poměrně velké objemy dokončených bytů zaznamenáváme i v Praze, kde v období 2001–2008 bylo ročně dokončováno v průměru 5,6 tisíc bytů. V rámci hodnocených měst se Praha umístila na 4. pozici.

V souvislosti s aktuální celosvětovou ekonomickou recesí lze ve většině sledovaných měst v příštích dvou až třech letech (cca 2011–2013) očekávat přechodné snížení počtu dokončovaných bytů, protože v řadě měst dochází již od roku 2009 ke zdatelnému poklesu zahajované výstavby.

Počet dokončených bytů, průměr za období 2001–2008 a rok 2008



Zdroje dat:

Amt für Stadtforschung und Statistik für Nürnberg und Fürth, Amt für Statistik Berlin-Brandenburg, Comune di Milano, Główny Urząd Statystyczny, ČSÚ, KSH, Mestna občina Ljubljana, Stadt Frankfurt am Main, Statistische Amt der Landeshauptstadt München, Statistisches Landesamt des Freistaates Sachsen, Štatistický úrad SR, Urząd Statystyczny w Warszawie
výpočet průměru – STR URM

Poznámka:

V grafu jsou uvedeny hodnoty z 12 měst. V případě Milána není stále k dispozici údaj o počtu dokončených bytů v r. 2008, a proto červený sloupec v grafu znázorňuje aritmetický průměr za období 2001–2007. Vídeň od r. 2003 data o objemech bytové výstavby nezveřejňuje, proto není v grafu vůbec zahrnuta. Města jsou seřazena podle průměrných hodnot za období 2001–2008.

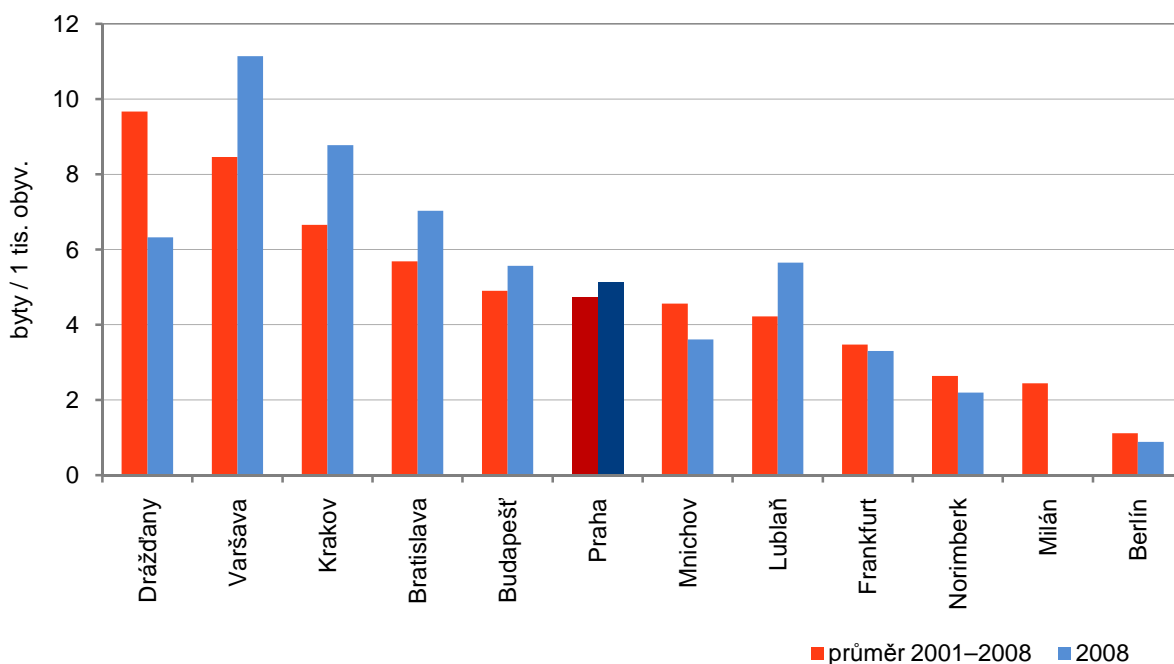
Počet dokončených bytů na 1 tis. obyvatel

Při porovnání počtu dokončených bytů k počtu obyvatel města zjistíme, že v období 2001–2008 byla bytová výstavba nejintenzivnější v Drážďanech, kde bylo ročně dokončeno v průměru 9,7 bytů na 1 tisíc obyvatel. Druhé místo zaujímá Varšava s hodnotou 8,5 ročně dokončených bytů připadajících na 1 tisíc obyvatel a třetí místo náleží Krakovu s hodnotou 6,7 ročně dokončených bytů na 1 tisíc obyvatel. K tomuto pořadí musíme zároveň doplnit, že zatímco v Drážďanech přispěla k této vysoké hodnotě především intenzivní bytová výstavba v období 2001–2004, naopak v polských městech výstavba probíhala intenzivněji v období 2005–2008.

V Praze bylo v období 2001–2008 ročně dokončeno v průměru 4,7 bytů připadajících na 1 tisíc obyvatel. S touto hodnotou Praha zaujala šestou pozici v rámci 12 sledovaných měst (viz poznámka). Podobných objemů bytové výstavby v relaci k počtu obyvatel bylo v témže období dosaženo v Budapešti (v průměru 4,9 ročně dokončených bytů připadajících na 1 tisíc obyvatel), v Mnichově (4,6) a v Lublani (4,2).

Zdaleka nejméně bytů v relaci k počtu obyvatel je dokončováno v Berlíně, kde v období 2001–2008 byl ročně v průměru dokončen pouze 1,1 bytu na 1 tisíc obyvatel. Ačkoli je Berlín velkoměsto s téměř 3,5 miliony obyvatel, absolutní počet dokončených bytů v letech 2005–2008 zde byl zhruba stejný jako v Bratislavě, která má pouze 430 tisíc obyvatel. Musíme však zdůraznit, že v Berlíně probíhala masivní bytová výstavba v 90. letech, v současné době není po bydlení v Berlíně dostatečná poptávka.

Počet dokončených bytů na 1 tis. obyvatel, průměr za období 2001–2008 a rok 2008



Zdroje dat:

Amt für Stadtforschung und Statistik für Nürnberg und Fürth, Amt für Statistik Berlin-Brandenburg, Comune di Milano, Główny Urząd Statystyczny, ČSÚ, KSH, Mestna občina Ljubljana, Stadt Frankfurt am Main, Statistische Amt der Landeshauptstadt München, Statistischen Landesamtes des Freistaates Sachsen, Štatistický úrad SR, Urząd Statystyczny w Warszawie
přepočet na obyvatele, výpočet průměru – STR URM

Poznámka:

V grafu jsou uvedeny hodnoty z 12 měst. V červeném sloupci jsou uvedeny aritmetické průměry ročních hodnot dokončených bytů v období 2001–2008, které jsou přepočteny na 1 tis. obyvatel města. V případě Milána není stále k dispozici údaj o počtu dokončených bytů v r. 2008, červený sloupec v grafu znázorňuje aritmetický průměr za období 2001–2007. Vídeň od r. 2003 data o objemech bytové výstavby nezveřejňuje, z tohoto důvodu není v grafu vůbec zahrnuta. Města jsou v grafu seřazena podle průměrných hodnot za období 2001–2008.

DOPRAVA

Veřejná hromadná doprava

Tato tematická oblast je v první řadě zaměřena na údaje charakterizující infrastrukturu pro ekologicky nejpříznivější, stavebně a investičně nejnáročnější kolejovou veřejnou hromadnou dopravu. Dostupné a relativně objektivní údaje jsou délky jednotlivých sítí – metra a tramvají. Do analýzy byly zařazeny pouze údaje vyjadřující provozní délku tratí, ale řada zdrojů v jednotlivých městech zveřejňuje pouze údaje o délkách linek. Ty vypovídají především o provozu jednotlivých systémů dopravy a jeho organizaci, méně pak o stavu a rozsahu infrastruktury. U délek linek jsou obtížně porovnatelné souběhy jednotlivých linek a jejich rozsah provozu. Pro města, kde mají velký dopravní význam systémy typu S-Bahn, městské železnice, byly podle možností zjišťovány také údaje o délkách těchto systémů.

V tomto porovnání nejvíce vynikají německá města (a to i města bývalého východního Německa), Vídeň a na špičce stojí italský Milán. Praha patří mezi nejlepší z porovnávaných měst postsocialistických zemí. Polská města, Budapešť a Bratislava se nacházejí na konci pomyslného pořadí, které uzavírá slovinská Lublaň – ta kolejovou veřejnou hromadnou dopravu vůbec neprovozuje.

Více než na charakteristiky provozu hromadné dopravy v jednotlivých městech byla pozornost dále zaměřena na úspěšnost a oblíbenost městské hromadné dopravy u cestujících měřenou počtem přepravených osob. Tento ukazatel zahrnuje také městskou autobusovou dopravu. Problém ale činí odlišné tarifní podmínky dopravních systémů v jednotlivých městech a s nimi související způsob započítávání cestujících při cestách s přestupy.

I přes předpokládané nepřesnosti v kompatibilitě údajů se potvrzuje skutečnost, že v zemích východního bloku byla během komunistické éry podporována tradice využívání veřejné hromadné dopravy, kterou se do značné míry podařilo udržet až do současnosti. Potěšitelný je výsledek Prahy, zejména pak 1. místo v počtu přepravených osob městskou hromadnou dopravou na 1 obyvatele.

Lze konstatovat, že ve městech „visegrádské čtyřky“ obyvatelé městskou veřejnou dopravu využívají více, a to i přes relativně menší hustotu sítě kolejové dopravy v porovnání s německými městy a Vídní. To je výhodné z hlediska efektivnosti provozu, ale na druhou stranu tato skutečnost naznačuje některé horší parametry komfortu cestování. Na tomto porovnání je dobré si připomenout, že prodlužování sítě veřejné dopravy však samo o sobě bez uživatelsky přívětivého provozu a bez motivující cenové politiky nemusí vést k vyšší úspěšnosti a oblibě u cestujících.

Délka sítě metra (v km) a její přepočítání na 1 mil. obyvatel

Bezkonkurenčně nejdelší síť metra využívá největší z porovnávaných měst Berlín. V délce sítě metra stále dominují velká města bývalých „západních“ zemí – Mnichov, Milán, Vídeň a Frankfurt. Přitom je vhodné zmínit, že síť metra v Miláně a Frankfurtu přesahuje výrazně hranice těchto měst. Všechna uvedená města disponovala v roce 2008 delší sítí metra než Praha. Na druhou stranu velká hlavní města dalších postsocialistických zemí – Budapešť a Varšava – se řadí délkou sítě metra až za Prahu, přestože jsou lidnatější.

Za zmínku stojí také zjištění, že Praha patří mezi města, ve kterých došlo v posledních letech k relativně dynamickému rozvoji sítě metra – přírůstek délky tratí byl více než 9 km, což představuje nárůst délky sítě metra o 19 %. Srovnatelného přírůstku dosáhly Mnichov, Milán, Norimberk a Vídeň. Nejrychlejší rozvoj probíhal ve Varšavě, kde je nutné dohánět zaostávání z předchozích let – síť metra byla prodloužena ze 14 na stále ještě relativně nízkých 23 km. Naopak stagnaci rozvoje sítě metra lze vysledovat v Budapešti a v podstatě také v Berlíně. Zatímco v případě Berlína je to dáno především dosažením dobré úrovně uspokojení potřeb dopravní obslužnosti, v případě Budapešti jsou příčiny hlavně v ekonomické a finanční oblasti.

Města postsocialistických zemí, která nedosáhla 1 milionu obyvatel (Drážďany a Krakov) nebo ani 500 tisíc obyvatel (Bratislava a Lublaň), metro vůbec nemají.

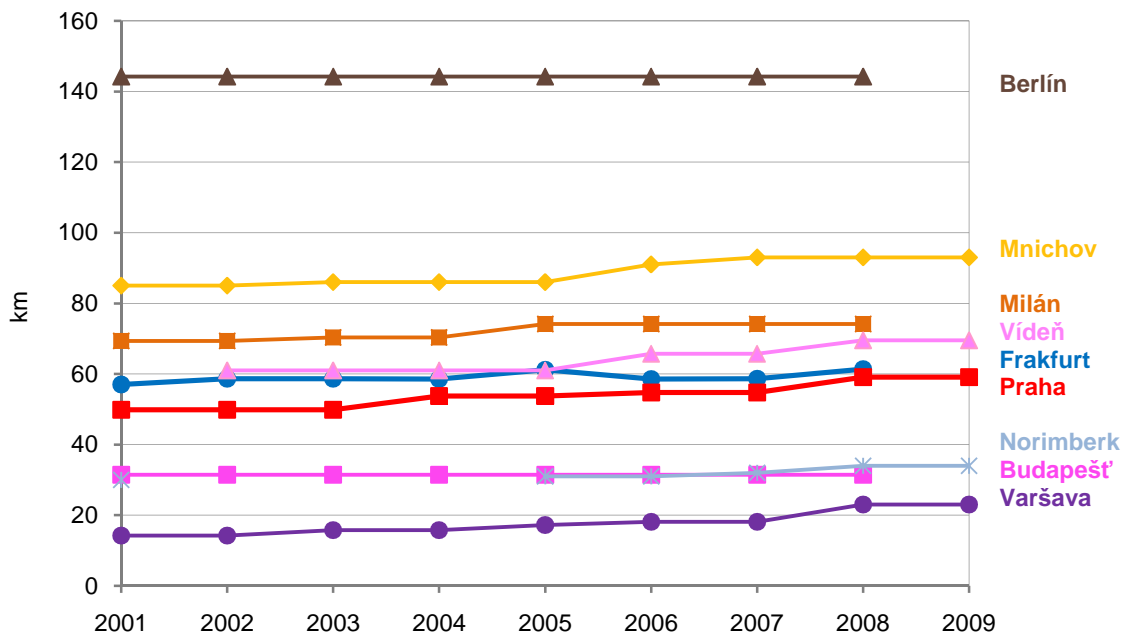
Naopak Frankfurt a Norimberk, která jsou v kategorii měst mezi 500 tisíci až 1 milionem obyvatel, disponují relativně rozsáhlou sítí metra. Při přepočtu délky sítě metra na počet obyvatel jsou tak obě města mezi porovnávanými na špičce. Z tohoto pohledu vychází lépe než Praha ještě Mnichov a Milán. Zde je ale třeba znovu připomenout, že podstatná část sítě metra v Miláně a Frankfurtu se nachází v zázemí těchto měst, kde metro přímo obsluhuje další, do přepočtu nezahrnuté obyvatele.

Dobré postavení města z hlediska délky sítě metra na obyvatele ale nemusí mít jen kladné stránky, vezmeme-li v úvahu, že poměrně drahý provoz metra je dotovaný z městských rozpočtů. Také je třeba dát toto hledisko do souvislosti s existencí jiných druhů kolejové veřejné dopravy.

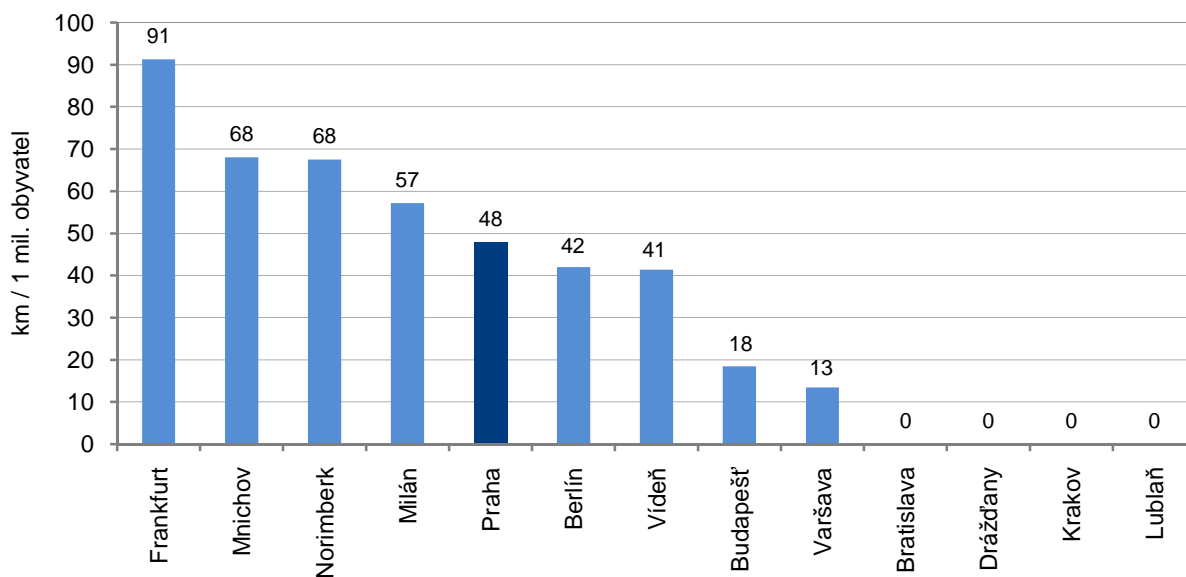
Délka sítě metra v km v letech 2001–2009

město	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Berlín	144	144	144	144	144	144	144	144	–
Bratislava	0	0	0	0	0	0	0	0	–
Budapešť	31	31	31	31	31	31	31	31	–
Drážďany	0	0	0	0	0	0	0	0	–
Frankfurt	57	59	59	59	61	59	59	61	–
Krakov	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Lublaň	0	0	0	0	0	0	0	0	–
Milán	69	69	70	70	74	74	74	74	–
Mnichov	85	85	86	86	86	91	93	93	93
Norimberk	30				31	31	32	34	34
Praha	50	50	50	54	54	55	55	59	59
Varšava	14	14	16	16	17	18	18	23	23
Vídeň		61	61	61	61	66	66	70	70

Délka sítě metra v km v letech 2001–2009



Délka sítě metra v km na 1 mil. obyvatel v roce 2008



Zdroje dat:

Amt für Statistik Berlin-Brandenburg, ATM S. P. A., BKV Zrt., Comune di Milano, DPB, a. s., DP HMP, a. s., DVB AG, Hlavné mesto Bratislava, Landeshauptstadt Dresden, Mestna občina Ljubljana, Metro Warszawskie Sp. z o. o., MPK S. A., Statistische Amt der Landeshauptstadt München, ÚDI Praha – od roku 2007 TSK HMP, Urząd Miasta Krakowa, Urząd Statystyczny w Warszawie, VAG, VGF mbH, Wiener Linien GmbH
přepočteno na obyvatele – STR URM

Poznámka:

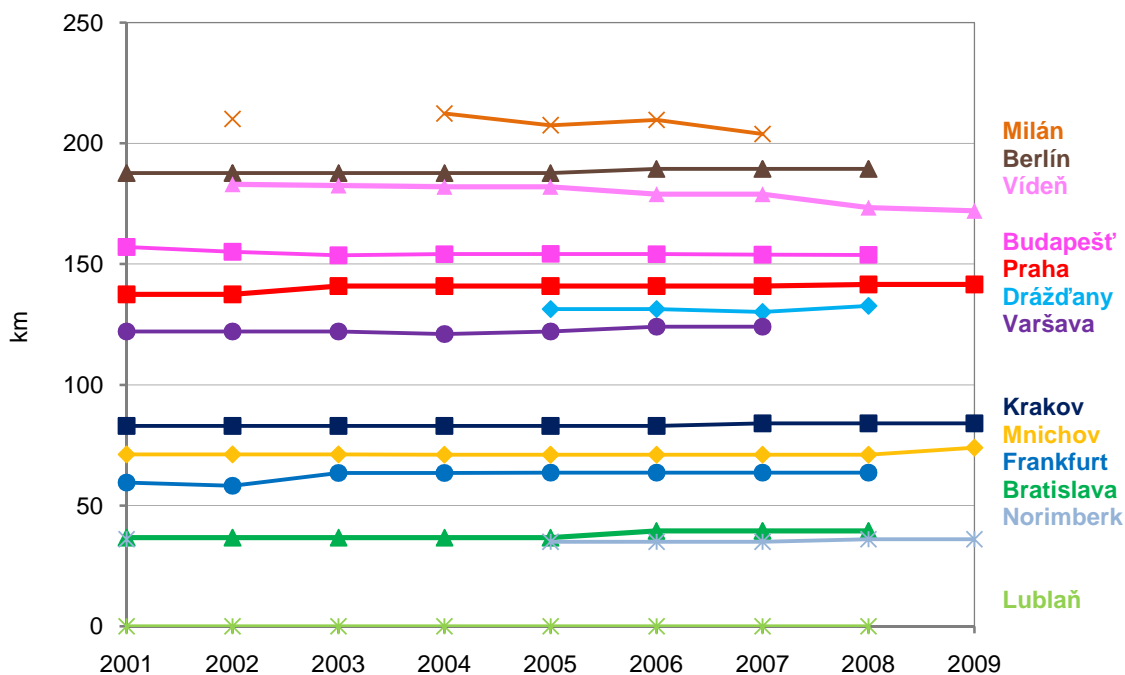
U Norimberku se nepodařilo získat údaj za r. 2001 a je uveden údaj za r. 1999. Bratislava, Drážďany, Krakov a Lublaň nemají metro. Údaje u Budapešti vyjadřují provozní délku metra včetně MFAV – metra z r. 1896. Údaje u Frankfurtu jsou včetně tratí metra mimo území města, stejně jako u Milána, kde tratě mimo území města tvoří více než 30 % celkové délky sítě.

Délka sítě tramvajových tratí (v km)

První desetiletí 21. století není pro tramvajovou dopravu ve středoevropských městech obdobím rozkvětu, jak vyplývá ze zjištěných údajů. V Praze v těchto letech byly sítě tramvajových tratí prodlouženy zhruba o 4 km. Malého přírůstku v rozpětí 1 až 3 km se podařilo dosáhnout také například v Bratislavě, Drážďanech a Krakově, kde je tramvajová doprava páteřním systémem veřejné hromadné dopravy, v Berlíně a Varšavě (zhruba 2 km) a v roce 2003 ve Frankfurtu (zhruba 5 km). V Mnichově a Norimberku zůstal původní rozsah sítě tramvajových tratí zachován. V Budapešti, Miláně a Vídni došlo dokonce ke zkrácení délky sítě, ale přesto tato tři města mají společně s Berlínem ze všech porovnávaných měst nejdelší síť tramvajových tratí. Praha je hned za nimi, zaujímá 5. místo.

Lublaň nemá k dispozici kolejovou městskou hromadnou dopravu.

Délka sítě tramvajových tratí v km v letech 2001–2009



Zdroje dat:

Amt für Statistik Berlin-Brandenburg, BKV Zrt., Comune di Milano, DPB, a. s., DP HMP, a. s., DVB AG, Główny Urząd Statystyczny, Mestna občina Ljubljana, MPK S. A., Statistische Amt der Landeshauptstadt München, Štatistický úrad SR, ÚDI Praha – od roku 2007 TSK HMP, Urząd Statystyczny w Krakowie, VAG, VGF mbH, Wiener Linien GmbH

Poznámka:

U Norimberku se nepodařilo získat údaj za r. 2001 a je uveden údaj za r. 1999. Údaje u Budapešti se týkají provozní délky tramvaje a ozubnicové dráhy. Údaje u Milána jsou včetně tramvajových tratí mimo území města, které tvoří zhruba jednu osminu celkové délky sítě. Lublaň nemá tramvaje.

Délka sítě kolejové veřejné dopravy (v km) a její přepočten na 1 km² a 1 mil. obyvatel

K předchozím dvěma ukazatelům doplňujeme porovnání délky sítě kolejové městské hromadné dopravy (metra a tramvají) jako celku a její hustoty (vyjádřené přepočtem na rozlohu a počet obyvatel).

Pro objektivnější pohled na délku sítě kolejové veřejné dopravy v jednotlivých městech je přiložena tabulka s dostupnými údaji délek sítě systémů typu S-Bahn, městské železnice. Snahou bylo získat údaje především z těch měst, kde je tento druh dopravy klíčovou součástí městského dopravního systému.

Délkou sítě metra a tramvají ve vztahu k rozloze mezi porovnávanými městy výrazně vyniká Milán a nic na tom nemění ani skutečnost, že nezanedbatelná část sítě se nachází v zázemí města. K tomu je třeba vzít v úvahu i relativně rozsáhlý systém regionální železnice a fakt, že Milán zaujímá 2. pozici i při přepočtu délky sítě metra a tramvají na počet obyvatel.

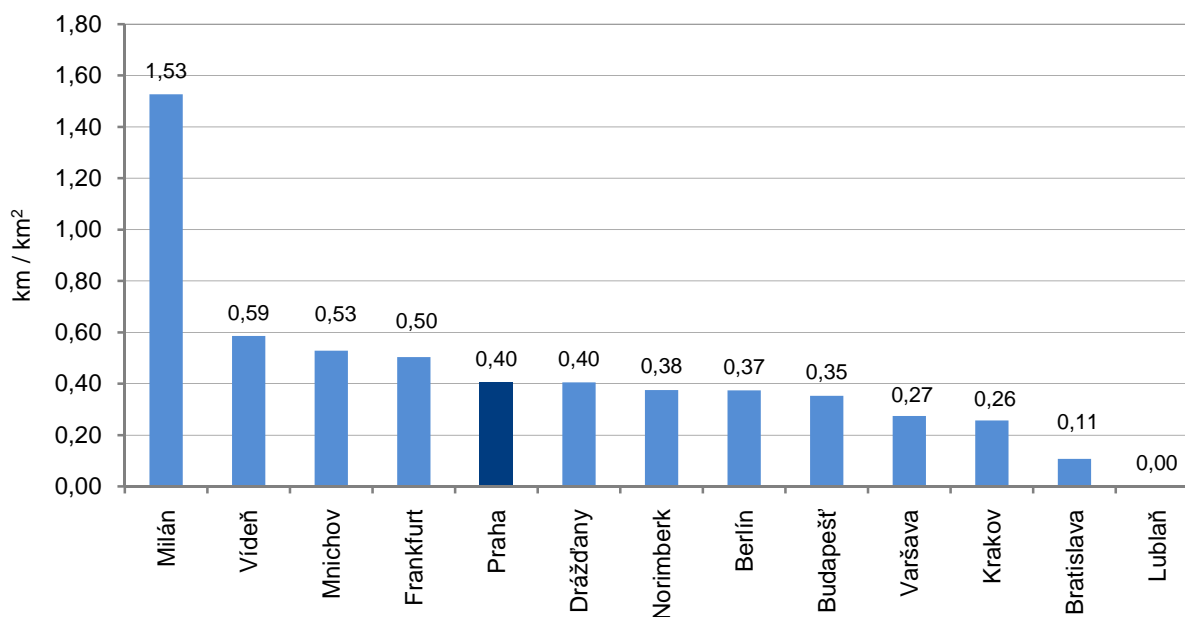
Délkou sítě ve vztahu k počtu obyvatel jsou na 1. místě Drážďany, přestože nemají metro, výsledek zajišťuje pouze síť tramvajových tratí.

Relativizací údajů se dojde logicky k podstatně horšímu (mírně podprůměrnému) výsledku největšího porovnávaného města – Berlína, kde je ovšem navíc v provozu rozsáhlý systém S-Bahn. Praha se pohybuje v mírném nadprůměru zhruba na úrovni Vídně, Mnichova, Frankfurtu a Norimberku, a to s velice vyváženými výsledky, přičemž lepší pozici (čtvrtou) zaujímá při přepočtu délek sítě na obyvatele. Mnichov má špičkovou síť metra (2. místo za mnohem větším Berlínem) a S-Bahn (1. místo), mírně horší celkové postavení z hlediska délky sítě kolejové dopravy je způsobeno relativně krátkou sítí tramvajových tratí.

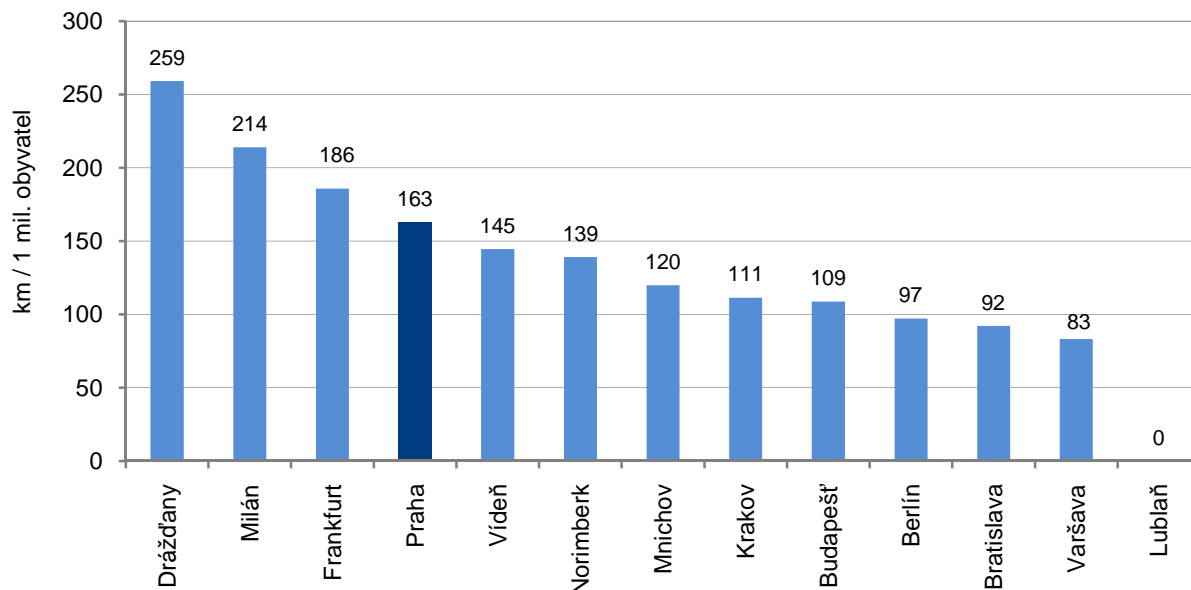
I po relativizaci údajů zůstaly zachovány podprůměrné výsledky Budapešti a Varšavy, ale také v případě Budapešti je třeba vzít v úvahu existenci železničního systému (HÉV). Postavení Budapešti nejvíce sráží relativně krátká síť metra, naopak síť tramvajových tratí je 4. nejdelší z porovnávaných měst. Relativizace údajů nepomohla k lepším než podprůměrným výsledkům menším městům – Krakovu a Bratislavě.

Lublaň nemá k dispozici kolejovou městskou hromadnou dopravu.

Délka sítě metra a tramvají v km na 1 km² v roce 2008



Délka sítě metra a tramvají v km na 1 mil. obyvatel v roce 2008



Zdroje dat:

Amt für Statistik Berlin-Brandenburg, ATM S. P. A., BKV Zrt., Comune di Milano, DPB, a. s., DP HMP, a. s., DVB AG, Główny Urząd Statystyczny, Hlavné mesto Bratislava, Landeshauptstadt Dresden, Mestna občina Ljubljana, Metro Warszawskie Sp. z o. o., MPK S. A., Statistische Amt der Landeshauptstadt München, Štatistický úrad SR, ÚDI Praha – od roku 2007 TSK HMP, Urząd Miasta Krakowa, Urząd Statystyczny w Krakowie, Urząd Statystyczny w Warszawie, VAG, VGF mbH, Wiener Linien GmbH
přepočet na rozlohu a obyvatele – STR URM

Poznámka:

V grafech jsou uvedeny hodnoty za r. 2008 s výjimkou Milána a Varšavy – r. 2007. Údaje u Budapešti zahrnují také MFAV (metro z r. 1896) a ozubnicovou dráhu. Údaje u Frankfurtu zahrnují také tratě metra mimo území města. Údaje u Milána zahrnují také tratě metra a tramvají mimo území města. Lublaň nemá metro ani tramvaje.

Délka sítě S-Bahn, městské železnice... ve vybraných městech v km

město	km	rok
Berlín	332	2008
Budapešť	103	2008
Drážďany	101	2008
Frankfurt	297	2009
Milán	267	2007
Mnichov	442	2009
Vídeň	106	2009

Zdroje dat:

Amt für Statistik Berlin-Brandenburg, BKV Zrt., Comune di Milano, DB – S-Bahn München, MVV, RMV, Schnellbahn Wien, VVO

Poznámka:

V Budapešti jde o systém HÉV. Údaje u Vídně vyjadřují délku sítě S-Bahn na území města (sítě vídeňské S-Bahn měří celkem 382 km), u ostatních měst údaje zahrnují celý systém, tj. i vně území města.

Počet přepravených osob MHD a jeho přepočítání na 1 obyvatele

Nejlepší výsledky z hlediska počtu přepravených osob MHD dosahují hlavní města post-socialistických zemí – Budapešť, Praha, Berlín (pouze částečně postsocialistické město a největší z porovnávaných měst) a Varšava. Následují města se špičkovým rozsahem sítě kolejové veřejné hromadné dopravy – Vídeň, Milán a Mnichov. V Budapešti došlo v období 2001–2008 k poklesu počtu cestujících, ke kterému může přispívat také stagnace v rozvoji sítě kolejové dopravy. Z výše uvedených měst ještě v Berlíně byl zaznamenán pokles, v ostatních městech došlo v uvedeném období k nárůstu počtu cestujících.

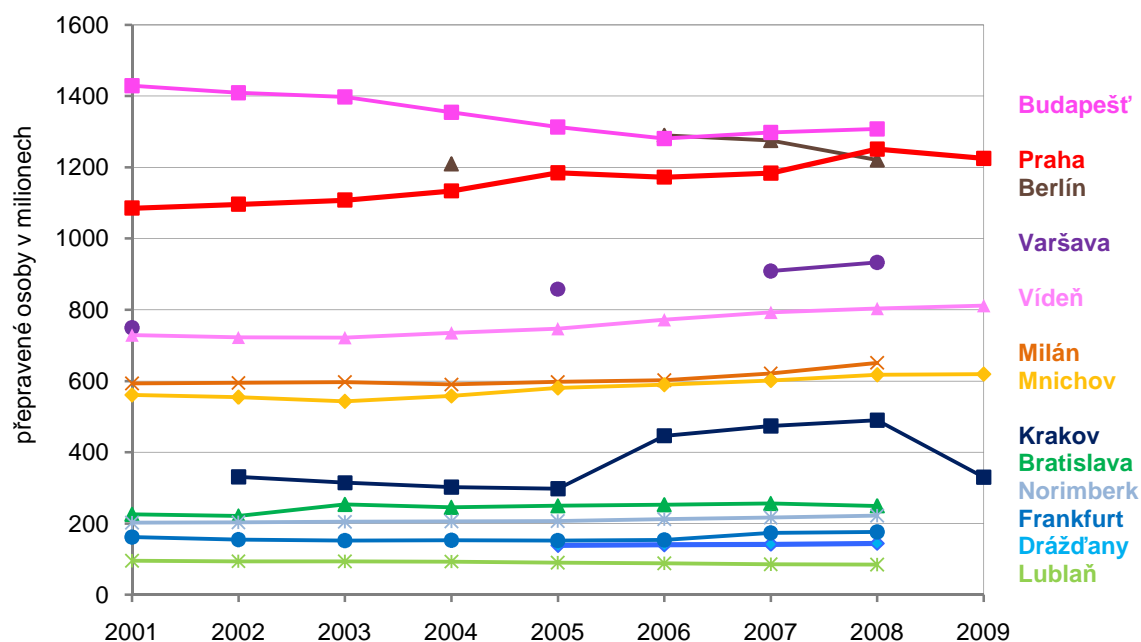
Podle výsledků se na konci pořadí nachází Lublaň, u které to s ohledem na absenci kolejové dopravy nepřekvapí. Ale také Drážďany s nejdelší sítí městské kolejové veřejné hromadné dopravy přepočítané na obyvatele a dvě další německá města s rozsáhlou sítí kolejové veřejné hromadné dopravy – Frankfurt a Norimberk.

Absolutní údaje byly ještě přepočítány na 1 obyvatele, aby byl vyloučen vliv rozdílné velikosti měst na jejich postavení. Ale ani tento přepočítání nepomohl Lublani a menším německým městům zlepšit postavení mezi ostatními městy. Relativizace údajů výrazně zhoršila postavení Berlína a mírně také Mnichova a rakouské Vídně, na druhou stranu významně zlepšila pořadí Bratislavy a Krakova, které doplnily na špičce Varšavu, Budapešť a Prahu. Praha se dostala po přepočtu na 1. místo s tak výrazným náskokem, že ani předpokládané nepřesnosti v kompatibilitě údajů nemohou zpochybnit její vynikající výsledek. Zvláště když do údaje za Prahu nejsou zahrnuti jiní dopravci než Dopravní podnik HMP, tj. nebyla zahrnuta železniční doprava a část autobusové dopravy v rámci Pražské integrované dopravy. Železniční doprava byla naopak započtena v případě Berlína (S-Bahn), Budapešti (HÉV), Norimberku, za Mnichov byl dostupný pouze údaj za celý dopravní svaz MVV. V případě Milána linky MHD přesahují výrazně do zázemí města, kde přímo obsluhují další obyvatele do přepočtu nezahrnuté.

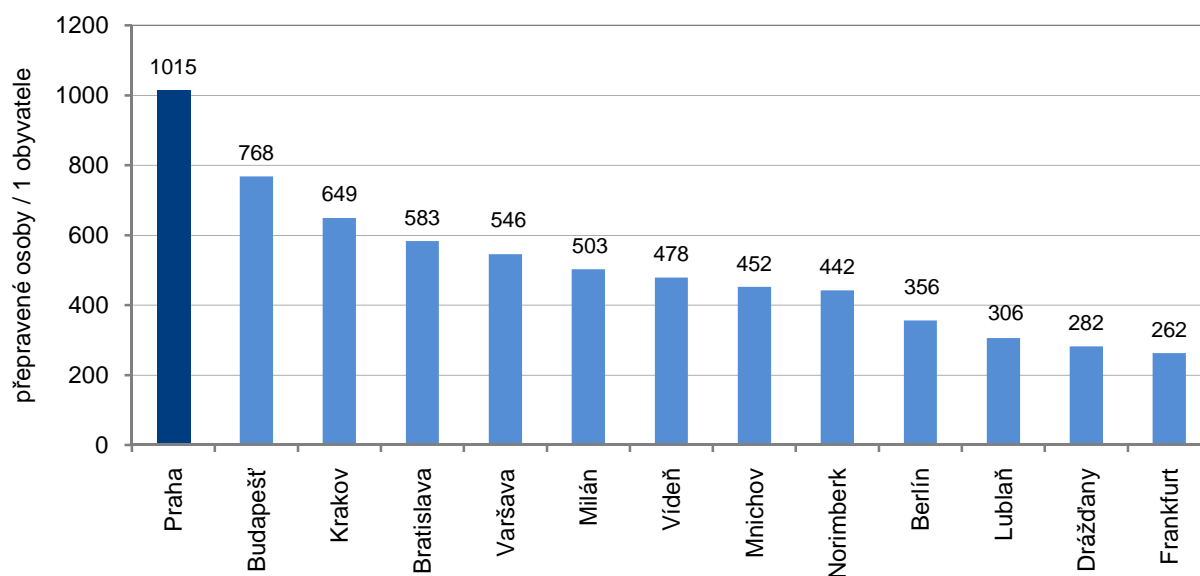
Počet přepravených osob MHD v mil. v letech 2001–2009

město	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Berlín	–	–	–	1210	–	1290	1275	1221	–
Bratislava	226	221	254	245	250	253	257	250	–
Budapešť	1429	1410	1398	1355	1314	1281	1298	1308	–
Drážďany	–	–	–	–	139	140	142	145	–
Frankfurt	162	155	152	153	152	154	174	176	–
Krakov	–	331	314	302	298	446	474	490	330
Lublaň	95	94	94	93	90	88	85	84	–
Milán	594	595	597	591	597	602	621	651	–
Mnichov	561	555	543	558	581	590	601	618	620
Norimberk	202	204	205	206	207	212	217	222	–
Praha	1085	1096	1108	1134	1185	1173	1184	1252	1225
Varšava	750	–	–	–	858	–	909	933	–
Vídeň	729	722	722	735	747	772	793	804	812

Počet přepravených osob MHD v mil. v letech 2001–2009



Počet přepravených osob MHD na 1 obyvatele v roce 2008



Zdroje dat:

Amt für Stadtforschung und Statistik für Nürnberg und Fürth, Amt für Statistik Berlin-Brandenburg, ATM S. P. A., BKV Zrt., Comune di Milano, DPB, a. s., DP HMP, a. s., DVB AG, KSH, Mestna občina Ljubljana, Stadt Frankfurt am Main, Stadt Wien, Statistische Amt der Landeshauptstadt München, Statistisches Landesamt Berlin, Statistický úrad SR, ÚDI Praha – od roku 2007 TSK HMP, Urząd Statystyczny w Warszawie, Urząd Miasta Krakowa, VGF mbH, Wiener Linien GmbH
přepočet na obyvatele – STR URM

Poznámka:

Údaje u Drážďan jsou pouze za DVB (nezahrnují S-Bahn). Údaje u Frankfurtu jsou pouze za VGF (celý rozsáhlý regionální dopravní svaz RMV s S-Bahn a autobusy v r. 2001 přepravil 622 mil. osob a 655 mil. osob v r. 2008). Údaje u Krakova jsou pouze za MPK; r. 2009 byl zjišťován podle nové metodiky MPK. Údaje u Prahy jsou pouze za DP HMP (systém PID – všichni dopravci vč. železnice – přepravil v r. 2008 na území Prahy 1 329 mil. osob a celkově na území Prahy i v okolním regionu 1 388 mil. osob). Údaje u Varšavy jsou přibližné hodnoty za MHD na území města a bez železnice; údaj za r. 2001 se nepodařilo získat, v tabulce je proto uveden údaj za r. 2000.

Automobilová doprava a bezpečnost silničního provozu

Pro charakteristiku stavu automobilové dopravy v jednotlivých městech byl jako ukazatel vybrán počet registrovaných motorových vozidel a z něj odvozený stupeň motorizace. Záměrně nebyl použit příbuzný ukazatel zahrnující pouze osobní vozidla, protože kategorizace vozidel se v jednotlivých zemích liší. Kromě údaje o velikosti vozového parku by bylo vhodné sledovat také vlastnosti automobilového provozu, překážkou ale byla nedostupnost vhodných a porovnatelných dat.

Shromážděné údaje přesto dostatečně potvrzují, že ve městech postsocialistických zemí v čele s Prahou pokračuje rozmach automobilové dopravy, který působí již téměř 20 let velké problémy.

Bezpečnost silničního provozu charakterizuje počet usmrcených osob při dopravních nehodách. Přestože metodika sledování tohoto ukazatele není pro všechna města dokonale srovnatelná, umožnil vyhnout se ještě výraznějším metodickým odchylkám u jiných potenciálních ukazatelů, například v evidenci počtu dopravních nehod v jednotlivých zemích.

Pozitivní údaje byly zjištěny za německá města a Vídeň, ke kterým se v posledních letech přiblížila také Praha. Negativní výsledky byly zjištěny v polských městech, Budapešti, Miláně, Lublani a Bratislavě.

Tento výsledek lze vysvětlit následujícím způsobem. Německá města a Vídeň, kde byly pro zvládnutí automobilismu již před rokem 1989 budovány kapacitní hlavní komunikační sítě a přijímána další opatření, nyní v období relativní stagnace počtu automobilů zvládají automobilismus lépe než města postsocialistických zemí, kde dochází k jeho rozmachu teprve po roce 1989, zato velmi dynamickému. Zvládání automobilismu je tak ve městech postsocialistických zemí v současné době obtížnější než ve městech bývalých „západních“ zemí, infrastruktura a vhodná opatření se teprve postupně realizují a také všichni účastníci silničního provozu se postupně přizpůsobují intenzivnějšímu provozu na ulicích. Na příkladu Berlína, Drážďan a v protikladu Milána je ale zřejmé, že podstatný vliv má také mentalita občanů v jednotlivých zemích, především disciplinovanost.

Počet registrovaných motorových vozidel a stupeň motorizace

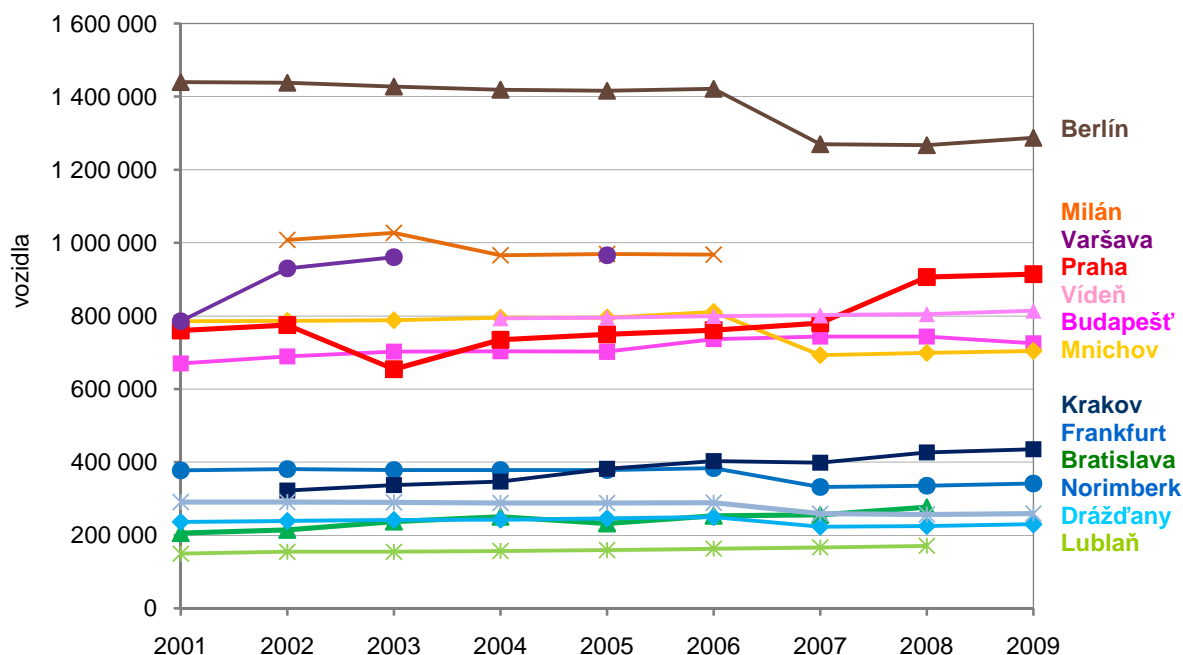
Jde o ukazatel, který je možné relativně nejlépe porovnávat, přesto jsou v jednotlivých městech a také v průběhu času rozdíly v metodice evidence. Například v přístupu k registrovaným motorovým vozidlům sídlících firem, čímž u německých měst došlo mezi roky 2006 a 2007 ke skokovému poklesu. V analýze trendů bylo snahou tento skok ovlivněný metodikou zanedbat.

Přes uvedené nepřesnosti je ve městech postsocialistických zemí stále základním trendem růst počtu registrovaných motorových vozidel, a to včetně „východoněmeckých“ Drážďan. Růst v Praze zhruba o 20 % patřil k relativně dynamickým (Budapešť 8 %, Drážďany 6 %, Lublaň 15 %), největší nárůst zaznamenaly Krakov a Bratislava – obě města zhruba o 35 %.

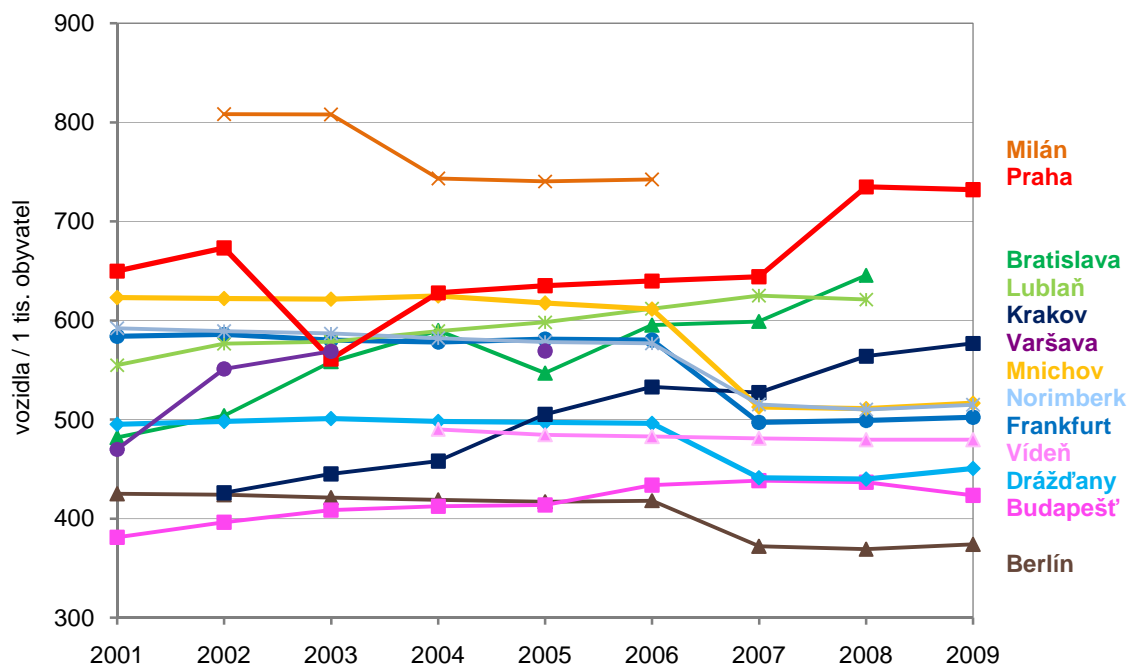
Města bývalých „západních“ zemí zaznamenávají v posledních letech stagnaci, nebo jen nepatrný růst (zhruba do 3 %), částečně postsocialistický Berlín, Milán a Norimberk dokonce pokles.

Ve stupni motorizace (počtu registrovaných motorových vozidel na 1 tis. obyvatel) se do čela k Milánu, za který je nejnovější dostupný údaj 742 z roku 2006, posunula Praha (732 v r. 2009), Bratislava (645 v r. 2008) a Lublaň (621 v r. 2008), které tak přesáhly úroveň Vídně a všech německých měst, a to i před skokovým poklesem mezi roky 2006 a 2007 ovlivněným metodikou. Nejnižší stupeň motorizace z porovnávaných měst vykazují Berlín (374 v r. 2009) a Budapešť (423 v r. 2009).

Počet registrovaných motorových vozidel v letech 2001–2009



Stupeň motorizace (počet registrovaných motorových vozidel na 1 tis. obyvatel) v letech 2001–2009



Zdroje dat:

Amt für Stadtforschung und Statistik für Nürnberg und Fürth, Amt für Statistik Berlin-Brandenburg, Istat, KSH, Landeshauptstadt Dresden, Mestna občina Ljubljana, Stadt Wien, Stadt Frankfurt am Main, Statistisches Landesamt des Freistaates Sachsen, Statistische Ämter des Bundes und der Länder, Statistik Austria, Štatistický úrad SR, ÚDI Praha – od roku 2007 TSK HMP, Urząd Miasta Krakowa, Urząd Statystyczny w Warszawie
případný přepočten na obyvatele – STR URM

Poznámka:

Údaje u Berlína, Drážďan, Frankfurtu, Mnichova a Norimberku jsou k 1. 1. následujícího roku. Skokový pokles hodnot Berlína, Drážďan, Frankfurtu, Mnichova a Norimberku mezi r. 2006 a 2007 byl způsoben změnou způsobu zpracování evidence. Skokový pokles hodnot Milána mezi r. 2003 a 2004 byl způsoben změnou způsobu zpracování evidence. U Prahy byl od října 2003 do března 2008 uplatňován odlišný způsob zpracování evidence vykazující o cca 130 000 nižší hodnoty.

Počet usmrcených osob při dopravních nehodách a jeho přepočtení na 1 mil. obyvatel

Smutné první místo zaujímá Varšava. V absolutním počtu usmrcených osob ji následují Budapešť a Milán. Z uvedených měst jen Budapešť vykazovala v posledních letech pozitivní klesající trend (cca 20 %).

Praha se pohybuje zhruba uprostřed, a to s výrazným pozitivním poklesem cca 40 %. Uvedeného poklesu bylo ale dosaženo do roku 2006 a od té doby v Praze počet usmrcených osob při dopravních nehodách zase mírně stoupá. I přes značné výkyvy během sledovaného období lze z údajů vyčíst pozitivní klesající trend u Bratislavy, Drážďan a Mnichova.

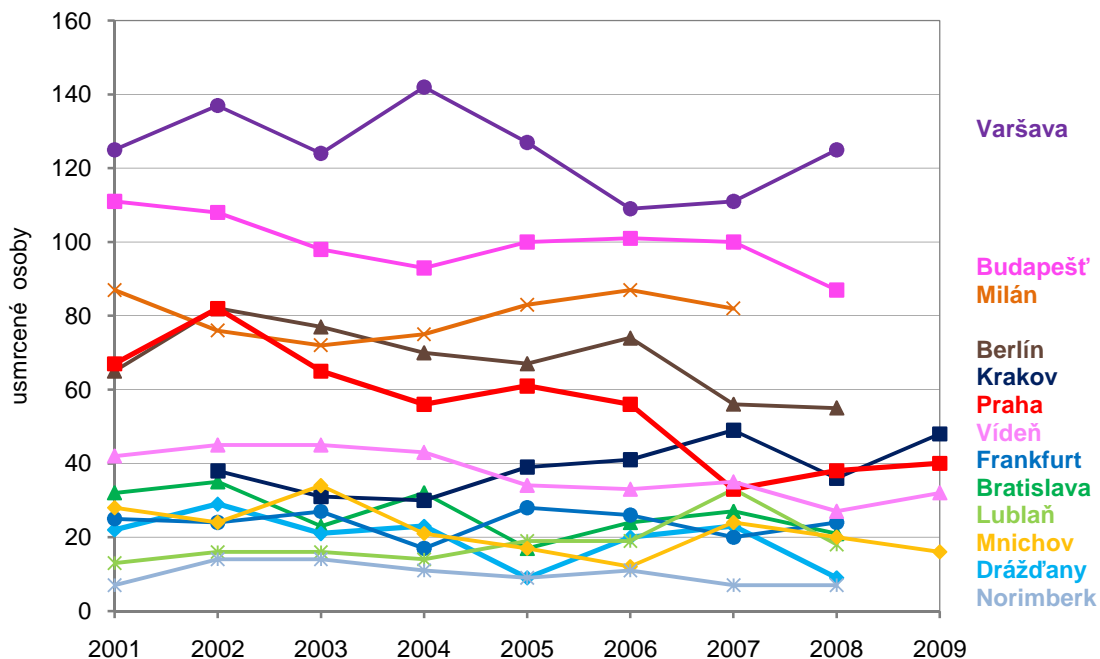
Při přepočtu ukazatele na počet obyvatel pak právě Mnichov patří společně s Norimberkem, Berlínem, Drážďany a Vídní mezi nejlepší z porovnávaných měst. Za nimi následuje s určitým odstupem Praha a Frankfurt, s dalším odstupem Bratislava a Budapešť, dále pak Milán, Krakov (na základě roku 2009) a Lublaň a nejhorší výsledky i po relativizaci údajů vykazuje Varšava. Pozitivní výsledky dosahují především německá města a Vídeň a k nim lze přiřadit také Prahu. Naopak podprůměrné jsou výsledky obou polských měst, Lublaně, Milána, Budapešti a Bratislavy.

Přestože jde v oblasti bezpečnosti silničního provozu o ukazatel, který lze nejlépe porovnávat, nepřesnosti v kompatibilitě údajů mohou být způsobeny rozdílnou dobou po nehodě, po kterou jsou úmrtí sledována. Také například rozdílná délka nebo podíl tranzitních komunikací na území měst může mít vliv na hodnoty ukazatele.

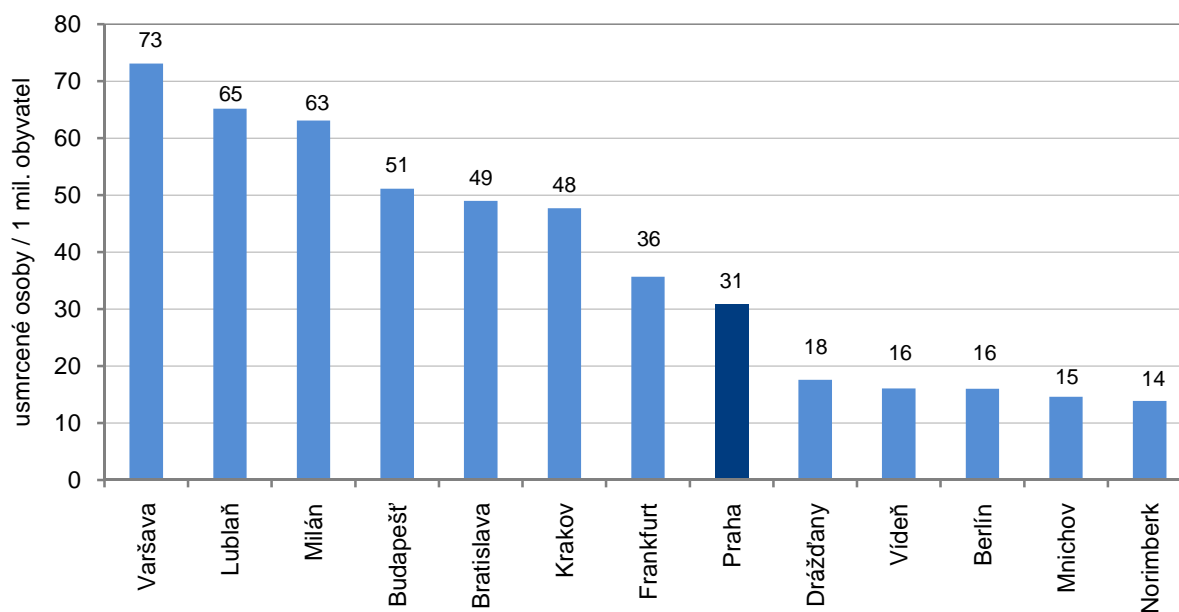
Počet usmrcených osob při dopravních nehodách v letech 2001–2009

město	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Berlín	65	82	77	70	67	74	56	55	–
Bratislava	32	35	23	32	17	24	27	21	–
Budapešť	111	108	98	93	100	101	100	87	–
Drážďany	22	29	21	23	9	20	23	9	–
Frankfurt	25	24	27	17	28	26	20	24	–
Krakov	–	38	31	30	39	41	49	36	48
Lublaň	13	16	16	14	19	19	33	18	–
Milán	87	76	72	75	83	87	82	–	–
Mnichov	28	24	34	21	17	12	24	20	16
Norimberk	7	14	14	11	9	11	7	7	–
Praha	67	82	65	56	61	56	33	38	40
Varšava	125	137	124	142	127	109	111	125	–
Vídeň	42	45	45	43	34	33	35	27	32

Počet usmrcených osob při dopravních nehodách v letech 2001–2009



Počet usmrcených osob při dopravních nehodách na 1 mil. obyvatel v roce 2008



Zdroje dat:

Amt für Stadtforschung und Statistik für Nürnberg und Fürth, Amt für Statistik Berlin-Brandenburg, Comune di Milano, KSH, Landeshauptstadt Dresden, Mestna občina Ljubljana, Stadt Frankfurt am Main, Stadt Wien, Statistische Amt der Landeshauptstadt München, Statistisches Landesamt des Freistaates Sachsen, Statistische Ämter des Bundes und der Länder, Štatistický úrad SR, ÚDI Praha – od roku 2007 TSK HMP, Urząd Statystyczny w Krakowie, Urząd Statystyczny w Warszawie
 přepočet na obyvatele – STR URM

Poznámka:

U Milána se nepodařilo získat údaj za r. 2008 a ve sloupcovém grafu je uveden údaj za r. 2007.

Letecká doprava

Základním trendem letecké dopravy do roku 2007, u některých měst až do roku 2008, byl růst počtu přepravených cestujících. Údaje za 9 měst za rok 2009 pak potvrzují úbytek počtu cestujících v důsledku globální hospodářské krize. Výrazný byl meziroční úbytek cestujících především v menších hlavních městech – na bratislavském letišti zhruba o 23 % mezi roky 2008–2009 a na letišti v Lublani zhruba o 14 %. Ale také ve Varšavě (12 %), Praze, Vídni a Krakově (všechna tři města zhruba 8 %) a v Mnichově (5 %). Relativně malý úbytek leteckých cestujících byl zjištěn ve Frankfurtu a Budapešti (obě města zhruba 6 %), přestože započal již v roce 2007.

Dále se potvrdilo, že v letecké dopravě není ještě ani po 20 letech zcela eliminováno zaostávání měst postsocialistických zemí způsobené několika desetiletími za „železnou oponou“.

Počet cestujících využívajících nejbližší letiště a jeho přepočet na 1 obyvatele

Bezkonkurenčně nejvyšší hodnoty počtu leteckých cestujících dosahuje Frankfurt, které ještě více vyniknou relativizací údajů, tj. přepočtem na počet obyvatel. Se značným odstupem následují Mnichov a Milán. Dobré postavení obou měst z tohoto hlediska neovlivní ani relativizace údajů.

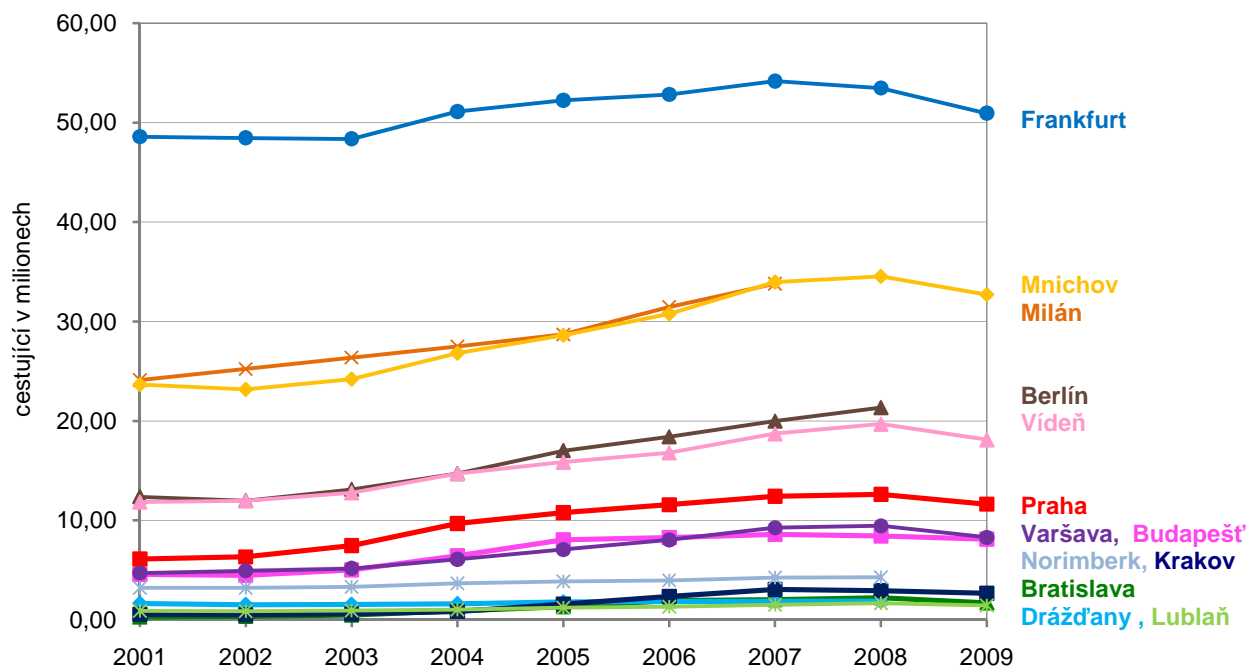
V absolutním počtu leteckých cestujících následují za uvedenými třemi městy s dalším odstupem Berlín a Vídeň, za nimi pak s dalším odstupem Praha. Projevuje se tady vliv „železné opony“, jaký měla na rozvoj letecké dopravy v bývalých „východních“ zemích. V podstatě lze pořadí za prvním a zároveň jedinečným Frankfurtem charakterizovat tak, že za milionovými městy bývalých „západních“ zemí (se slabším postavením částečně postsocialistického Berlína) s odstupem následují milionová hlavní města postsocialistických zemí (Praha, Varšava a Budapešť). V závěru pořadí jsou menší města.

Při přepočtu na počet obyvatel se na nadprůměrné pozice posunou Praha a Norimberk, přičemž Praha na pátém místě se přibližuje úrovni čtvrté Vídně. Naopak Berlín, který čelí v rámci Německa konkurenci tradičně významnějších leteckých terminálů ve Frankfurtu a Mnichově, se relativizací údajů posune mezi podprůměrná města – Lublaň, Varšavu, Bratislavu a Budapešť – mezi kterými jsou zanedbatelné rozdíly. Nejhorší postavení mezi porovnávanými městy pak zauímají města Krakov a Drážďany, která nejsou hlavními městy a zároveň se dříve nacházela ve východním bloku.

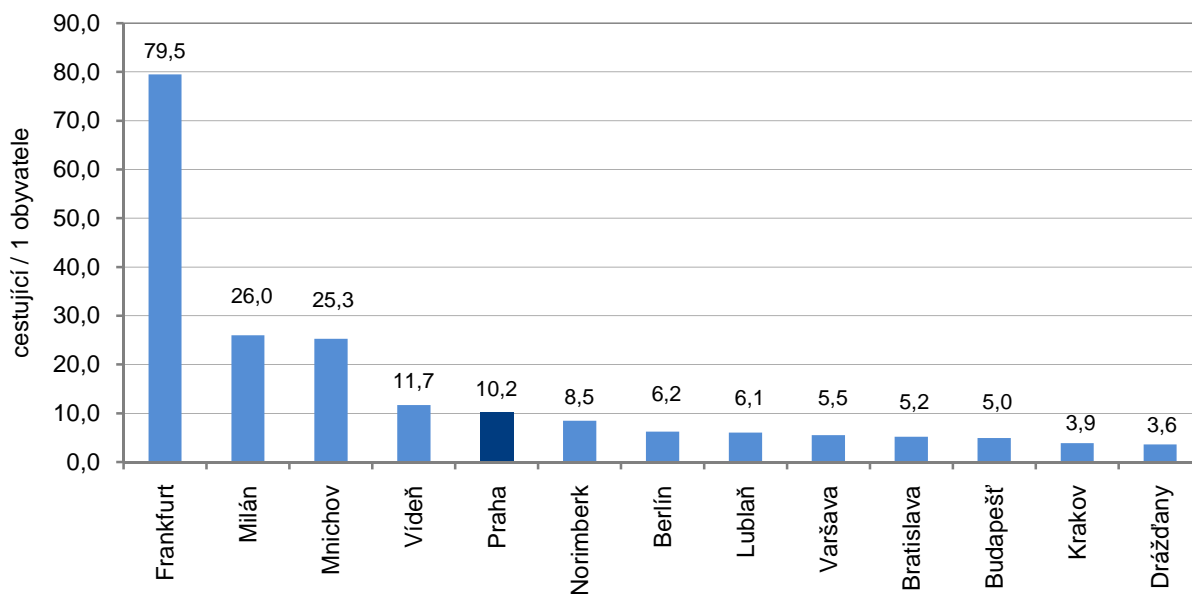
Počet cestujících využívajících nejbližší letiště v mil. v letech 2001–2009

město	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Berlín	12,39	11,99	13,12	14,71	17,02	18,41	19,99	21,35	–
Bratislava	0,29	0,37	0,48	0,89	1,33	1,94	2,02	2,22	1,71
Budapešť	4,59	4,48	5,02	6,46	8,06	8,27	8,60	8,43	8,10
Drážďany	1,65	1,52	1,56	1,63	1,79	1,84	1,85	1,86	–
Frankfurt	48,57	48,46	48,36	51,11	52,23	52,82	54,17	53,47	50,94
Krakov	0,55	0,50	0,59	0,84	1,59	2,37	3,07	2,92	2,68
Lublaň	0,89	0,87	0,93	1,05	1,22	1,33	1,52	1,67	1,43
Milán	24,11	25,22	26,38	27,50	28,71	31,47	33,81	–	–
Mnichov	23,65	23,16	24,19	26,81	28,62	30,76	33,96	34,53	32,68
Norimberk	3,20	3,21	3,30	3,65	3,85	3,97	4,24	4,27	–
Praha	6,10	6,31	7,46	9,70	10,78	11,58	12,44	12,63	11,64
Varšava	4,71	4,94	5,17	6,09	7,07	8,03	9,27	9,45	8,30
Vídeň	11,85	11,97	12,78	14,71	15,86	16,81	18,72	19,69	18,11

Počet cestujících využívajících nejbližší letiště v mil. v letech 2001–2009



Počet cestujících využívajících nejbližší letiště na 1 obyvatele v roce 2008



Zdroje dat:

A-Z World Airports, Aerodrom Jože Pučnik Ljubljana, Airport Krakow – Balice, Amt für Stadtforschung und Statistik für Nürnberg und Fürth, Amt für Statistik Berlin-Brandenburg, Budapest Ferihegy International, Comune di Milano, Dresden International, Eurostat, Flughafen Wien (Vienna International Airport), Frankfurt Airport, KSH, Landeshauptstadt Dresden, Letisko M. R. Štefánika Airport Bratislava, a. s., Mestna občina Ljubljana, Stadt Frankfurt am Main, Stadt Wien, Statistische Amt der Landeshauptstadt München, Statistisches Landesamt Berlin, ÚDI Praha – od roku 2007 TSK HMP, Urząd Statystyczny w Krakowie, Urząd Statystyczny w Warszawie
přepočten na obyvatele – STR URM

Poznámka:

Údaje za Berlín zahrnují 3 letiště, za Milán pak 2 letiště. U Milána se nepodařilo získat údaj za r. 2008, ve sloupcovém grafu je proto uveden údaj za r. 2007.

TECHNICKÁ INFRASTRUKTURA

Technická infrastruktura prezentuje základní ukazatele z oblasti vodního hospodářství v prostředí města. Zásobování pitnou vodou je ve velkých městech zajišťováno z veřejného vodovodu, odkanalizování pomocí veřejné kanalizační sítě. Zvolené ukazatele vykazují množství upravené vody prodané za rok, denní spotřebu pitné vody na obyvatele celkem a v domácnostech. Na tyto údaje úzce navazují i údaje o množství odpadní vody, kterou je nutné vypustit do kanalizace a vyčistit. Z této oblasti byly vybrány dostupné údaje o délce veřejné kanalizace.

Statistiky většinou uvádějí podíly počtu obyvatel bydlících v domech zásobovaných vodou a odkanalizovaných na celkovém počtu obyvatel. Vzhledem k tomu, že porovnávaná evropská města jsou vybavena sítěmi pro téměř 100 % spotřebitelů vody a producentů odpadní vody, není tento ukazatel navržen. U většiny sledovaných měst se nepodařilo zjistit údaj o ztrátách upravené vody během dopravy ke spotřebitelům, který by vypovídal o kvalitě vodovodních řadů.

Nepodařilo se porovnat data z oboru energetiky, která by rovněž patřila do oblasti technické infrastruktury. Statistiky většinou neobsahují údaje o spotřebě energií (elektrické energie, plynu, tepla) v jednotlivých městech. Dodavatelé těchto komodit zásobují území celky, které zpravidla nejsou totožné s územím města.

Sledovaná města mají srovnatelnou úroveň technické infrastruktury v zásobování vodou a odkanalizování. To lze předpokládat i o technických systémech zásobování energiemi. Jak bylo uvedeno, téměř všechna zastavěná území měst jsou plně vybavena vodovodní sítí a kanalizací. Spotřeba vody (tedy i objem odpadní vody) je ve všech městech obdobná (výjimkou je pouze Milán) a postupně klesá. Z dostupných údajů není možné hodnotit kvalitu inženýrských sítí. Vzhledem ke specifikům jednotlivých měst (odlišný vývoj systému sítí, terén, sociokulturní prostředí apod.) a možným metodickým odlišnostem výpočtu, nelze provést hlubší analýzu dat.

Voda pro veřejnou potřebu z vodovodu za rok (v mil. m³)

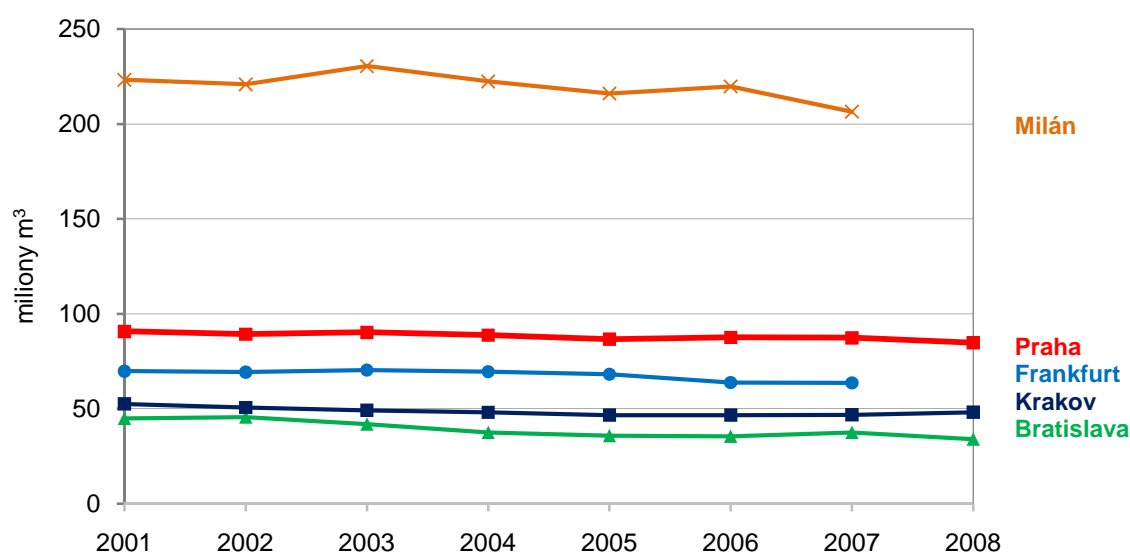
Voda pro veřejnou potřebu je získávána z podzemních nebo povrchových přírodních zdrojů. Po úpravě na pitnou vodu je rozváděna veřejnými vodovodními řadami do míst spotřeby. Ukazatel je definován jako celkové množství fakturované (tj. prodané) pitné vody ve městě v milionech m³ v daném roce. V údajích nejsou zahrnuty ztráty upravené vody během dopravy ke spotřebitelům.

Ve všech sledovaných městech dochází k poklesu prodeje upravené vody. Od roku 2001 do roku 2007 činí pokles v Bratislavě a Varšavě přes 15 %, v Budapešti a Krakově přes 10 %, v německých městech, Lublani a Miláně okolo 8 % a v Praze pouze 4 %. Pro Vídeň, Drážďany a pro porovnání měst v roce 2008 a v dalších letech chybí porovnatelné údaje.

V roce 2008 Praha vykazuje skokový pokles spotřeby fakturované vody o další 3 % a celkově tak jde v období 2001–2008 o téměř 7% snížení.

Podrobnější analýzu vývoje spotřeby vody v Praze a ve vybraných městech bude možné vypracovat až po získání delší řady údajů.

Vývoj spotřeby pitné vody v milionech m³ ve vybraných městech v letech 2001–2008



Zdroje dat:

Amt für Stadtforschung und Statistik für Nürnberg und Fürth, Amt für Statistik Berlin-Brandenburg, Comune di Milano, ČSÚ, Eurostat, Główny Urząd Statystyczny, KSH, Mestna občina Ljubljana, PVK, a. s., Statistische Ämter des Bundes und der Länder, Stadt Frankfurt am Main, Stadt Nürnberg, Štatistický úrad SR, Urząd Statystyczny w Krakowie, Urząd Statystyczny w Warszawie

Poznámka:

V grafu jsou uvedena města, které reprezentují skupiny měst podle výše poklesu prodeje vody ve sledovaném období – viz text výše. U Vídně a Drážďan se nepodařilo získat relevantní údaje.

Denní spotřeba fakturované vody z veřejných vodovodů na 1 obyvatele (v l)

Ukazatel prezentuje celkovou spotřebu vyfakturované pitné vody ve sledovaném městě za den přepočítanou na obyvatele.

Zjištěné údaje potvrzují trvale klesající trend ve spotřebě pitné vody. Například v roce 2007, kdy jsou dostupné hodnoty za všechna sledovaná města, byla nejnižší denní spotřeba zjištěna v Berlíně a Norimberku (okolo 150 l). Nejvyšší průměrnou spotřebu (více než dvojnásobnou oproti ostatním sledovaným městům) vykazuje Milán (přes 400 l).

Praha se po celé období 2001–2007 řadí k městům dosahujícím průměrnou denní spotřebu vody přes 200 l na obyvatele. V roce 2008 pak hodnota klesla na cca 190 l na osobu za den.

Celková denní spotřeba fakturované vody z veřejných vodovodů v l na obyvatele v letech 2001–2008

město	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Berlín	172,9	171,0	176,2	166,8	163,7	166,0	157,4	–
Bratislava	288,0	293,3	269,4	241,8	230,6	228,4	241,6	218,4
Budapešť	253,2	261,6	261,5	258,4	250,1	234,3	232,0	–
Drážďany	156,5	–	–	156,5	–	–	179,5	–
Frankfurt	191,2	189,8	192,8	190,6	186,7	174,9	174,4	–
Krakov	190,1	183,1	178,0	174,1	168,9	169,3	169,7	174,8
Lublaň	236,3	228,0	224,3	225,3	223,6	220,7	221,3	214,9
Milán	488,0	485,3	496,6	469,0	452,3	461,9	435,3	–
Mnichov	214,1	–	–	208,1	–	–	182,6	–
Norimberk	176,3	171,9	–	169,1	174,1	167,2	157,4	156,9
Praha	213,6	211,2	212,9	208,9	203,0	204,5	200,8	189,8
Varšava	223,7	215,0	207,5	198,8	193,9	190,6	183,8	180,0
Vídeň	229,0	–	–	–	–	218,9	218,2	215,8

Zdroje dat:

Amt für Stadtforschung und Statistik für Nürnberg und Fürth, Amt für Statistik Berlin-Brandenburg, Comune di Milano, ČSÚ, Eurostat, Główny Urząd Statystyczny, KSH, Landeshauptstadt Dresden, Mestna občina Ljubljana, Stadt Frankfurt am Main, Stadt Nürnberg, Statistisches Landesamt des Freistaates Sachsen, Statistische Ämter des Bundes und der Länder, Statistik Austria, Štatistický úrad SR, Urząd Statystyczny w Krakowie, Urząd Statystyczny w Warszawie
případný přepočet na l/os./den – STR URM

Poznámka:

V tabulce jsou uvedeny dostupné údaje z let 2001–2008. Zjištěné hodnoty byly v případě potřeby přepočteny na l, osobu a den.

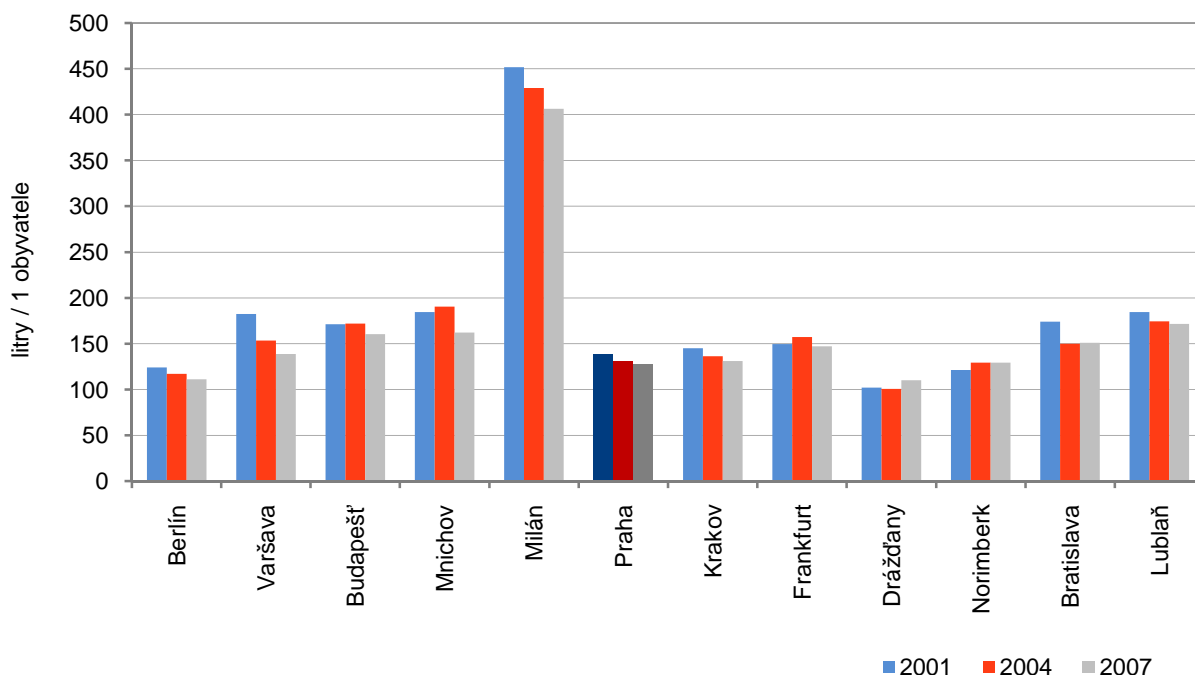
Denní spotřeba vody v domácnostech na 1 obyvatele (v l)

Ukazatel prezentuje denní spotřebu pitné vody z veřejných vodovodů fakturované domácnostem přepočtenou na obyvatele.

Získané hodnoty naznačují pokles spotřeby pitné vody ve všech sledovaných městech. Nejnižší hodnota byla zjištěna v roce 2007 v Drážďanech a Berlíně (okolo 110 l). Nejvyšší průměrnou spotřebu (opět více než dvojnásobnou oproti ostatním sledovaným městům) vykazuje Milán.

Praha se po celé sledované období 2001–2008 řadí k městům dosahujícím průměrnou denní spotřebu pitné vody okolo 130 l na obyvatele.

Denní spotřeba pitné vody v domácnostech v l na obyvatele v letech 2001, 2004 a 2007



Zdroje dat:

Amt für Stadtforschung und Statistik für Nürnberg und Fürth, Amt für Statistik Berlin-Brandenburg, Comune di Milano, ČSÚ, Główny Urząd Statystyczny, KSH, Landeshauptstadt Dresden, Mestna občina Ljubljana, PVK, a. s., Statistische Ämter des Bundes und der Länder, Stadt Frankfurt am Main, Statistisches Landesamt des Freistaates Sachsen, Stadt Nürnberg, Štatistický úrad SR, Urząd Statystyczny w Krakowie, Urząd Statystyczny w Warszawie
případný přepočet na l/os./den – STR URM

Poznámka:

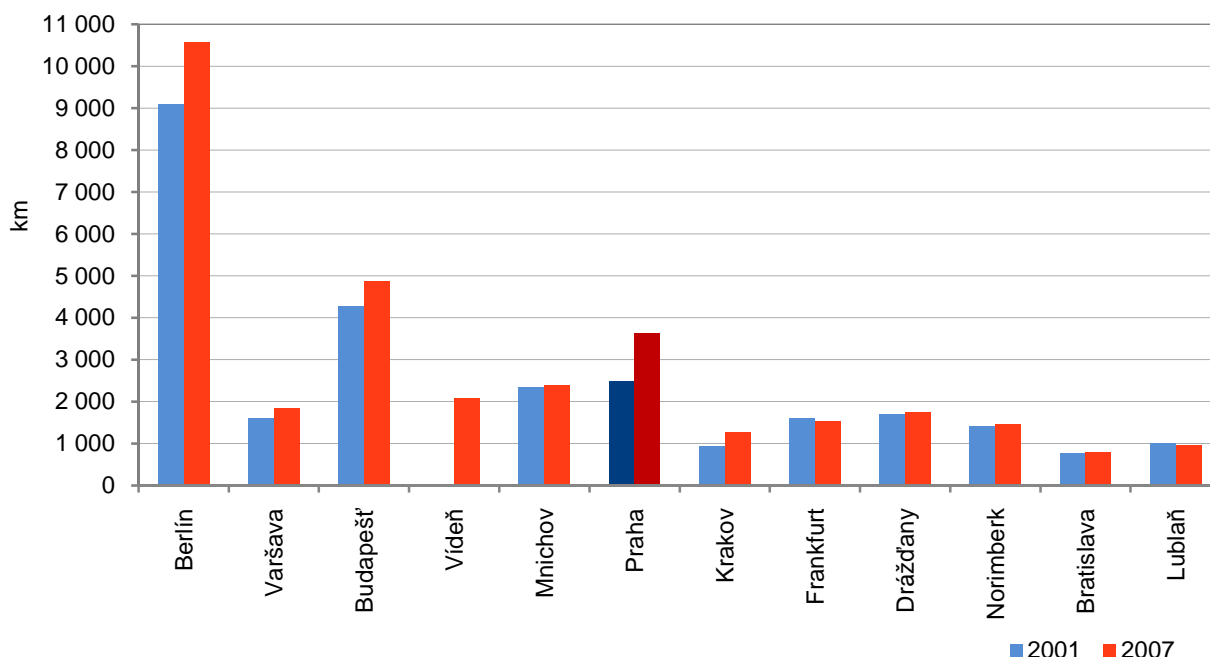
V grafu jsou uvedeny hodnoty z 12 měst v letech 2001, 2004 a 2007 s výjimkou Varšavy – r. 2000, 2004 a 2007. U Vídně se nepodařilo získat relevantní údaje, proto není zahrnuta do hodnocení. Zjištěné hodnoty byly v případě potřeby přepočteny na l, osobu a den. Města jsou seřazena sestupně podle počtu obyvatel.

Délka veřejné kanalizační sítě (v km)

Největší přírůstek délky kanalizace v letech 2001–2007 vykazuje Vídeň (1 471 km), následuje Praha s 1 128 km. V dalších sledovaných městech vzrostla délka kanalizační sítě méně. Ve Frankfurtu a Lublani je uváděn pokles délky v řádu desítek kilometrů.

Výstavba nových kanalizačních řadů podmiňuje navazující výstavbu objektů a dokládá příznivý rozvoj Prahy v porovnání s dalšími sledovanými městy. Počet obyvatel porovnávaných měst, která všechna uvádějí téměř sto procentní odkanalizování jejich bytů, není významným faktorem ovlivňujícím délku kanalizace. To je patrné z následujícího grafu, ve kterém jsou města seřazena podle počtu obyvatel.

Délka veřejné kanalizační sítě v km v letech 2001 a 2007



Zdroje dat:

Amt für Stadtforschung und Statistik für Nürnberg und Fürth, Amt für Statistik Berlin-Brandenburg, ČSÚ, Główny Urząd Statystyczny, KSH, Landeshauptstadt Dresden, Mestna občina Ljubljana, PVK, a. s., Stadt Frankfurt am Main, Stadt Nürnberg, Statistisches Landesamt des Freistaates Sachsen, Statistische Ämter des Bundes und der Länder, Statistik Austria, Štatistický úrad SR, Urząd Statystyczny w Krakowie, Urząd Statystyczny w Warszawie

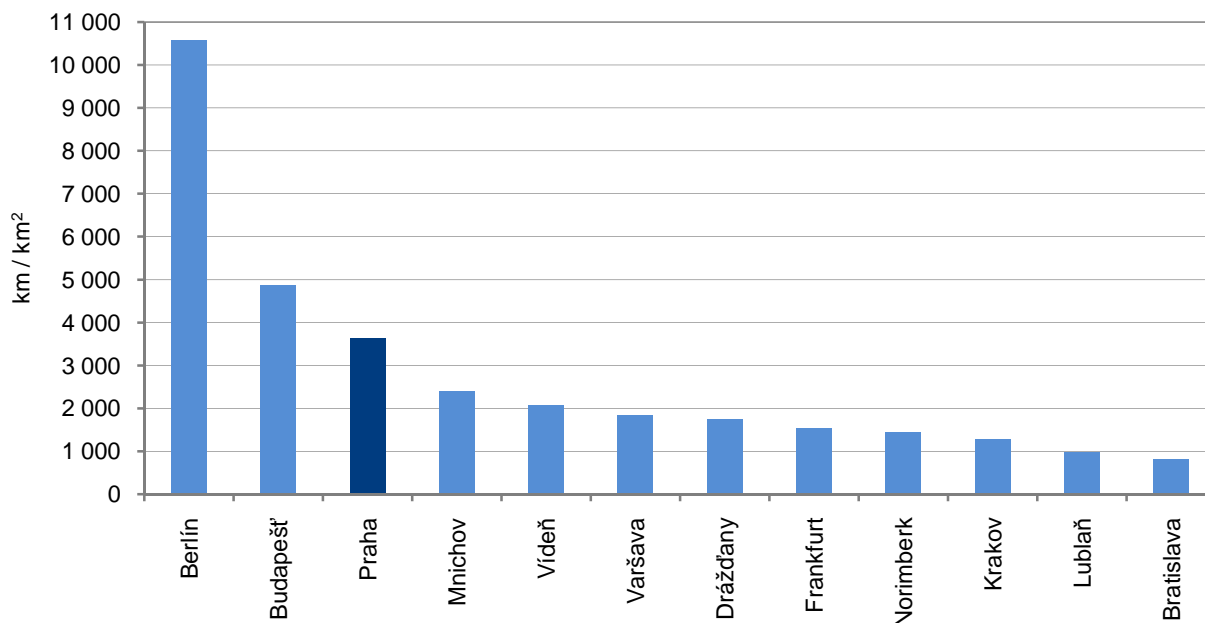
Poznámka:

V grafu jsou uvedeny hodnoty z 12 měst v letech 2001 a 2007 s výjimkou Krakova – r. 2000 a 2008. Pro Milán se nepodařilo zjistit relevantní údaje, proto není zahrnut do hodnocení. U různých zdrojů není zaručena shodná metodika získávání dat, rozdíly mohou být například v druhu započítané veřejné kanalizace (jednotná, splašková, dešťová). Města jsou seřazena sestupně podle počtu obyvatel.

Délka veřejné kanalizační sítě na 1 km² (v km)

Délka veřejné kanalizace přepočítaná na km² je závislá zejména na geomorfologii území, druhu a hustotě zástavby ve městě. Potřebná délka kanalizace tedy souvisí s hustotou uliční sítě. Vliv má i zastavěnost území činžovními, panelovými nebo rodinnými řadovými či vilovými domy, veřejnými budovami, objekty sloužícími průmyslu nebo obchodu atd. Postavení Prahy je patrné z následujícího grafu, kterým je dokumentována délka kanalizace na km² při téměř stoprocentním odkanalizování zástavby ve sledovaných městech.

Délka veřejné kanalizační sítě v km na 1 km² v roce 2007



Zdroje dat:

Amt für Stadtforschung und Statistik für Nürnberg und Fürth, Amt für Statistik Berlin-Brandenburg, ČSÚ, Główny Urząd Statystyczny, KSH, Landeshauptstadt Dresden, Mestna občina Ljubljana, PVK, a. s., Stadt Frankfurt am Main, Stadt Nürnberg, Statistisches Landesamt des Freistaates Sachsen, Statistische Ämter des Bundes und der Länder, Statistik Austria, Štatistický úrad SR, Urząd Statystyczny w Krakowie, Urząd Statystyczny w Warszawie
přepočet na rozlohu – STR URM

Poznámka:

V grafu jsou uvedeny hodnoty z 12 měst v r. 2007 s výjimkou Krakova – r. 2008. U Milána se nepodařilo získat porovnatelné údaje, proto není zahrnut do hodnocení. U různých zdrojů není zaručena shodná metodika získávání dat, rozdíly mohou být například v druhu započítané veřejné kanalizace (jednotná, splašková, dešťová).

OVZDUŠÍ

Tematická oblast ovzduší se soustřeďuje na porovnání ročních koncentrací tří znečišťujících látek – oxidu dusičitého (NO_2), suspendovaných částic PM_{10} a přízemního ozonu (O_3) – ve 13 sledovaných evropských městech. Tyto polutanty jsou v současné době jedny z nejdůležitějších sledovaných znečišťujících látek ve venkovním ovzduší měst. Jejich vyšší koncentrace mají negativní vliv na zdraví obyvatel i na živé složky (rostliny, živočichy) životního prostředí.

Při výběru ukazatelů znečištění ovzduší, jejichž hodnoty mohly být teoreticky mezi sledovanými městy porovnávány, hrála důležitou roli dostupnost dat. Údaje o koncentracích polutantů, kterými jsou např. těžké organické látky, benzen, suspendované částice $\text{PM}_{2,5}$, polycyklické aromatické uhlovodíky atd. nejsou u většiny měst dostupné. Rozhodli jsme se neprovádět ani porovnání hodnot ještě před několika lety asi nejznámější znečišťující látky oxidu siřičitého. Díky investicím do odsíření energetických a teplárenských zařízení a přechodem na vytápění ušlechtilými palivy se i ve sledovaných městech bývalého východního bloku výrazně snížilo znečištění ovzduší oxidem siřičitým a jeho koncentrace zdaleka nedosahují limitních hodnot.

Data o znečištění ovzduší oxidem dusičitým a suspendovanými částicemi PM_{10} byla poměrně dobře zjistitelná z městských statistických ročenek, ve většině německých měst potom z publikací Agentury pro životní prostředí (Umweltbundesamt). Průměrné roční koncentrace přízemního ozonu udává jen několik městských statistik, většina hodnot byla vyhledána v evropské databázi kvality ovzduší Airbase, kterou spravuje Evropská agentura pro životní prostředí (European Environment Agency).

V provedeném porovnání měst jsou prezentovány údaje za období 2001–2008 (údaje za r. 2009 nebyly v době zpracování tohoto dokumentu pro řadu měst ještě dostupné). Průměrné roční koncentrace znečišťujících látek byly vypočítány jako nevážený průměr z údajů o ročních koncentracích zjištěných měřicími stanicemi (dopravními i pozadovými) ve sledovaných městech. Nejde o hodnoty ze všech měřících stanic, ale pouze z těch, které byly uvedeny ve zdrojových publikacích nebo databázích.

Pro porovnání vývoje znečištění ovzduší sledovanými polutanty v čase byly vypočítány průměrné hodnoty za dvě období, a to 2001–2004 a 2005–2008. Zprůměrování hodnot (nevážený průměr) za čtyřletá období částečně eliminuje výkyvy ročních imisních koncentrací, na jejichž výši mohou mít výraznější vliv klimatické faktory v daném roce (množství srážek, teplota a vlhkost vzduchu, intenzita slunečního záření atd.).

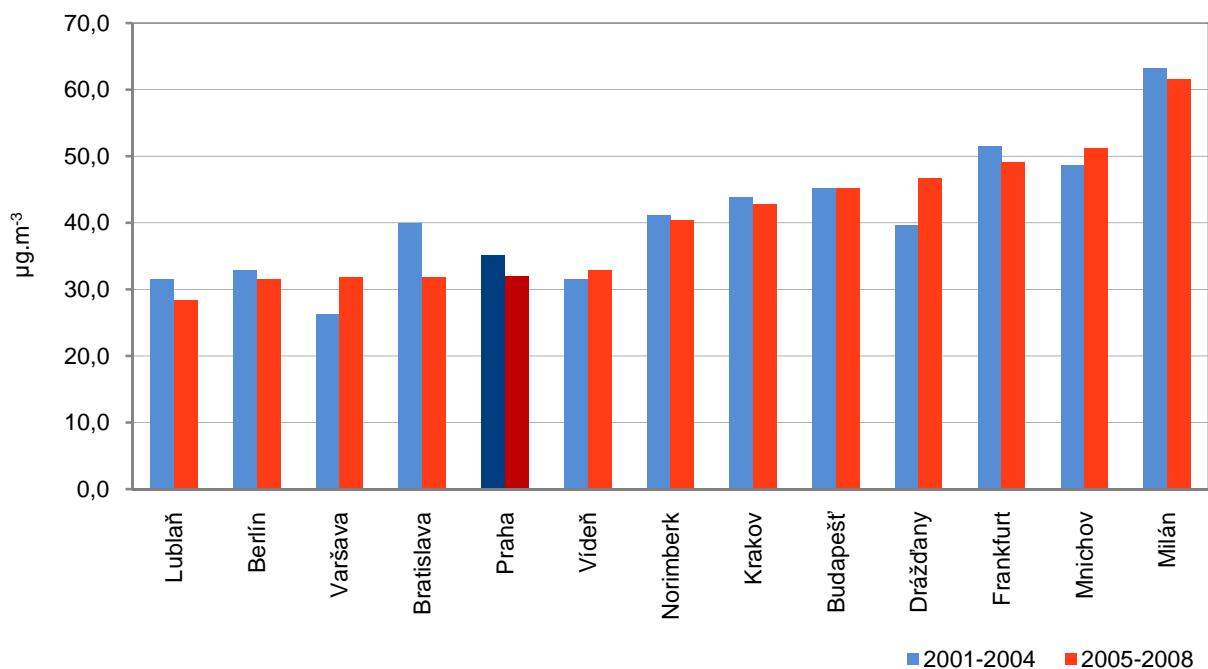
Nejvyšší koncentrace oxidu dusičitého mají v Miláně, ve kterém jsou po Krakovu také druhé nejvyšší koncentrace suspendovaných částic PM_{10} . Zatížení městského ovzduší prašným aerosolem (PM_{10}) je nejnižší u německých měst, kde hodnoty znečištění v tomto ukazateli mají klesající tendenci. Nejvyšší znečištění přízemním ozonem (O_3) vykazují Bratislava a Vídeň. Ze zjištěných údajů vyplývá, že koncentrace O_3 nekorelují s úrovní znečištění NO_2 a PM_{10} ve sledovaných městech. Praha se ve všech ukazatelích znečištění ovzduší pohybuje mezi sledovanými městy kolem pomyslného středu a v porovnání s obdobím 2001–2004 jsou v letech 2005–2008 koncentrace NO_2 a PM_{10} nižší.

Průměrné roční koncentrace oxidu dusičitého (NO₂)

Primárním zdrojem oxidů dusíku jsou i přes využívání katalyzátorů motorová vozidla (produkující až 55 % antropogenních NO_x). Emise oxidu dusíku jsou spojeny i se spalováním ušlechtilých paliv (plyn) a biomasy. Roční imisní limit pro oxid dusičitý je v ČR 40 µg.m⁻³.

S odstupem téměř 10 µg.m⁻³ od dalších měst s vysokými ročními koncentracemi oxidu dusičitého (Mnichov, Frankfurt) jsou jeho nejvyšší průměrné koncentrace v Miláně, i když se postupně mírně snižují. Nejnižší znečištění ovzduší NO₂ vykazuje Lublaň, dalších pět měst má v období 2005–2008 podlimitní roční koncentrace NO₂ (Berlín, Varšava, Bratislava, Praha, Vídeň). Praha je ve znečištění oxidem dusičitým v období 2005–2008 na 5. místě a jeho koncentrace se zde postupně mírně snižují.

Průměrné roční koncentrace NO₂ v µg.m⁻³ v letech 2001–2004 a 2005–2008



Zdroje dat:

Comune di Milano, European Environment Agency, Központi Statisztikai Hivatal, Mestna občina Ljubljana, MHMP, Slovenský hydrometeorologický ústav, Stadt Wien, Umweltbundesamt, Urząd Miasta Krakowa
propočít – STR URM

Poznámka:

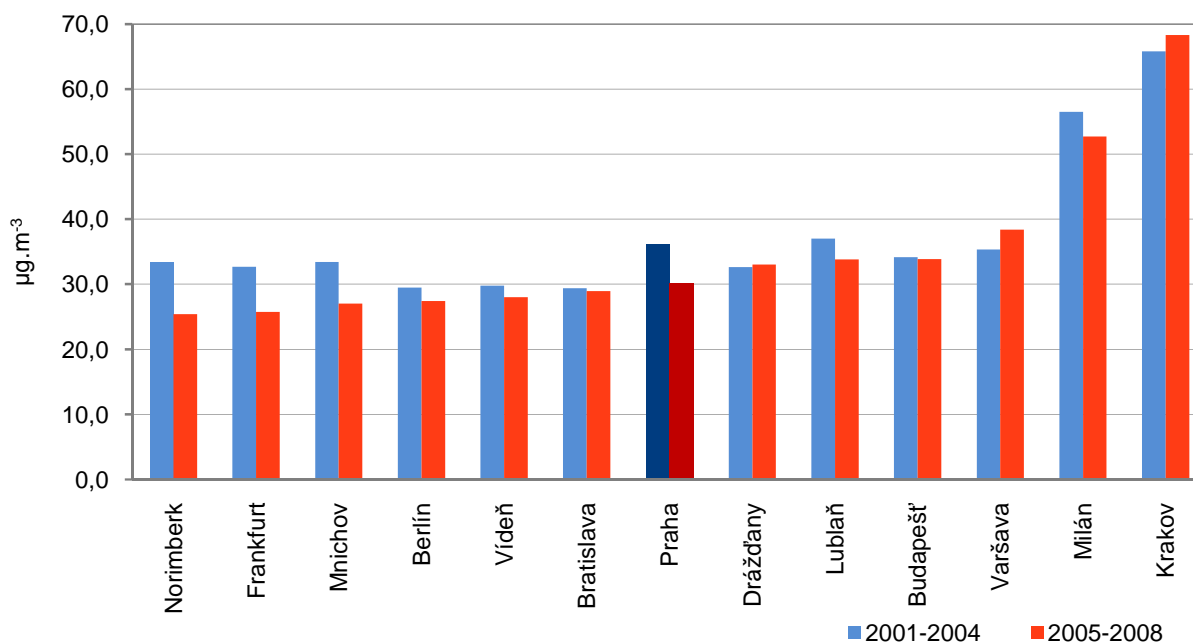
V grafu jsou uvedeny nevážené průměry ročních imisních koncentrací NO₂ v µg.m⁻³ v letech 2001–2004 a 2005–2008. U Milána nebyl k dispozici údaj za r. 2008. Města jsou seřazena podle hodnot období 2005–2008.

Průměrné roční koncentrace suspendovaných částic PM₁₀

Suspendované částice PM₁₀ jsou součástí prašného aerosolu, jehož hlavními antropogenními zdroji jsou spalovací procesy hlavně v automobilových motorech a elektrárnách a další vysokoteplotní procesy (např. v hutích). Frekventovaná automobilová doprava ve městech způsobuje neustálé víření usazených prachových částic a je tak zdrojem tzv. sekundární prašnosti. Roční imisní limit pro suspendované částice PM₁₀ je v ČR 40 µg.m⁻³.

Nadlimitní koncentrace prachových částic PM₁₀ se vyskytují v Krakově a Miláně a jejich hodnoty se od roku 2001 nesnižují, nebo jen mírně. Naopak nejnižší hodnoty PM₁₀ vykazují německá města s výjimkou Drážďan. Praha je ve znečištění prachovými částicemi PM₁₀ v období 2005–2008 na 7. místě a jejich koncentrace se postupně mírně snižuje.

Průměrné roční koncentrace PM₁₀ v µg.m⁻³ v letech 2001–2004 a 2005–2008



Zdroje dat:

Comune di Milano, European Environment Agency, Központi Statisztikai Hivatal, Mestna občina Ljubljana, MHMP, Slovenský hydrometeorologický ústav, Stadt Wien, Umweltbundesamt, Urząd Miasta Krakowa
propočít – STR URM

Poznámka:

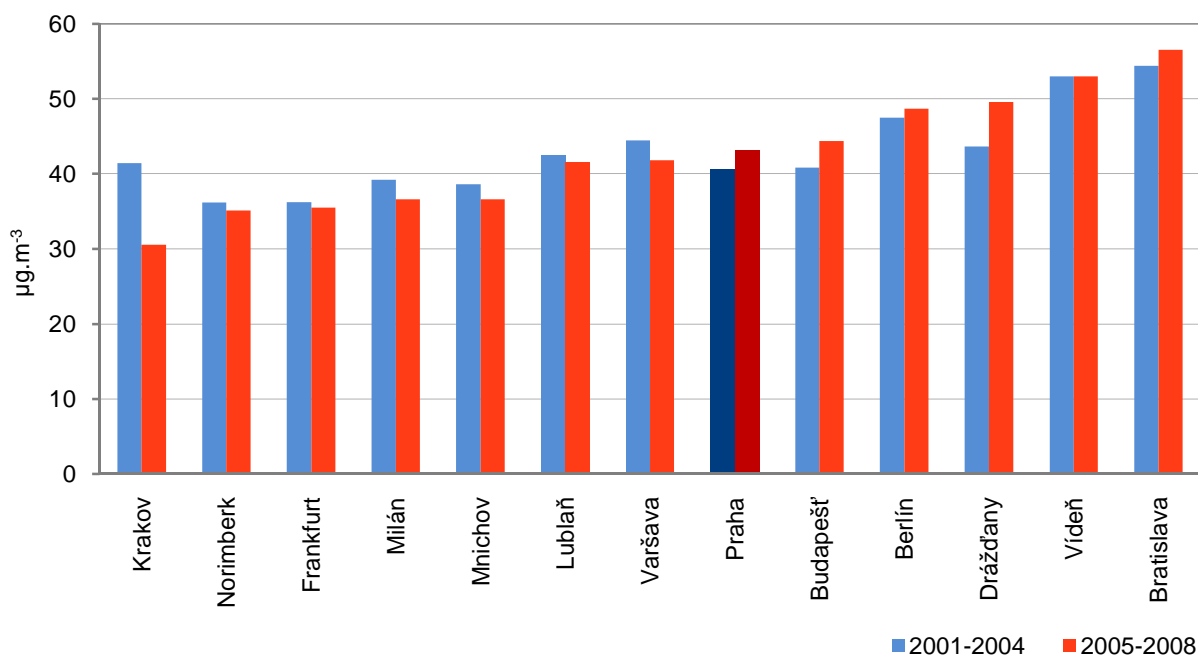
V grafu jsou uvedeny nevážené průměry ročních imisních koncentrací PM₁₀ v µg.m⁻³ v letech 2001–2004 a 2005–2008. Nebyly k dispozici tyto údaje: Budapešť – r. 2001 a 2002, Krakov – r. 2001, Milán – r. 2008. Města jsou seřazena podle hodnot období 2005–2008.

Průměrné roční koncentrace ozonu (O₃)

Ozon vzniká v přízemních vrstvách atmosféry vlivem slunečního záření komplikovanými chemickými reakcemi zejména mezi oxidy dusíku, těkavými organickými látkami a dalšími složkami atmosféry. Ve městech dochází ke snižování koncentrace ozonu v nočních hodinách, kdy je rozptylován a částečně odbouráván oxidem dusnatým. Frekventovaná automobilová doprava jako velký producent oxidů dusíku tak paradoxně může přispívat ke snižování koncentrací přízemního ozonu. Roční imisní limit pro ozon není stanoven.

Nejvyšší průměrné hodnoty přízemního ozonu jsou v Bratislavě a Vídni, a to v období let 2001–2004 i 2005–2008. Nejnižší znečištění ozonem vykazuje v období 2005–2008 Krakov, dalších pět měst – Berlín, Varšava, Bratislava, Praha, Vídeň – má roční koncentrace na přibližně stejné úrovni. Praha je ve znečištění ozonem v období 2005–2008 na 8. místě a ke snížení jeho průměrných koncentrací ve sledovaném období nedocházelo.

Průměrné roční koncentrace O₃ v µg.m⁻³ v letech 2001–2004 a 2005–2008



Zdroje dat:

ČHMÚ, European Environment Agency, Landeshauptstadt Dresden, Mestna občina Ljubljana, Slovenský hydrometeorologický ústav, Stadt Frankfurt am Main, Stadt Wien, Statistische Amt der Landeshauptstadt München
propočít – STR URM

Poznámka:

V grafu jsou uvedeny nevážené průměry ročních imisních koncentrací O₃ v letech 2001–2004 a 2005–2008. Nebyly k dispozici tyto údaje: Budapešť – r. 2001 a 2002, Krakov – r. 2004, Milán – r. 2008, Norimberk – r. 2008. Města jsou seřazena podle hodnot období 2005–2008.

ZDRAVOTNICTVÍ

Zdravotnictví je představeno na základě relativních údajů, které i přes výrazná omezení podkrývají téma kvality a dostupnosti zdravotní péče v jednotlivých městech. Konkrétně jde o počet lůžek v nemocnicích a počet lékařů, a to jak vztažené vzájemně, tak i na počet obyvatel. Údaje zveřejňované za jednotlivá města nejsou vždy plně porovnatelná mezi sebou, a to zejména z důvodů odlišných systémů poskytování zdravotní péče. Proto je třeba brát načrtnutý obraz pouze jako hrubé uvedení do problematiky, a nikoli jako detailní a konečnou analýzu stavu v jednotlivých městech a jejich porovnání.

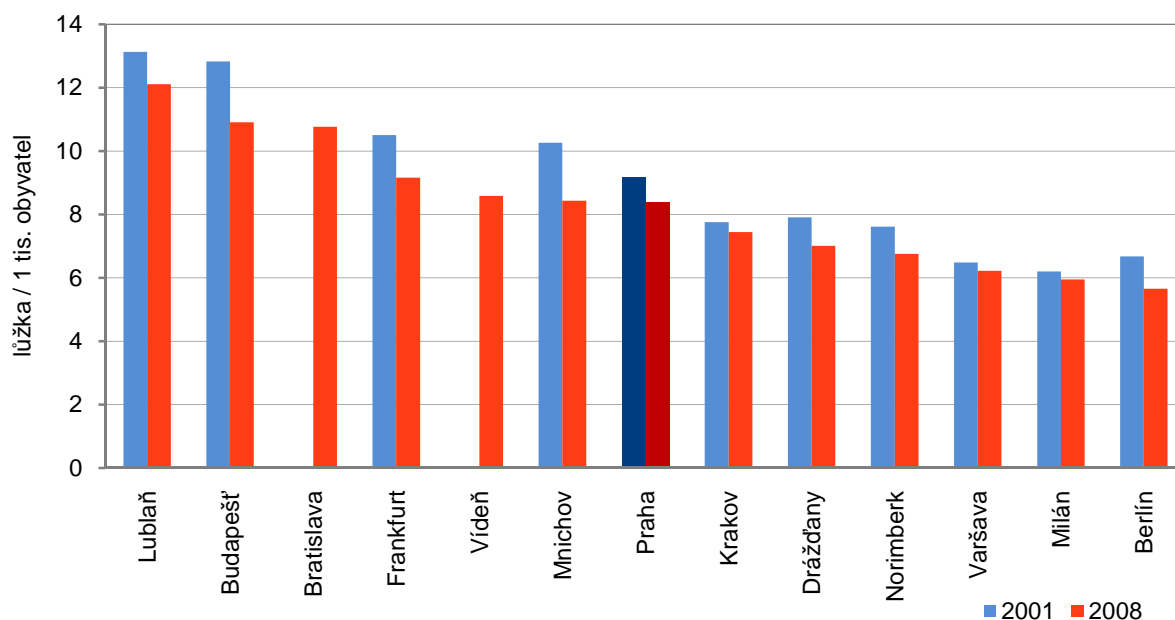
Obecně lze shrnout, že zatímco počet lůžek v nemocnicích v přepočtu na obyvatele za sledované období klesá, počet lékařů vztažených na obyvatele naopak stoupá. Z toho vyplývá, že počet lůžek v nemocnicích vztažených na jednoho lékaře taktéž klesá. Praha se s více než 8 lůžky na 1 tisíc obyvatel řadí přesně doprostřed sledovaného souboru měst, zatímco zdejší počet lékařů v nemocnicích (33,5 na 10 tis. obyvatel) patří k nadprůměrným.

Počet lůžek v nemocnicích na 1 tis. obyvatel

Počet lůžek v nemocnicích sám o sobě ještě neodhaluje kapacitu lůžkové zdravotnické péče, ovšem v přepočtu na obyvatele je již ukazatelem, podle kterého je možné jednotlivá města porovnat. Do situace v jednotlivých městech vstupují další, vesměs regionální, faktory, které výrazně ovlivňují žádoucí kapacitu, která tak v jednotlivých městech může být velmi rozdílná. V případě Prahy jde zejména o velkou míru dostupnosti zdravotní péče, jež je v Praze poskytována nejen obyvatelům Prahy, ale ve velké míře obyvatelům Středočeského kraje a díky množství vysoce specializovaných pracovišť také obyvatelům celé republiky.

Ve všech sledovaných městech počet lůžek dlouhodobě klesá. Tento trend je možné chápat jako výsledek zefektivňování lůžkové zdravotní péče jak po stránce odborné, tak i finanční. Nejmenší pokles můžeme sledovat ve Varšavě a Krakově, kde v posledních letech počet dokonce mírně stoupl, a také v Praze. Obdobně je na tom ještě Norimberk a Drážďany, jejichž lůžková kapacita je však celkově nižší (o více než jedno lůžko) než kapacita Prahy. Největší kapacitu na obyvatele dlouhodobě vykazují Lublaň (12 lůžek), Budapešť a Bratislava (11), nejmenší pak Berlín a právě Varšava (6). Praha se s přibližně osmi lůžky na tisíc obyvatel nachází přesně uprostřed mezi sledovanými městy.

Počet lůžek v nemocnicích na 1 tis. obyvatel v letech 2001 a 2008



Zdroje dat:

Amt für Statistik Berlin-Brandenburg, Bayerisches Landesamt für Statistik und Datenverarbeitung, Comune di Milano, ČSÚ, Główny Urząd Statystyczny, KSH, Mestna občina Ljubljana, Stadt Frankfurt am Main, Statistisches Landesamt des Freistaates Sachsen, Statistik Austria, Štatistický úrad SR, Urząd Statystyczny w Krakowie, Urząd Statystyczny w Warszawie
přepočet na obyvatele – STR URM

Poznámka:

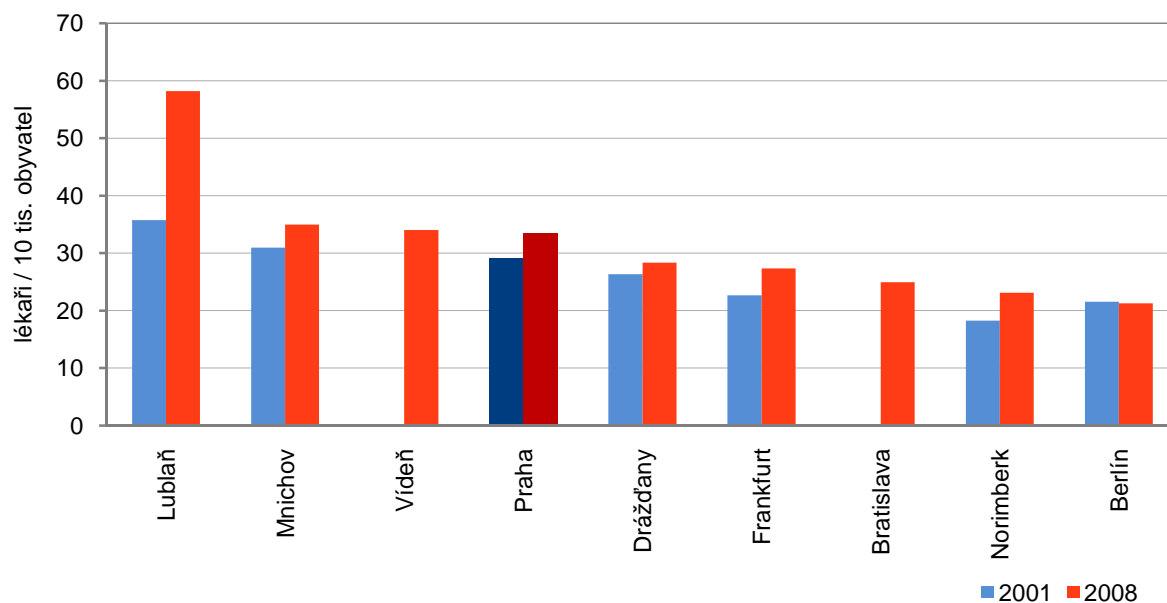
V grafu jsou uvedeny údaje v letech 2001 a 2008 s výjimkou Milána – 2001 a 2007. Nepodařilo se získat starší údaje za Bratislavu a Vídeň. U Bratislavy jsou zahrnuty tyto typy zařízení: zariadenia ústavnej zdravotnej starostlivosti (nemocnica všeobecná alebo špecializovaná, liečebňa, hospic, dom ošetrovateľskej starostlivosti, prírodné liečebné kúpele, kúpeľná liečebňa, zariadenie biomedicínskeho výskumu). U Vídně jsou údaje za Krankenanstalten. Města jsou seřazena podle hodnot r. 2008.

Počet lékařů v nemocnicích na 10 tis. obyvatel

Počet lékařů v nemocnicích vztažený na počet obyvatel odkazuje na kapacitu nemocniční zdravotní péče a obecně pro něj platí více méně, co bylo řečeno o počtu lůžek.

Počet lékařů v nemocnicích vztažený na počet obyvatel postupně stoupá téměř ve všech městech, popřípadě zůstává relativně setrvalý (Berlín, Vídeň). Nejvíce nemocničních lékařů i prudký nárůst za sledované období uvádí Lublaň (58), nejméně pak udává právě Berlín (21). Praha se řadí k městům s výrazně vysokým počtem lékařů v nemocnicích (33,5). Jejich počet v Praze navíc v posledních letech narůstá a blíží se počtům ve Vídni a Mnichově.

Počet lékařů v nemocnicích na 10 tis. obyvatel v letech 2001 a 2008



Zdroje dat:

Amt für Statistik Berlin-Brandenburg, Bayerisches Landesamt für Statistik und Datenverarbeitung, ČSÚ, Mestna občina Ljubljana, Stadt Frankfurt am Main, Stadt Wien, Statistisches Landesamt des Freistaates Sachsen, Štatistický úrad SR
přepočet na obyvatele – STR URM

Poznámka:

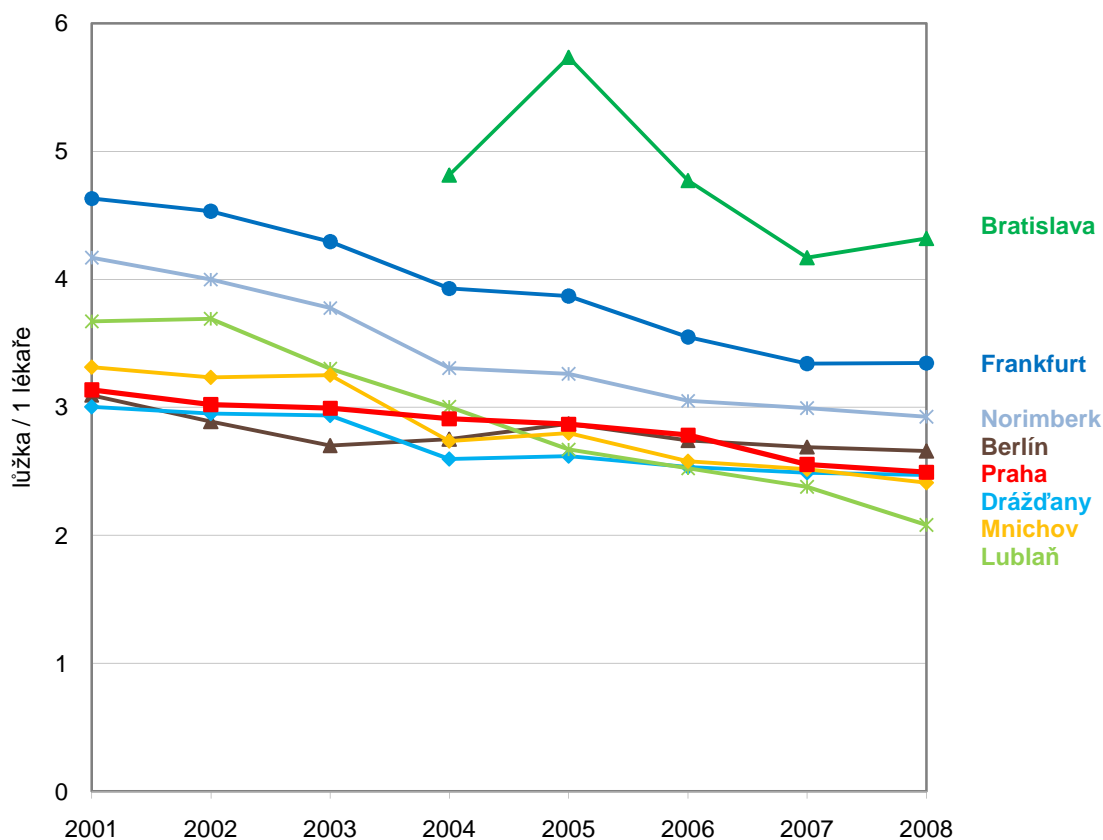
V grafu jsou uvedeny hodnoty z 9 měst v letech 2001 a 2008 s výjimkou Bratislavy (2004 a 2008) a Vídně (2001 a 2007). Nepodařilo se získat údaje za Budapešť, Krakov, Milán a Varšavu. Města jsou seřazena podle hodnot r. 2008.

Počet lůžek v nemocnicích na 1 lékaře

Počet lůžek v nemocnicích na jednoho lékaře zachycuje vztah mezi počtem lůžek a lékařů, a odkazuje tedy k úrovni zdravotnické péče. Obecně lze říci, že čím je počet lůžek na jednoho lékaře nižší, tím individuálnější péče se pacientovi může dostat. Ukazatel nicméně nedovoluje nahlédnout do struktury jednotlivých oddělení a nemocnic, jejich hierarchie, ani na výši cen zdravotních služeb, a tedy hodnotit jejich otevřenost různým sociálním skupinám obyvatelstva, ani vztah mezi nároky na individuálnost a kvalitu léčby a její finanční efektivitu, který je pro počet lůžek na lékaře klíčový.

Počet lůžek na jednoho lékaře ve všech městech postupně klesá. Nejvýraznější je tento trend v Lublani, která v současnosti vykazuje nejméně lůžek na jednoho lékaře. Následují Mnichov a Drážďany s Prahou. Nejvíce lůžek na jednoho lékaře vykazuje Bratislava a Frankfurt.

Vývoj počtu lůžek v nemocnicích na 1 lékaře v letech 2001–2008



Zdroje dat

Amt für Statistik Berlin-Brandenburg, Bayerisches Landesamt für Statistik und Datenverarbeitung, ČSÚ, Mestna občina Ljubljana, Stadt Frankfurt am Main, Statistisches Landesamt des Freistaates Sachsen, Štatistický úrad SR
propočít – STR URM

Poznámka:

Ukazatel byl vypočten z údajů o počtu lůžek a počtu lékařů. V grafu jsou uvedeny hodnoty z 8 měst, údaje za Budapešť, Krakov, Milán, Varšavu a Vídeň nebyly dostupné.

BEZPEČNOST

Komplexní problematika bezpečnosti je představena na základě ukazatelů mapujících trestnou činnost (uváděný počet trestných činů a míra jejich objasněnosti). Avšak s ohledem na problematiku bezpečnosti samotnou, stejně jako na konkrétní specifickou situaci každého ze sledovaných měst (velikost, postavení v Evropě s ohledem na pohyb zboží a lidí apod.) je velmi těžké jednotlivá města mezi sebou porovnat. Porovnání měst je problematické také kvůli odlišným metodikám, dostupnosti a struktuře zveřejňovaných dat. Kategorie „trestného činu“ variuje napříč jednotlivými statistikami. Proto spíše než na vlastní porovnání množství trestných činů je vhodné zaměřit se na vývoj uváděných dat a spíše porovnávat trendy. Ty jsou v případě obou ukazatelů až na výjimky pro všechna města velmi podobné. Počet nahlášených trestných činů ve všech městech s výjimkou Milána v posledních letech klesá. Oproti tomu zveřejňovaná objasněnost stoupá nebo kolísá více méně ve všech městech s výjimkou Prahy, kde dlouhodobě, i když v poslední době kolísavě, klesá.

Je tedy zřejmé, proč byly vybrány pouze základní ukazatele, a to i s vědomím, že takto načrtnutý obrázek je velmi hrubý. Podchycuje však, čemu čelí všechna sledovaná města bez rozdílu.

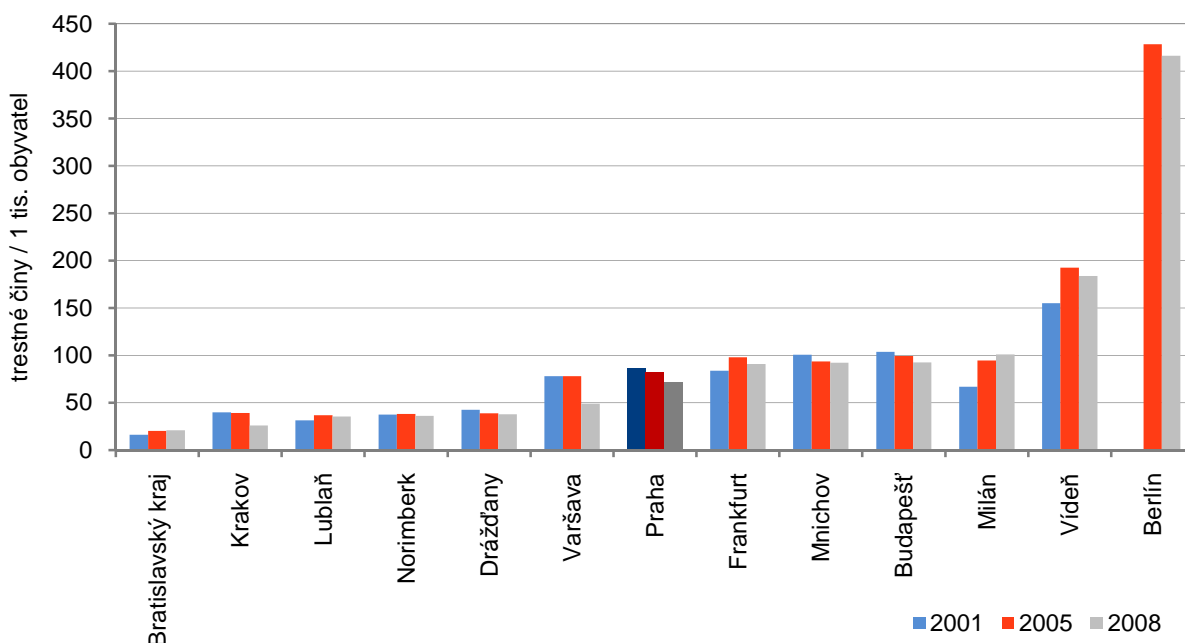
Počet ohlášených trestných činů a jeho přepočítání na 1 tis. obyvatel

Uváděný počet trestných činů za sledované období 2001 až 2008 v jednotlivých městech kolísá. Ačkoli celkově je možné sledovat nárůst počtu trestných činů v Lublani, Bratislavě, Frankfurtu a zejména ve Vídni, posledních několik let (minimálně od roku 2005) vykazují všechna města s výjimkou Milána více méně mírný pokles v uváděných trestných činech.

V absolutních hodnotách vykazují nejvíce trestných činů lidnatá města. Výrazně vybočuje zejména Berlín následován Vídní, Budapeští a Mnichovem. Nejméně trestných činů uvádějí statistiky v Bratislavě, Krakově a Lublani. Co se týká Prahy, na konci 90. let 20. století klesl počet trestných činů pod hranici 100 tisíc a od té doby Praha zaznamenává kolísavý sestup. Při jakékoli interpretaci dat je však třeba vzít do úvahy, že pokles počtu trestných činů ještě nutně nemusí indikovat pokles kriminality či trestné činnosti (např. při růstu neohlášených trestných činů).

V relativních hodnotách, tedy v přepočtu na tisíc obyvatel, se pořadí jednotlivých měst s ohledem na udávaný počet trestných činů nijak zásadně nemění (viz graf).

Počet ohlášených trestných činů na 1 tis. obyvatel v letech 2001, 2005 a 2008



Zdroje dat:

Amt für Stadtforschung und Statistik für Nürnberg und Fürth, Amt für Statistik Berlin-Brandenburg, Bundesministerium für Innere, Comune di Milano, ČSÚ, Freistaat Sachsen, Główny Urząd Statystyczny, KSH, Ministerstvo za notranje zadeve, Polizeipräsidium Frankfurt am Main, Statistische Amt der Landeshauptstadt München, Statistisches Landesamt Berlin, Štatistický úrad SR
přepočítání na obyvatele – STR URM

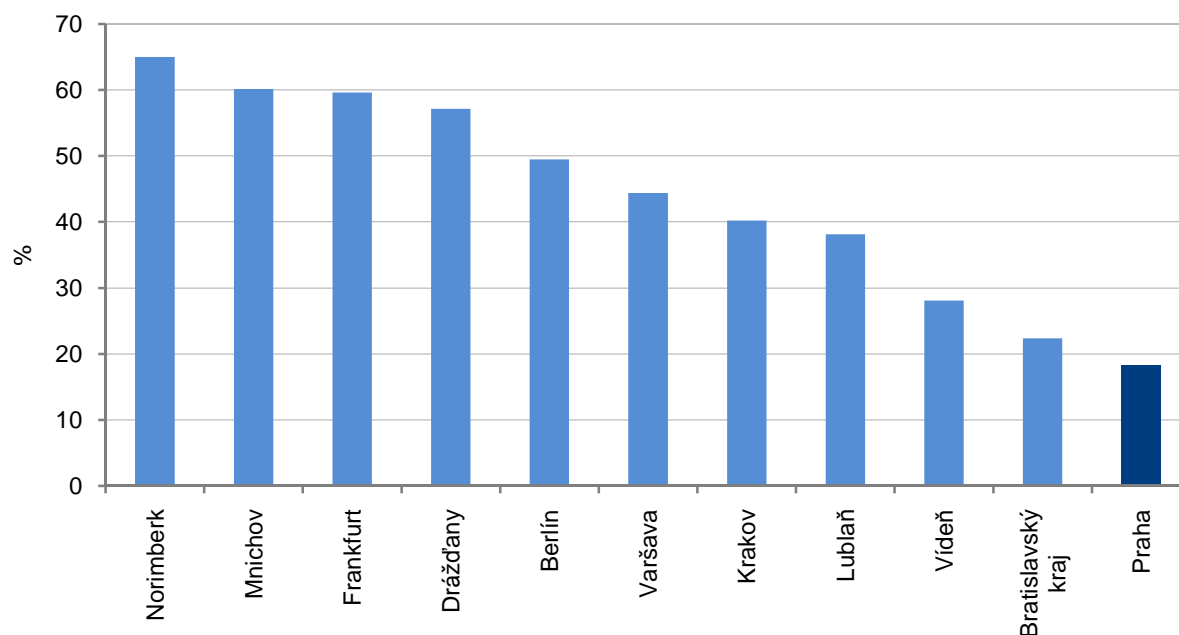
Poznámka:

V grafu jsou uvedeny údaje v letech 2001, 2005 a 2008 s výjimkou Berlína (2001, 2006, 2008), Krakova (2002, 2005, 2008) a Varšavy (2002, 2005, 2008). U Bratislavy byly dostupné pouze údaje za Bratislavský kraj. Města jsou seřazena podle hodnot r. 2008.

Objasněnost trestných činů

Objasněnost trestných činů je dána podílem ohlášených trestných činů k objasněným. Mezi sledovanými městy dlouhodobě vykazují nejvyšší objasněnost Norimberk, Mnichov a v poslední době také Frankfurt a Drážďany. Dlouhodobě nejnižší objasněnost je ve Vídni, Bratislavě a zejména v Praze, kde navíc za celé sledované období klesá. Naopak ve Varšavě, Krakově a Lublani lze v posledních letech sledovat strmý nárůst udávané objasněnosti. Obecně lze říci, že ze sledovaných měst právě německá města výrazně převyšují všechna ostatní v udávané objasněnosti trestných činů.

Objasněnost trestných činů v roce 2008



Zdroje dat:

Amt für Stadtforschung und Statistik für Nürnberg und Fürth, Amt für Statistik Berlin-Brandenburg, Bundesministerium für Innere, Comune di Milano, ČSÚ, Freistaat Sachsen, Główny Urząd Statystyczny, Ministerstvo vnútra SR, KSH, Ministerstvo za notranje zadeve, Polizeipräsidium Frankfurt am Main, Statistische Amt der Landeshauptstadt München, Statistisches Landesamt Berlin, Štatistický úrad SR
případný přepočten – STR URM

Poznámka:

V grafu jsou uvedeny hodnoty z 11 měst, údaje za Milán a Budapešť nejsou k dispozici. Stejně, jako u počtu ohlášených trestných činů, je třeba brát v úvahu, že vztah mezi reálnou kriminalitou a udávanými statistickými výstupy o objasněnosti může být jen velmi povrchní. U Bratislavy byly získány pouze údaje za Bratislavský kraj. Údaje za Drážďany, Frankfurt, Mnichov a Prahu jsou dopočítány z udávaných dat o ohlášených a objasněných trestných činech.

KULTURA

V oblasti kultury bývají sledovány údaje o počtu kulturních zařízení (kin, divadel, knihoven nebo muzeí), počtu návštěvníků v jednotlivých zařízeních a další specifické ukazatele charakterizující výkony jednotlivých zařízení (počet výpůjček v knihovnách, kapacita kin apod.). Z tohoto souboru ukazatelů se nám bohužel podařilo získat hodnoty za Prahu jen některých ukazatelů. Jde o počet kin, počet návštěvníků kin, počet sedadel v kinech, počet návštěvníků divadel a počet návštěvníků muzeí. Všechny ukazatele jsou pro lepší porovnatelnost měst přepočítány na počet obyvatel daného města. Porovnávají jsou tedy zejména hodnoty relativní.

Shromážděná data poskytují základní přehled o významu kultury, jejím výkonu a významu pro město a v neposlední řadě také o míře kulturního dění v jednotlivých sledovaných městech.

Údaje o kultuře za jednotlivá města středoevropského prostoru jsou dostupná ve statistických ročenkách, na statistických úřadech nebo v jiných statistických publikacích konkrétních měst. Míra dostupnosti zmiňovaných dat je diferencována podle města a typu ukazatele. Některá města disponují daty za všechny sledované roky v rámci jednoho zdroje (německá či polská města), u jiných měst je třeba použít více zdrojů (Praha, Vídeň apod.). Problémovými městy z hlediska dostupnosti údajů za oblast kultury jsou Drážďany, Lublaň a zejména Milán.

Města jsou hodnocena na základě dat z období 2001–2008. Aktuálnější údaje z většiny měst stále nejsou dostupné. V grafech pak jsou porovnávány hodnoty pokaždé za dva roky s nejvyšším zastoupením sledovaných měst.

V rámci statistiky kin se jako problém ukázalo nejednoznačné vymezení pojmů „kino“ a „kinosál“ V některých, zejména německých, městech je počet kin uváděn jako počet kinosálů, zatímco v jiných městech (např. Lublaň, Milán a další) jde o počet kin. V pražské statistice jsou uváděna kina, kinosály zde představují počet sálů v rámci jednoho multikina.

Pozice Prahy z hlediska kulturní vybavenosti a návštěvnosti kulturních zařízení se liší podle ukazatele, přičemž nejlépe je hodnocena v počtu návštěvníků divadel. Ve sledovaném souboru měst se projevuje zejména trend nivelizace hodnot, další společné znaky pro všechny ukazatele se nevyskytují.

Počet kin a jeho přepočítání na 1 mil. obyvatel

Získané údaje dokládají zřetelné asymetrické rozložení kin ve sledovaném souboru měst, typické pro sociogeografické (tj. k obyvatelstvu nevztážené) ukazatele, které se navíc dále prohlubuje. Naopak geosociální ukazatel počtu kin vztážený k obyvatelstvu disponuje již výrazně omezenou asymetrií hodnot, která se dále snižuje.

Výrazně nejvíce kin se nachází na území Berlína, což je však dáno jeho téměř dvojnásobným počtem obyvatel v porovnání s Budapeští, druhou v pořadí. S klesajícím počtem obyvatel měst se také snižuje počet kin. Přesto tato závislost není absolutní a např. Milán, Norimberk či Frankfurt předstihly lidnatější Varšavu.

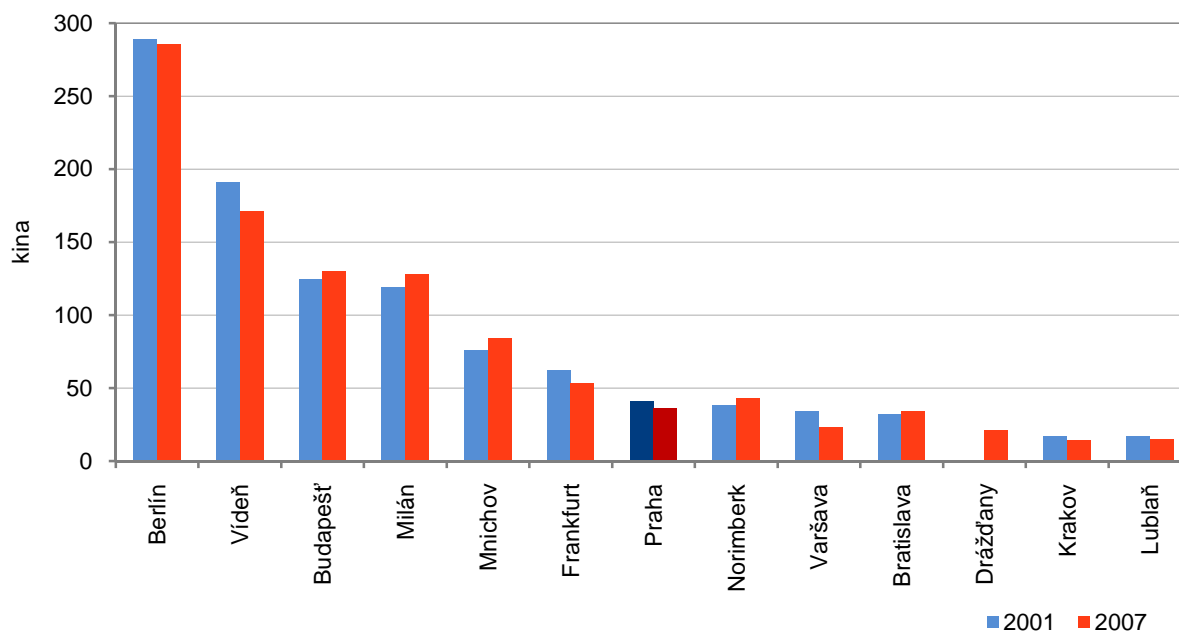
Ukazatel počet kin vztážený k velikosti populace ve sledovaných městech odstraňuje problém rozdílného počtu obyvatel v jednotlivých městech. Jde tedy o relativní počet kin, který nastiňuje v první dekádě 21. století již porovnatelné hodnoty sledovaných měst.

Na základě ukazatele počet kin na 1 milion obyvatel lze města rozčlenit do 4 skupin podle výše hodnot a 2 skupin podle trendů. Vedoucí postavení si i přes razantní pokles hodnot udržela Vídeň, která vykazuje s Milánem nejvyšší počet kin. Následovány jsou skupinou pěti silných měst (Norimberk, Berlín, Bratislava, Frankfurt a Budapešť). Výrazný propad postihl kromě Vídně také Frankfurt, zřetelně si polepšil naopak Milán a Norimberk. Na opačném pólu skupiny měst se nacházejí obě polská města a Praha, jejichž odstup se navíc prohloubil.

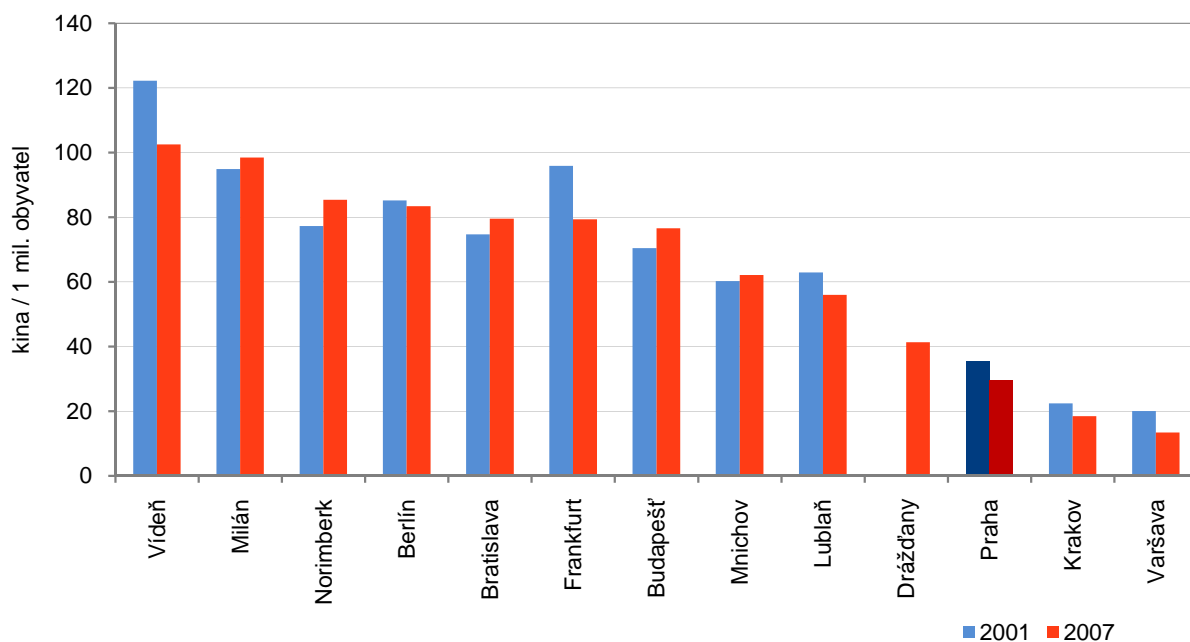
Z geografických pravidelností (odlišná pozice hlavních měst, západovýchodní gradient apod.) lze vypočítat nižší vybavenost kin ve městech ze zemí bývalého východního bloku, kde až na výjimky měst Bratislava a Budapešť (zde způsobeno nárůstem populace) sledujeme navíc klesající tendenci ukazatele. Další jednoznačné geografické determinace se zde neprojevily a výsledné pořadí tak spíše závisí na konkrétní kulturní tradici města v oblasti kin.

Za města nadprůměrně vybavená kiny v závislosti na počtu rezidentů lze tedy označit Vídeň, Milán, Norimberk, Frankfurt, Bratislava a Lublaň a naopak podprůměrně vybavená vzhledem ke své populační velikosti jsou Berlin, Praha a zejména pak obě polská města Varšava a Krakov.

Počet kin v letech 2001 a 2007



Počet kin na 1 mil. obyvatel v letech 2001 a 2007



Zdroje dat:

Amt für Stadtforschung und Statistik für Nürnberg und Fürth, Amt für Statistik Berlin-Brandenburg, Comune di Milano, ČSÚ, Główny Urząd Statystyczny, KSH, Landeshauptstadt Dresden, Mestna občina Ljubljana, Stadt Frankfurt am Main, Stadt Nürnberg, Stadt Wien, Statisticni urad Republike Slovenije, Statistik Austria, Statistische Amt der Landeshauptstadt München, Statistischen Landesamtes Berlin, Statistisches Landesamt für Freistaates Sachsen, Štatistický úrad SR, Unie filmových distributoru, Urząd Statystyczny w Krakowie, Urząd Statystyczny w Warszawie
přepočet na obyvatele – STR URM

Poznámka:

U Drážďan se nepodařilo získat starší údaje včetně r. 2001 a relativně více se projevuje problém s kompatibilitou dat, kdy různé zdroje udávají ke stejnému roku odlišné hodnoty. Města jsou v grafech seřazena podle hodnot r. 2007.

Počet návštěvníků kin na 1 obyvatele

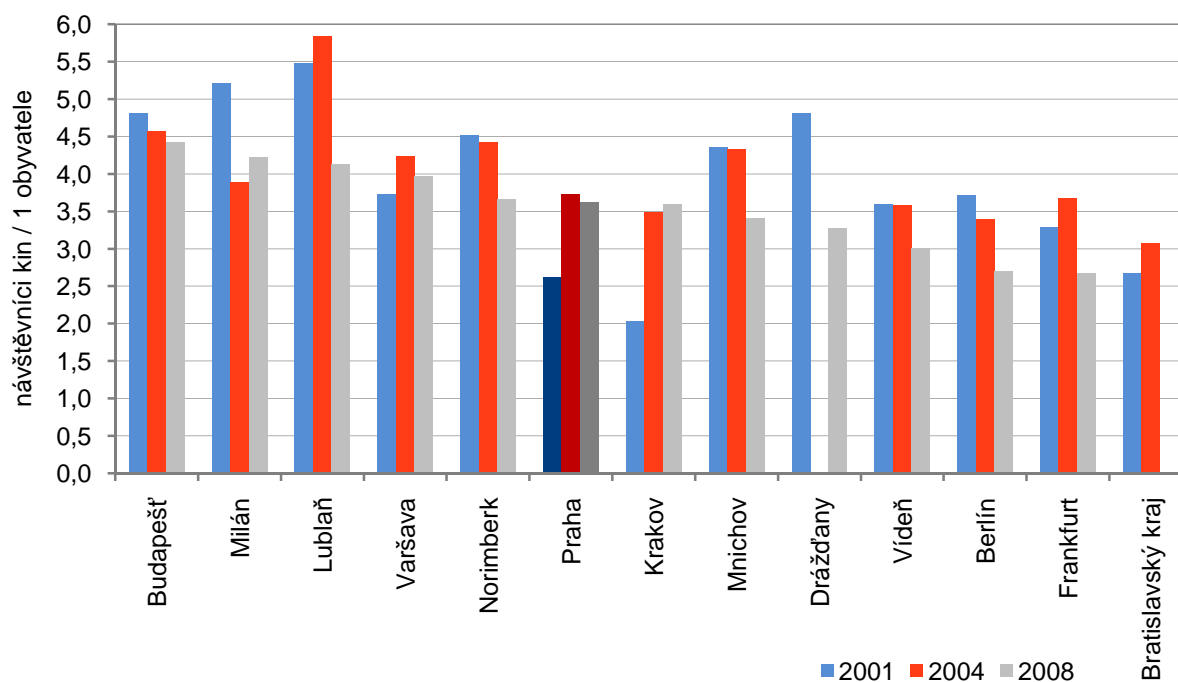
Počet návštěvníků kin přepočtený na počet obyvatel za jednotlivé roky ve sledovaných městech reprezentuje úroveň kulturního života a míru participace obyvatel na kulturním dění.

Výsledek porovnání zpočátku nebyl pro Prahu příliš lichotivý, ale vývojová perspektiva ukazuje pozitivní trend postupného nárůstu hodnot. Výrazný propad hodnot postihl města nejprve na čelních pozicích, tedy Lublaň, Milán, Drážďany a dále i všechna německá města (Mnichov, Frankfurt, Berlín a Norimberk). Naopak navýšení hodnot ukazatele zaznamenala města z konce pořadí, tedy zejména Praha a Krakov.

V pořadí měst, kdy se počáteční zvýšené rozdíly hodnot významně snížily, proběhla tato nivelizace ve dvou odlišných fázích. V první polovině sledovaného období (2001–2004) nejprve narostly hodnoty zpočátku nejslabších měst (Praha, Krakov a částečně Bratislava) a naopak klesly hodnoty vedoucích měst (Milán a Drážďany), čímž se vytvořila výrazná dominance Lublaně. Ve druhé etapě – po roce 2004 – navíc došlo k propadu hodnot všech německých měst, Vídně a zejména Lublaně. Vůdčí trojicí byly v roce 2008 Budapešť, Milán a Lublaň, k níž se připojila Varšava. Naopak výrazněji ztratila všechna německá města. Významného zvýšení hodnot pak dosáhla Praha a Krakov.

Hlavním trendem tohoto ukazatele tak je postupná nivelizace hodnot, která s největší pravděpodobností bude nadále pokračovat.

Počet návštěvníků kin na 1 obyvatele v letech 2001, 2004 a 2008



Zdroje dat:

Amt für Stadtforschung und Statistik für Nürnberg und Fürth, Amt für Statistik Berlin-Brandenburg, Comune di Milano, ČSÚ, Główny Urząd Statystyczny, KSH, Landeshauptstadt Dresden, Mestna občina Ljubljana, Stadt Frankfurt am Main, Stadt Nürnberg, Stadt Wien, Statisticni urad Republike Slovenije, Statistik Austria, Statistische Amt der Landeshauptstadt München, Statistisches Landesamt Berlin, Statistisches Landesamt für Freistaates Sachsen, Štatistický úrad SR, Unie filmových distributoru, Urząd Statystyczny w Krakowie, Urząd Statystyczny w Warszawie
přepočet na obyvatele – STR URM

Poznámka:

U Drážďan se nepodařilo získat údaj za r. 2004. U Bratislavy byly dostupné pouze starší údaje za Bratislavský kraj. Města jsou v grafu seřazena podle hodnot r. 2008.

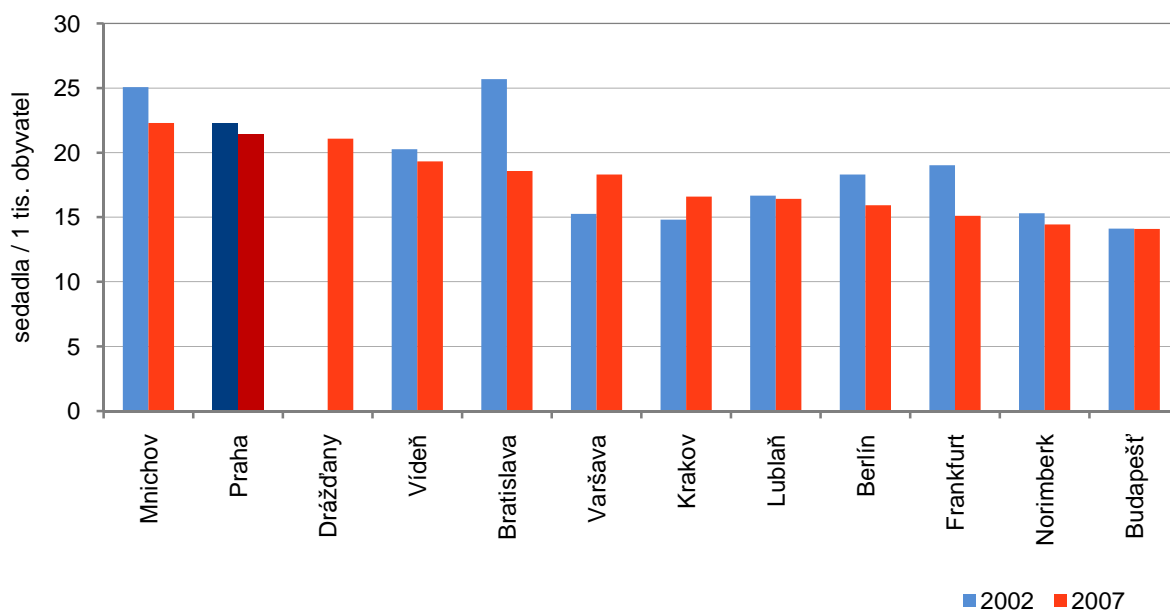
Počet sedadel v kinech na 1 tis. obyvatel

Ukazatel prezentuje kapacitu kin ve sledovaných městech vztaženou k počtu potenciálních návštěvníků, kteří ve městě bydlí.

Nejvyšší kapacitou kin disponuje stabilně Mnichov a Praha, dále Drážďany (zde však není možné vyjádřit trend) a Vídeň. Velký propad (a ústup z čelní pozice) zaznamenala Bratislava, dále i Berlín a Frankfurt, což se také významně promítlo do změny jejich pozic a propadu v pořadí měst. Nárůst hodnot a posun v pořadí naopak vykazují polská města Varšava a Krakov.

V předkládaném mezinárodním porovnání měst vystupuje Praha jako město s vysokou kapacitou kin, která se s ohledem na předchozí ukazatele potýká s nízkým počtem návštěvníků. Praha tedy disponuje relativně malým množstvím kin s vysokým počtem sedadel.

Počet sedadel v kinech na 1 tis. obyvatel v letech 2002 a 2007



Zdroje dat:

Amt für Stadtforschung und Statistik für Nürnberg und Fürth, Amt für Statistik Berlin-Brandenburg, ČSÚ, Główny Urząd Statystyczny, KSH, Landeshauptstadt Dresden, Stadt Nürnberg, Landeshauptstadt München, Mestna občina Ljubljana, Stadt Frankfurt am Main, Stadt Wien, Statistischen Landesamtes Berlin, Statistisches Landesamt für Freistaates Sachsen, Statistik Austria, Statisticni urad Republike Slovenije, Statistische Bundesamt Deutschland, Štatistický úrad SR, Unie filmových distributoru, Urząd Statystyczny w Krakowie, Urząd Statystyczny w Warszawie
přepočet na obyvatele – STR URM

Poznámka:

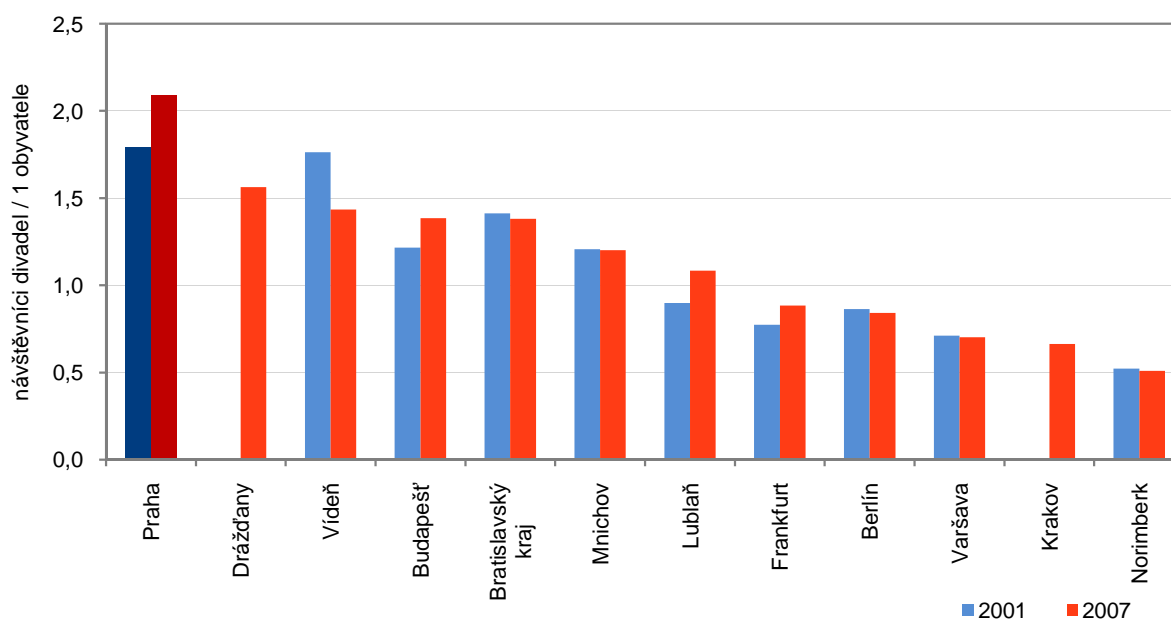
V grafu jsou uvedeny hodnoty z 12 měst, nepodařilo se získat údaje za Milán a údaj za Drážďany v r. 2002. U Bratislavy byly dostupné pouze údaje za Bratislavský kraj. Města jsou seřazena podle hodnot r. 2007.

Počet návštěvníků divadel na 1 obyvatele

Získané údaje o počtu návštěvníků divadel vztažené k počtu obyvatel dokládají výbornou pozici Prahy. Navíc trend naznačuje zvyšování hodnot (nejvýraznější nárůst ze všech). Podobný vývoj, byť pozvolnější, lze spatřit v Lublani či Budapešti. Naopak největší konkurent Prahy, rakouská metropole, vykazuje klesající trend. Ve více než třetině měst jsou hodnoty ukazatele stabilní.

Ani v rámci tohoto ukazatele nejsou zřetelné geografické pravidelnosti (odlišná pozice hlavních měst, západovýchodní gradient apod.). Dominance Prahy souvisí zejména se skutečností, že v české metropoli je lokalizován nadprůměrný počet divadelních institucí a zařízení v celoevropském měřítku. Tyto kulturní stánky disponují sice relativně nižší kapacitou, avšak obyvatelé a ostatní návštěvníci si do nich často najdou cestu.

Počet návštěvníků divadel na 1 obyvatele v letech 2001 a 2007



Zdroje dat:

Amt für Statistik Berlin-Brandenburg, Comune di Milano, ČSÚ, Główny Urząd Statystyczny, Istituto nazionale di statistica, KSH, Landeshauptstadt München, Mestna občina Ljubljana, NIPOS, Stadt Frankfurt am Main, Stadt Wien, Statistik Austria, Statisticni urad Republike Slovenije, Statistische Bundesamt Deutschland, Štatistický úrad SR, Urząd Statystyczny w Krakowie, Urząd Statystyczny w Warszawie
přepočten na obyvatele – STR URM

Poznámka:

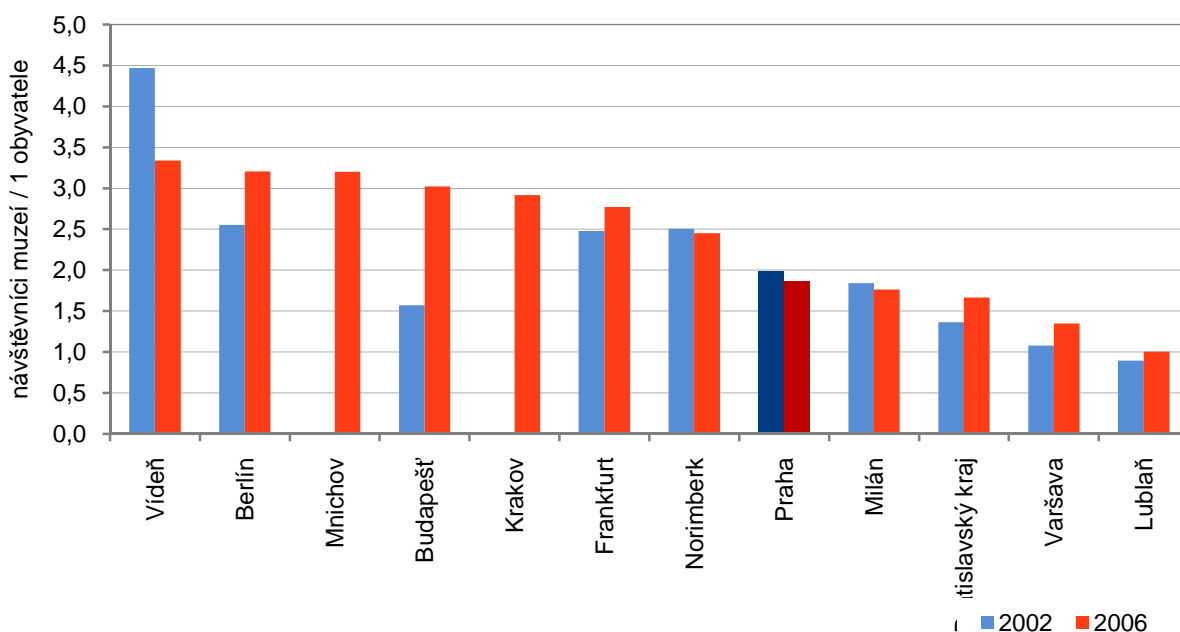
V grafu jsou uvedeny hodnoty z 12 měst, údaje za Milán nebyly k dispozici. U Bratislavy byly dostupné pouze údaje za Bratislavský kraj. U Drážďan a Krakova se nepodařilo získat údaje za r. 2001. Města jsou v grafu seřazena podle hodnot r. 2007.

Počet návštěvníků muzeí na 1 obyvatele

Získané hodnoty dokumentují vývojovou tendenci k nivelizaci rozdílů mezi sledovanými městy, kdy města z nižších pozic zaznamenala nárůst hodnot (zejména Budapešť, ale i Berlín), naopak výrazný propad hodnot postihl Vídeň, čímž rakouská metropole ztratila jednoznačnou dominanci. Čelní pozice se tak vyrovnaly. Je škoda, že vývojové trendy nelze zachytit v Mnichově a Krakově, které vykazují vysoké hodnoty v roce 2006.

Praha směřuje do skupiny měst, která již výrazněji ztrácí. Zatímco ještě v roce 2002 vykazovala Praha hned po muzeální velmoci Berlínu nejvyšší hodnoty z měst bývalého východního bloku (zde je porovnání deformováno absencí údajů za Krakov a Drážďany) a v souboru hlavních měst ji předstihly Berlín a Vídeň, v roce 2007 již byla pozice Prahy vlivem vzestupu Budapešti, Berlína či Krakova slabší a i v rámci skupiny států Visegrádské čtyřky byla již průměrná.

Počet návštěvníků muzeí na 1 obyvatele v letech 2002 a 2006



Zdroje dat:

Amt für Statistik Berlin-Brandenburg, Comune di Milano, ČSÚ, Główny Urząd Statystyczny, Istituto nazionale di statistica, KSH, Landeshauptstadt München, Mestna občina Ljubljana, NIPOS, Stadt Frankfurt am Main, Stadt Wien, Statistik Austria, Statistčni urad Republike Slovenije, Statistische Bundesamt Deutschland, Štatistický úrad SR, Urząd Statystyczny w Krakowie, Urząd Statystyczny w Warszawie
přepočet na obyvatele – STR URM

Poznámka:

V grafu jsou uvedeny hodnoty z 12 měst, údaje za Drážďany nebyly dostupné. U Mnichova a Krakova se nepodařilo získat údaje za r. 2002. U Bratislavy byly dostupné pouze údaje za Bratislavský kraj. Města jsou seřazena podle hodnot r. 2006.

VOLBY

Tematickou oblast reprezentují ukazatele procentuálního vyjádření úrovně volební účasti oprávněných voličů v jednotlivých městech v komunálních volbách a ve volbách do Evropského parlamentu. Zvolené ukazatele vyjadřují úroveň participace obyvatelstva města na veřejném dění a jejich zájem o ně.

Ve sledovaném období 2001–2009 se uskutečnily dvoje volby do Evropského parlamentu a dvoje až troje komunální volby. Ve městech, ve kterých během osmiletého období proběhly volby do městských zastupitelstev již třikrát, jsou posuzovány hodnoty pouze dvou posledních voleb.

Dostupnost dat o míře volební účasti je na vysoké úrovni. Zdrojem jsou především databáze národních a městských statistických úřadů, případně přímo města. Pouze za Budapešť je nedostupný údaj volební účasti ve volbách do Evropského parlamentu v roce 2004. Získaná data lze považovat za důvěryhodná a porovnatelná.

Při porovnání obou sledovaných ukazatelů se ve všech měst projevuje vyšší volební účast u voleb komunálních. Druhým společným znakem je čelní pozice Milána a poslední příčky Bratislavy a Krakova. Další pravidelnosti se u ukazatelů nevyskytují. Postavení Prahy v souboru měst je podprůměrné, byť je zaznamenána zvyšující se volební účast.

Volební účast v komunálních volbách (v %)

Komunální volby se v jednotlivých městech konaly v různých letech, proto byly brány v potaz poslední dvoje volby, které se uskutečnily v obdobích 2001–2004 a 2006–2009.

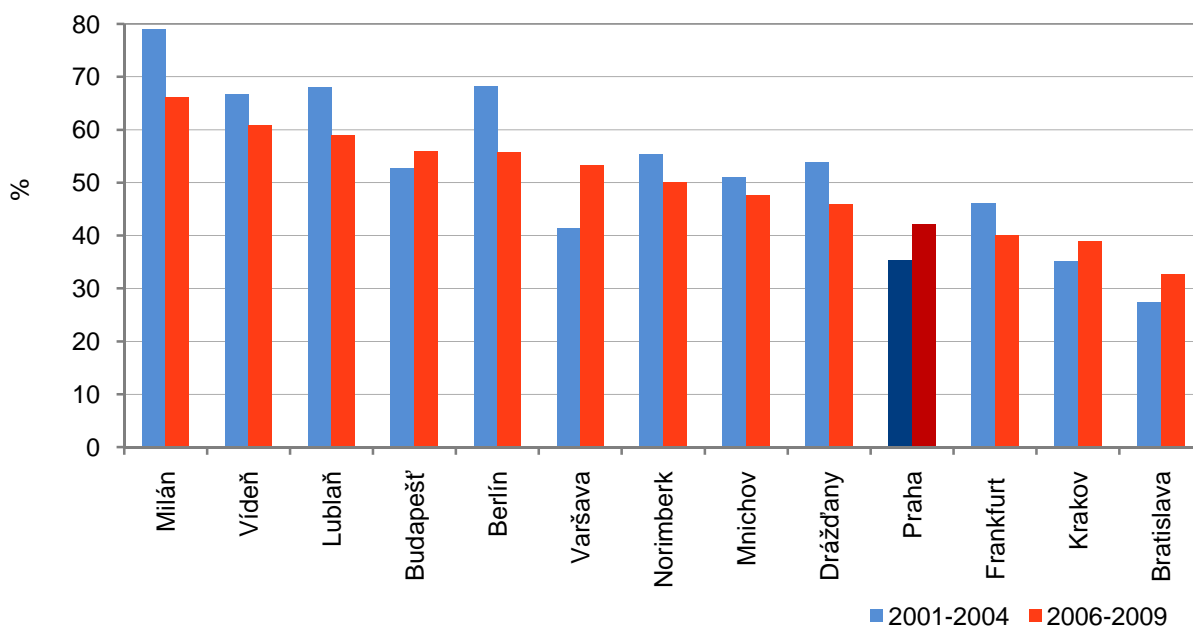
Určitou mezní hodnotou je 50% participace, kterou přesáhlo ve volbách v období 2006–2009 pouze 7 měst, zatímco v předchozích volbách 8 měst (pod tuto hranici spadly Drážďany a Mnichov, naopak překročila ji Varšava). Celkově však lze konstatovat pokles úrovně participace obyvatel v oblasti komunální politiky.

V rámci tohoto ukazatele se projevuje diferenciací hlavních měst a regionálních center, kdy vyšší volební účast vykazují hlavní města. Výjimku zde představují Praha, Bratislava a Milán (nelze však porovnat s italským hlavním městem, které není do souboru měst zahrnuto).

Volební účast v komunálních volbách se propadla zejména ve městech na vedoucích příčkách a v německých městech (pořadí měst zůstalo podobné s výjimkou propadu Berlína), naopak si polepšila města Praha, Bratislava, Krakov a zejména Varšava. Tato města však stále obsazují poslední příčky. Zájem obyvatel o veřejné dění tedy mírně roste ve městech postsocialistických zemí, naopak v ostatních zemích výrazně opadá a dochází tak k nivelizaci hodnot sledovaného ukazatele. Nicméně vyšší participaci obyvatel pozorujeme stále v zemích bývalého „Západu“. Změnu v čele pořadí by však způsobily nedávné komunální volby ve Vídni (rok 2010), kde se volební účast vyšplhala na 67,63 %.

Praha v rámci porovnávání měst relativně zaostává v participaci obyvatel, byť je zaznamenána vzestupná tendence. Ta se potvrdila i ve volbách roku 2010, kdy volební účast dosáhla 44,43 %. Oproti parlamentním volbám, kde pražská volební účast přesahuje 70 %, je však volební účast ve volbách na komunální úrovni stále nízká.

Volební účast v komunálních volbách v % v letech 2001–2004 a 2006–2009



Zdroje dat:

Comune di Milano, ČSÚ, Országos Választási Iroda, Panstwowa Komisja Wyborcza, Republika Slovenija, Stadt Wien, Štatistický úrad SR, Wikipedia

Poznámka:

Města jsou v grafu seřazena podle hodnot z let 2006–2009.

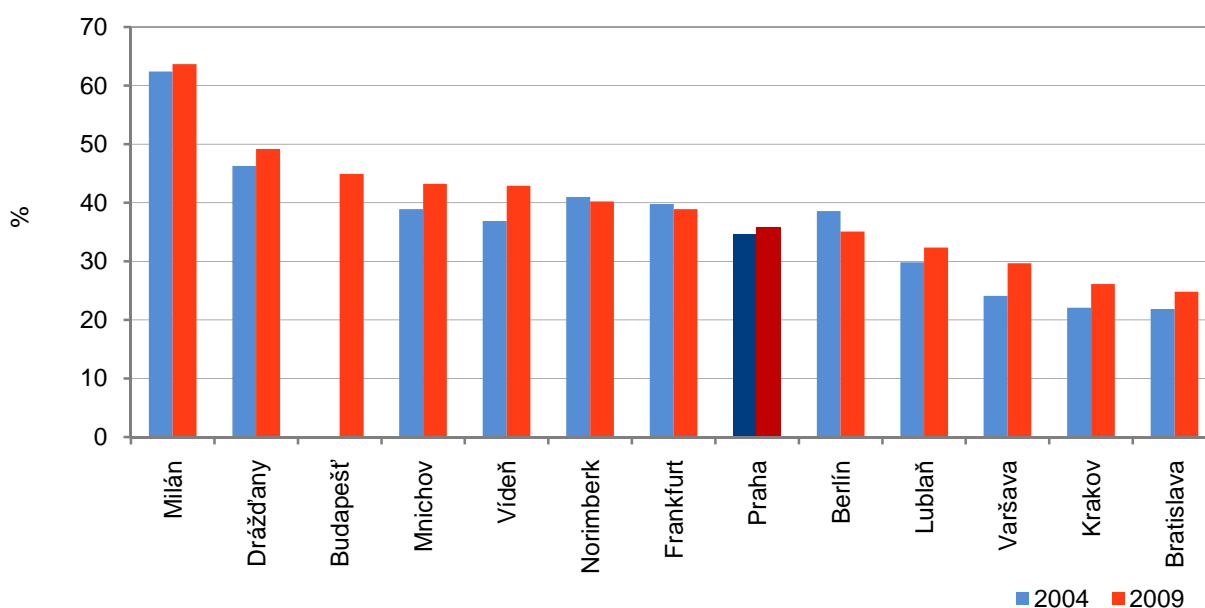
Volební účast ve volbách do Evropského parlamentu (v %)

Úroveň participace obyvatel na evropském dění je nižší než na úrovni komunálních voleb. To vypovídá o nižší sounáležitosti a identifikaci voličů s Evropskou unií.

Graf dokumentuje vyšší zájem obyvatel o dění v Evropském parlamentu ve starých zemích EU, což potvrzuje tendenci, že volební účast je závislá na délce členství daného státu v EU. Nejvyšší míru volební účasti vykazuje Milán (Itálie je zakládajícím členem EU). Jedinou výjimku představuje Budapešť, u níž však není dostupný údaj za volby v roce 2004, což také znemožňuje zhodnotit vývoj tohoto ukazatele. Naopak zcela viditelným trendem je zvyšování participace, který je výraznější v nových zemích EU.

V rámci porovnání sledovaných měst patří Praha spíše do skupiny s nižší volební účastí, přesto po Budapešti vykazuje nejvyšší volební účast za nové země EU. Volební účast Prahy však dosahuje pouze 35 %.

Volební účast ve volbách do Evropského parlamentu v % v letech 2004 a 2009



Zdroje dat:

Bundeswahlleiter, Štatistický úrad SR, Országos Választási Iroda, Panstwowa Komisja Wyborcza, Republika Slovenija, Comune di Milano, ČSÚ, Bundesministerium für Inneres, Stadt Wien

Poznámka:

U Budapešti se nepodařilo získat údaj za volby v r. 2004. Města jsou v grafu seřazena podle hodnot r. 2009.

POUŽITÉ ZKRATKY

ATM S. P. A.	Azienda Trasporti Milanese S. P. A.
BKV Zrt.	Budapesti Közlekedési Zrt.
ČHMÚ	Český hydrometeorologický ústav
ČSÚ	Český statistický úřad
DB	Deutsche Bahn
DP HMP	Dopravní podnik hlavního města Prahy, a. s.
DPB	Dopravný podnik Bratislava, a. s.
DVB AG	Dresdener Verkehrsbetriebe AG
EU	Evropská unie
HDP	hrubý domácí produkt
HÉV	systém příměstské železnice Budapešti (Helyiérdekű Vasút)
ICCA	International Congress and Convention Association
Istat	Istituto nazionale di statistica
KSH	Központi Statisztikai Hivatal
MHD	městská hromadná doprava
MHMP	Magistrát hlavního města Prahy
MPK S. A.	Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne S. A.
MVV	Münchner Verkehrs und Tarifverbund
NIPOS	Národní informační a poradenské středisko pro kulturu
NUTS	územní statistická jednotka EU (La Nomenclature des Unites Territoriales Statistiques)
PID	Pražská integrovaná doprava
PPS	společná měnová jednotka – standard kupní síly (Purchasing Power Standard)
PVK	Pražské vodovody a kanalizace, a. s.
RMV	Rhein-Main-Verkehrsverbund
STR URM	Odbor strategické koncepce Útvaru rozvoje hl. m. Prahy
TourMIS	Marketing Information System for tourism managers
TSK HMP	Technická správa komunikací hlavního města Prahy
ÚDI	Ústav dopravního inženýrství hlavního města Prahy
VAG	Verkehrs Aktiengesellschaft (Nürnberg)
VGf mbH	Verkehrsgesellschaft Frankfurt am Main mbH
VŠPS	výběrové šetření pracovních sil
VVO	Verkehrs Verbund Oberelbe

Útvar rozvoje hl. m. Prahy, Odbor strategické koncepce

Vyšehradská 57/2077

128 00 Praha 2

prosinec 2010

zpracovatelé kapitol:

Ing. Eva Berdichová – Atraktivita, Cestovní ruch

Petr Gibas, MSc. – Obyvatelstvo, Školství, Zdravotnictví, Bezpečnost

Mgr. Tomáš Hlavička – Kultura, Volby

Ing. Jiří Jaroš – Doprava

Ing. Jiří Mejstřík – Ekonomika

Mgr. Michal Němec – Kancelářský trh, Bydlení

Ing. Jakub Pechlát – Hospodaření

Ing. Tomáš Sehnal – Ovzduší

Ing. Jiřina Žipková – Technická infrastruktura

koordinátor – Ing. Markéta Borovská (tel. 23600 4624, e-mail: borovska@urm.mepnet.cz)

jazyková korektura – PhDr. Nataša Macháčová

grafická úprava úvodní strany – Ing. arch. Petr Věrtelář